

Lagrådsremiss

Förstärkt reglering av valutaväxlare och andra finansiella institut

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 5 april 2023

Niklas Wykman

Fredrik Opander
(Finansdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

Enligt den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism 2020/2021 och Polismyndighetens rapport Penningtvätt via växlingskontor 2021 har valutaväxling en central roll vid omsättning och tvätt av pengar åt kriminella nätverk.

Den som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet (finansiella institut) ska registrera sig hos Finansinspektionen. Inspektionen ska kontrollera om registrerade finansiella institut följer penningtvättslagstiftningen och får ingripa mot de som inte sköter sig. I syfte att motverka penningtvätt i finansiella instituts verksamhet föreslås i lagrådsremissen bland annat att

- den som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet ska registrera sig även om verksamheten inte bedrivs i väsentlig omfattning eller är den huvudsakliga,
- det ska införas ett allmänt lämplighetskrav för den som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet, har ett kvalificerat innehav i ett finansiellt institut eller ingår i ledningen för ett finansiellt institut,
- ett finansiellt institut ska till Finansinspektionen anmäla ändringar av de förhållanden som institutet har uppgett i sin ansökan om registrering, och
- Finansinspektionen ska få besluta om sanktionsavgift för den som inte lämnar begärda upplysningar till inspektionen eller som bedriver registreringspliktig verksamhet utan att ansöka om registrering.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

Innehållsförteckning

1	Beslut	5
2	Lagtext	6
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet	6
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument	16
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument	17
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:46) om värdepappersfonder	18
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse	19
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden	20
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning	21
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism	22
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution	23
2.10	Förslag till lag om ändring i lagen (2019:277) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om transparens i transaktioner för värdepappersfinansiering och om återanvändning	24
2.11	Förslag till lag om ändring i lagen (2019:1215) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om värdepapperisering	25
2.12	Förslag till lag om ändring i lagen (2021:899) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gräsrotsfinansiering	26
2.13	Förslag till lag om ändring i lagen (2022:1746) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en paneuropeisk privat pensionsprodukt (PEPP-produkt)	27
3	Ärendet och dess beredning	28
4	Finansiella institut och behovet av förändring	28
4.1	De finansiella instituten och deras verksamhet i korthet	28
4.2	Risken för penningtvätt i finansiella institut har ökat när kontanthanteringen minskat	29
5	Förstärkt reglering av valutaväxlare och andra finansiella institut	29

5.1	Regleringen av valutaväxlare och andra finansiella institut.....	29
5.2	Registreringsplikten utvidgas	30
5.3	Finansinspektionen får utökade möjligheter att besluta om sanktionsavgifter	36
5.3.1	Sanktionsavgift i fler situationer.....	36
5.3.2	Vissa begränsningar vid sanktionsavgift för finansiella institut som är fysiska personer	45
5.3.3	Hänsynstaganden vid valet av ingripande	46
5.3.4	Sanktionsavgiftens storlek.....	46
5.3.5	Förelägganden om rättelse eller upphörande av verksamheten när kravet på verksamheten inte är uppfyllt.....	48
5.4	Vissa frågor relaterade till sanktionsförelägganden.....	49
5.5	Ett allmänt krav på lämplighet införs	51
5.6	Ändrade förhållanden ska anmälas och ändrade verksamhetsinriktningar ska registreras	54
5.7	Kontroll av lämplighetskravet	55
5.8	Finansinspektionens tillsynsansvar förtydligas	56
5.9	Bemyndigande att ta ut avgifter anges i lag.....	58
6	Behandling av personuppgifter	59
7	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	61
8	Konsekvensanalys.....	63
9	Författningskommentar	68
9.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet	68
9.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument.....	78
9.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument.....	79
9.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:46) om värdepappersfonder	79
9.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.....	80
9.6	Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden	80
9.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning	80
9.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism	81
9.9	Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution.....	81
9.10	Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:277) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning	

	om transparens i transaktioner för värdepappersfinansiering och om återanvändning	82
9.11	Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:1215) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om värdepapperisering	82
9.12	Förslaget till lag om ändring i lagen (2021:899) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gräsrotsfinansiering	82
9.13	Förslaget till lag om ändring i lagen (2022:1746) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en paneuropeisk privat pensionsprodukt (PEPP-produkt)	83
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian	84
Bilaga 2	Promemorians författningsförslag	85
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	96
Bilaga 4	Lagförslagen i utkast till lagrådsremiss	97
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanserna	118

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet,
2. lag om ändring i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument,
3. lag om ändring i lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument,
4. lag om ändring i lagen (2004:46) om värdepappersfonder,
5. lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
6. lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,
7. lag om ändring i lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning,
8. lag om ändring i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism,
9. lag om ändring i lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution,
10. lag om ändring i lagen (2019:277) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om transparens i transaktioner för värdepappersfinansiering och om återanvändning,
11. lag om ändring i lagen (2019:1215) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om värdepapperisering,
12. lag om ändring i lagen (2021:899) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gräsrotsfinansiering,
13. lag om ändring i lagen (2022:1746) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en paneuropeisk privat pensionsprodukt (PEPP-produkt).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet¹

dels att 3 a, 4, 7, 7 a, 8–13 och 15–20 §§ ska upphöra att gälla,
dels att rubrikerna närmast före 3 a, 4, 7, 8, 19 och 20 §§ ska utgå,
dels att nuvarande 7 b och 14 §§ ska betecknas 7 § och 17 §§,
dels att 1, 2, 3, 5 och 6 §§ ska ha följande lydelse,
dels att rubriken närmast före 7 b § ska sättas närmast före 7 §,
dels att det ska införas 21 nya paragrafer, 1 a, 2 a, 2 b, 4, 8–16 och 18–25 §§, och närmast före 1 a, 4, 8 och 23–25 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

I denna lag avses med

1. *valutaväxling*: yrkesmässig handel med utländska sedlar och mynt samt resecheckar utställda i utländsk valuta,

2. *annan finansiell verksamhet*:

yrkesmässig verksamhet som består i förvaltning av eller handel med virtuell valuta eller som huvudsakligen består i att utföra en eller flera av de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2, 3 och 5–12 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, och

2. *annan finansiell verksamhet*:

yrkesmässig verksamhet som består i förvaltning av eller handel med virtuell valuta eller i att utföra en eller flera av de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2, 3 och 5–12 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, och

¹ Lagen omtryckt 2004:319.

Senaste lydelse av

lagens rubrik 2017:639

3 a § 2017:639

4 § 2017:639

7 § 2017:639

7 a § 2017:639

8 § 2017:639

9 § 2017:639

10 § 2017:639H

11 § 2017:639

12 § 2017:639

13 § 2017:639

15 § 2017:639

16 § 2017:639

17 § 2017:639

18 § 2017:639

19 § 2017:639

20 § 2017:639

rubriken närmast före 3 a § 2014:561

rubriken närmast före 4 § 2009:67

rubriken närmast före 7 § 2008:100

rubriken närmast före 19 § 2017:639

rubriken närmast före 20 § 2017:639.

² Senaste lydelse 2019:725.

3. finansiellt institut: fysisk eller juridisk person som *ägnar sig åt* valutaväxling eller annan finansiell verksamhet.

3. finansiellt institut: fysisk eller juridisk person som *bedriver* valutaväxling eller annan finansiell verksamhet.

Åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

1 a §

Bestämmelser om att finansiella institut ska medverka till att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism finns i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

2 §³

En fysisk eller juridisk person som avser att *ägna sig åt* valutaväxling i *väsentlig omfattning* eller annan finansiell verksamhet ska ansöka om registrering hos Finansinspektionen. Ansökan behöver inte göras av

En fysisk eller juridisk person som avser att *bedriva* valutaväxling eller annan finansiell verksamhet ska ansöka om registrering hos Finansinspektionen. Ansökan behöver inte göras av

1. företag som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 6, 8, 9 och 11–13 lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, och

2. fysiska eller juridiska personer som bedriver försäkringsdistribution enligt lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution.

Finansinspektionen ska registrera personer som kommit in med ansökan, om

1. det finns skäl att anta att verksamheten kommer att *drivas* på ett sätt som är förenligt med lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och föreskrifter som meddelats med stöd av den lagen, och

2. kravet på ägare och ledning i 3 § första stycket är uppfyllt.

Den som har blivit införd i registret ska tas bort ur registret när ett beslut om föreläggande enligt 7, 9 eller 11 § att upphöra med verksamheten har fått laga kraft. Ett finansiellt institut ska också tas bort ur registret om det anmäler att det inte längre *ägnar sig åt* verksamhet

1. det finns skäl att anta att verksamheten kommer att *bedrivas* på ett sätt som är förenligt med lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och föreskrifter som *har* meddelats med stöd av den lagen, och

Den som har blivit införd i registret ska tas bort ur registret när ett beslut om föreläggande enligt 11, 12 eller 13 § att upphöra med verksamheten har fått laga kraft. Ett finansiellt institut ska också tas bort ur registret om det anmäler att det inte längre *bedriver* verksamhet

³ Senaste lydelse 2021:900.

som omfattas av lagen eller om det på något annat sätt framgår att registreringsplikt inte längre gäller.

som omfattas av lagen eller om det på något annat sätt framgår att registreringsplikt inte längre gäller.

2 a §

Ett finansiellt institut som avser att ändra sin verksamhetsinriktning ska ansöka om registrering av den nya verksamheten hos Finansinspektionen.

Den nya verksamheten ska registreras, om förutsättningarna i 2 § andra stycket är uppfyllda.

2 b §

Ett finansiellt institut ska snarast till Finansinspektionen anmäla ändringar av de förhållanden som institutet har angett i sin ansökan om registrering.

Om en juridisk person har ett kvalificerat innehav i institutet, ska den juridiska personen snarast anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning till inspektionen.

3 §⁴

Den som i väsentlig utsträckning har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller som har gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet får inte ägna sig åt verksamhet som är registreringspliktig enligt 2 § första stycket. För en juridisk person gäller detta förbud den som har ett kvalificerat innehav av andelar i den juridiska personen eller ingår i dess ledning.

Den som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet eller har ett kvalificerat innehav i eller ingår i ledningen för ett finansiellt institut ska vara lämplig för uppgiften. Vid lämplighetsbedömningen ska det särskilt beaktas om personen i väsentlig utsträckning har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Med ett kvalificerat innehav avses i denna lag detsamma som i 1 kap. 5 § 15 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

När ett finansiellt institut som är registrerat enligt 2 § får kännedom om att förändringar har skett i den krets som anges i första stycket, ska institutet snarast anmäla förändringen till Finansinspektionen. Om

en juridisk person har ett kvalificerat innehav i institutet, ska den juridiska personen snarast anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning till inspektionen.

Arbetsordning och instruktioner om arbetsfördelningen mellan bolagsorganen

4 §

Skyldigheten enligt 8 kap. 46 a § aktiebolagslagen (2005:551) för styrelsen i ett publikt aktiebolag att årligen fastställa en skriftlig arbetsordning för sitt arbete gäller även för styrelsen i ett finansiellt institut som är ett privat aktiebolag. Detta gäller dock inte bolag vars styrelse har endast en ledamot.

Skyldigheten enligt 8 kap. 46 b § aktiebolagslagen för styrelsen i ett publikt aktiebolag att i skriftliga instruktioner ange arbetsfördelningen mellan bolagsorganen gäller även för styrelsen i ett finansiellt institut som är ett privat aktiebolag.

Styrelsens ordförande ska bevaka att styrelsen fullgör de uppgifter som anges i denna paragraf.

5 §⁵

En fysisk eller juridisk person som ägnar sig åt valutaväxling ska tydligt informera om tillämpade växelkurser och avgifter samt tillhandahålla avräkningsnota som anger personens namn, köp- respektive säljkurs samt avgifter.

Ett finansiellt institut som bedriver valutaväxling ska tydligt informera om tillämpade växelkurser och avgifter samt tillhandahålla avräkningsnota som anger institutets namn, köp- respektive säljkurs samt avgifter.

6 §⁶

Om en fysisk eller juridisk person som ägnar sig åt valutaväxling inte lämnar information enligt 5 § ska marknadsföringslagen (2008:486)

Om ett finansiellt institut som bedriver valutaväxling inte lämnar information enligt 5 § ska marknadsföringslagen (2008:486)

⁵ Senaste lydelse 2010:759.

⁶ Senaste lydelse 2008:499.

tillämpas, med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

tillämpas, med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

Tillsyn och ingripanden

8 §

Finansinspektionen ska ha tillsyn över att finansiella institut följer denna lag samt lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen.

9 §

Finansinspektionen får, när inspektionen anser att det är nödvändigt, genomföra en undersökning hos ett finansiellt institut.

En sådan undersökning får endast omfatta verksamhet som är registreringspliktig.

10 §

Om ett finansiellt institut bedriver verksamhet som kräver registrering utan att vara registrerat, ska Finansinspektionen förelägga institutet att komma in med en ansökan. Om föreläggandet inte följs eller om registrering vägras, ska inspektionen förelägga institutet att upphöra med verksamheten.

Finansinspektionen får även besluta att ett institut som bedriver eller har bedrivit verksamhet utan att vara registrerat ska betala en sanktionsavgift.

Om det är osäkert om verksamheten ska registreras, får Finansinspektionen förelägga den som bedriver verksamheten att lämna de upplysningar om verksamheten som behövs för att bedöma om så är fallet.

11 §

Om en anmälan enligt 2 b § avser ett förhållande som har betydelse för bedömningen av kravet i 3 § första stycket, ska Finansinspektionen kontrollera att kravet fortfarande är uppfyllt. En sådan kontroll får även göras när det i övrigt finns behov av det.

Om kravet i 3 § första stycket inte är uppfyllt får inspektionen, om verksamheten bedrivs av en fysisk person, förelägga denne att upphöra med verksamheten.

Om verksamheten bedrivs av en juridisk person får inspektionen förelägga denne att göra rättelse. Om föreläggandet inte följs, får inspektionen förelägga personen att upphöra med verksamheten.

Om det är en innehavare som har ett kvalificerat innehav enligt 3 § andra stycket som inte uppfyller kravet i 3 § första stycket, får inspektionen förelägga denne att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att innehavet därefter inte är kvalificerat eller, om innehavaren är en juridisk person, att byta ut den i dess ledning diskvalificerade personen.

12 §

Ett finansiellt institut ska på begäran lämna Finansinspektionen de upplysningar om verksamheten som behövs för inspektionens tillsyn enligt lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Om institutet inte följer Finansinspektionens begäran enligt första stycket, får inspektionen förelägga institutet att lämna de begärda upplysningarna. Om föreläggandet inte följs, får inspektionen förelägga institutet att upphöra med verksamheten.

Om institutet har fått ett föreläggande enligt andra stycket, får Finansinspektionen besluta att

institutet ska betala en sanktionsavgift.

13 §

Vid en överträdelse av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen får Finansinspektionen förelägga det finansiella institutet att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, besluta om sanktionsavgift.

Vid allvarliga, upprepade eller systematiska överträdelser får inspektionen förelägga institutet att upphöra med verksamheten.

14 §

Om det finansiella institutet är en juridisk person får Finansinspektionen vid en överträdelse av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen även ingripa mot en person som ingår i institutets styrelse eller är dess verkställande direktör eller på motsvarande sätt företräder institutet, eller är ersättare för någon av dem.

Ingripande sker genom

1. beslut att personen i fråga under en viss tid, lägst tre år och högst tio år, inte får vara styrelseledamot eller verkställande direktör i ett finansiellt institut eller på motsvarande sätt företräda ett sådant institut, eller vara ersättare för någon av dem, eller

2. beslut om sanktionsavgift.

15 §

Sanktionsavgift får beslutas för en fysisk person endast om överträdelsen är allvarlig, upprepade eller systematisk och personen i fråga uppsåtligt eller

av grov oaktsamhet har orsakat överträdelsen.

16 §

Vid valet av ingripande enligt 10–14 §§ ska Finansinspektionen ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.

I försvårande riktning ska det beaktas om institutet tidigare har begått en överträdelse eller om den fysiska personen i institutets ledning tidigare orsakat en sådan överträdelse.

I förmildrande riktning ska det beaktas om

1. institutet eller den fysiska personen i institutets ledning i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat Finansinspektionens utredning, och

2. institutet snabbt upphört med överträdelsen eller den fysiska personen i institutets ledning snabbt verkat för att överträdelsen ska upphöra, sedan den anmälts till eller påtalats av inspektionen.

18 §

Sanktionsavgiften för en fysisk person ska som högst fastställas till det högsta av

1. två gånger den vinst som den fysiska personen gjort till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller

2. ett belopp som per den 25 juni 2015 i kronor motsvarade fem miljoner euro.

Avgiften tillfaller staten.

19 §

När sanktionsavgiftens storlek fastställs, ska särskild hänsyn tas till sådana omständigheter som anges i 16 § samt till den juridiska eller fysiska personens finansiella

ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av regelöverträdelsen.

20 §

Vid beslut om sanktionsavgift för en fysisk person ska Finansinspektionen tillämpa bestämmelserna om sanktionsföreläggande i 15 kap. 9 a–9 d §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Vid beslut om sanktionsavgift ska 15 kap. 11–14 §§ lagen om bank- och finansieringsrörelse tillämpas i fråga om verkställighet av beslut om sanktionsavgift.

21 §

Förelägganden enligt 10–13 §§ får förenas med vite.

Finansinspektionen får bestämma att ett beslut om föreläggande ska gälla omedelbart.

22 §

En sanktionsavgift får inte beslutas om överträdelsen omfattas av ett föreläggande som har förenats med vite och en ansökan om utdömande av vitet har gjorts.

Överklagande

23 §

Finansinspektionens beslut enligt 2 § tredje stycket första meningen och 10 § tredje stycket samt beslut om sanktionsföreläggande får inte överklagas.

Inspektionens beslut i övrigt enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Avgifter

24 §

Finansiella institut ska med årliga avgifter bekosta Finans-

inspektionens verksamhet enligt denna lag.

Finansinspektionen får ta ut avgifter för prövning av ansökningar och anmälningar enligt denna lag.

Bemyndiganden

25 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad en ansökan enligt 2 eller 2 a § ska innehålla.

Regeringen får meddela föreskrifter om sådana avgifter som avses i 24 §.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för överträdelser som har skett före ikraftträdandet.
 3. Den som vid ikraftträdandet redan bedriver verksamhet som inte tidigare omfattades av krav på registrering får fortsätta med verksamheten till och med den 31 mars 2024. Om en ansökan om registrering har getts in till Finansinspektionen före den 31 mars 2024 får det finansiella institutet dock fortsätta med verksamheten till dess att ansökan prövats slutligt.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 3 k § lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

3 k §²

En sanktion för en överträdelse enligt 3 c § får beslutas bara om sanktionsföreläggande har delgetts den som sanktionsavgiften riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 3 h § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 3 j § första stycket beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

¹ Lagen omtryckt 1992:558.

² Senaste lydelse 2015:958.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 23 § lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

23 §²

En sanktion för en överträdelse enligt 12 eller 13 § får beslutas bara om ett sanktionsföreläggande har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 20 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 22 § första stycket beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2016:51.

² Senaste lydelse 2016:51.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:46) om värdepappersfonder

Härigenom föreskrivs att 12 kap. 9 d § lagen (2004:46) om värdepappersfonder¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

9 d §²

En sanktion för en överträdelse enligt 1 a eller 1 b § får beslutas bara om sanktionsföreläggande har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 9 a § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 9 c § första stycket beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2013:563.

² Senaste lydelse 2016:892.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

Härigenom föreskrivs att 15 kap. 9 d § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 kap.

9 d §¹

En sanktion för en överträdelse enligt 1 a § får beslutas bara om sanktionsföreläggande har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 9 a § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 9 c § första stycket beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

¹ Senaste lydelse 2015:184.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden

Härigenom föreskrivs att 25 kap. 10 d § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 kap.

10 d §¹

En sanktion för en överträdelse enligt någon av 1 a, 1 b, 1 d–1 f, 1 i, 15 a eller 15 b §§ får beslutas bara om sanktionsföreläggande har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 10 a § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 10 c § första stycket beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 14 § lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

14 §

Ett ingripande för en överträdelse som anges i 1 § får ske bara om sanktionsföreläggande har delgetts den som ingripandet riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett ingripande för en överträdelse som anges i 2 § får ske bara om en upplysning om att frågan om ingripande har tagits upp av Finansinspektionen har delgetts den som ingripandet riktas mot inom två år från det att överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 19 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 21 § beslutas.

Ett ingripande för en överträdelse som anges i 2 § får ske bara om en upplysning om att frågan om ingripande har tagits upp av Finansinspektionen har delgetts den som ingripandet riktas mot inom två år från det att överträdelsen ägde rum.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 20 § lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

20 §

En sanktion enligt 11 § andra stycket och 12 § får beslutas bara om sanktionsföreläggande har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 17 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 19 § första stycket beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 20 § lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

20 §

En sanktion enligt 2 §, 3 §, 30 § tredje stycket och 31 § andra stycket får beslutas bara om sanktionsföreläggande har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 17 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 19 § första stycket beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (2019:277) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om transparens i transaktioner för värdepappersfinansiering och om återanvändning

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 9 § lagen (2019:277) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om transparens i transaktioner för värdepappersfinansiering och om återanvändning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap. **9 §¹**

En sanktion mot en fysisk person enligt 5 eller 5 a § får beslutas bara om sanktionsföreläggande har delgetts den fysiska personen inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 6 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 8 § första stycket beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2.11 Förslag till lag om ändring i lagen (2019:1215) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om värdepapperisering

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 11 § lagen (2019:1215) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om värdepapperisering ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

11 §

En sanktion som anges i 7 § får beslutas bara om sanktionsföreläggandet har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 8 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 10 § första stycket beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (2021:899) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gräsrotsfinansiering

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 9 § lagen (2021:899) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gräsrotsfinansiering ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

9 §

En sanktion som anges i 5 § får beslutas bara om sanktionsföreläggandet har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 6 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 8 § första stycket beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2.13 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:1746) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en paneuropeisk privat pensionsprodukt (PEPP-produkt)

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 11 § lagen (2022:1746) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en paneuropeisk privat pensionsprodukt (PEPP-produkt) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

11 §

En sanktion som anges i 7 § får beslutas bara om sanktionsföreläggandet har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 8 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 10 § första stycket beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

3 Ärendet och dess beredning

Enligt den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism 2020/2021 och Polismyndighetens rapport Penningtvätt via växlingskontor 2021 har valutaväxling en central roll vid omsättning och tvätt av pengar åt kriminella nätverk. Mot den bakgrunden har promemorian Förstärkt reglering av valutaväxlare och andra finansiella institut tagits fram inom Finansdepartementet. I den föreslås skärpta krav vad gäller registrering av valutaväxlingsverksamhet och annan finansiell verksamhet samt att Finansinspektionen ska få besluta om sanktionsavgift om verksamhetsutövaren inte lämnar begärda upplysningar till inspektionen, bedriver registreringspliktig verksamhet utan att ansöka om registrering eller inte uppfyller de krav som ställs på verksamheten.

En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren finns tillgängliga på regeringens webbplats (regeringen.se) och i Finansdepartementet (Fi2022/02140).

För att komplettera beredningsunderlaget har ett utkast till lagrådsremiss remissbehandlats. Utkastets lagförslag finns i *bilaga 4*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. Remissyttrandena finns tillgängliga på regeringens webbplats (regeringen.se) och i Finansdepartementet (Fi2023/00630).

I lagrådsremissen behandlas förslagen i promemorian och utkastet till lagrådsremiss.

4 Finansiella institut och behovet av förändring

4.1 De finansiella instituten och deras verksamhet i korthet

Det finns för närvarande ca 360 finansiella institut i Sverige. Cirka 60 av dem är registrerade för valutaväxling och övriga för annan finansiell verksamhet.

Av de institut som är registrerade för valutaväxling drivs ungefär hälften i aktiebolagsform och hälften av fysiska personer eller handelsbolag. Registreringen för valutaväxling berättigar instituten att bedriva handel med utländska kontanter och med resecheckar utställda i utländsk valuta. Närmare hälften av instituten som är registrerade för valutaväxling är därutöver registrerade för att tillhandahålla tjänster enligt lagen (2010:751) om betaltjänster, oftast som ombud för en utländsk betaltjänstleverantör. Det innebär att instituten också kan växla valutor genom betal- eller kontokort och även överföra medel till mottagare både inom och utanför Sverige. Penningöverföringar kan också tillhandahållas av kreditinstitut, betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer.

4.2 Risken för penningtvätt i finansiella institut har ökat när kontanthantering minskat

De senaste årtiondena har kontanthantering i samhället minskat till förmån för kortbetalningar och omedelbara betalningar såsom Swish. Samtidigt fortsätter kontanter att vara viktiga för kriminella aktörer, eftersom kontanter är svåra att spåra och därmed minskar risken för att brottsligheten ska upptäckas.

Många typer av brottslig verksamhet genererar stora belopp i kontanter, t.ex. narkotika- och vapenhandel, trafficking, stöld, häleri och korruption. Inom viss brottslighet är det vanligt att stora summor i kontanter förs utomlands för återinvesteringar i kriminell verksamhet eller konsumtion. Det sker ofta efter att svenska kronor har växlats till utländsk valuta, såsom euro eller dollar.

Eftersom bankerna i Sverige har minskat sin kontanthantering och skärpt sitt arbete mot penningtvätt använder kriminella aktörer i stället andra verksamheter för sin kontanthantering, som t.ex. finansiella institut som bedriver valutaväxling och penningöverföring. Enligt den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism 2020/2021 och Polismyndighetens rapport Penningtvätt via växlingskontor har valutaväxling en central funktion för kriminellas omsättning och tvätt av brottsvinster. Den bilden bekräftas i Polismyndighetens rapport Lärdomar av Encrochat (2021), som innehåller en redogörelse av de kunskaper om brottsupplägg vid internationell narkotikahandel – storleken på brottsvinster, omsättning och tvätt av brottsvinster samt centrala aktörer i brottskedjan – som är resultatet av avkrypteringen av den elektroniska kommunikationstjänsten Encrochat. Uppgifter i det åtkomna materialet talar för att ca 150 miljoner kronor tvättades i fem valutaväxlingsverksamheter inom loppet av ett par månader.

5 Förstärkt reglering av valutaväxlare och andra finansiella institut

5.1 Regleringen av valutaväxlare och andra finansiella institut

I lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet (valutaväxlingslagen) finns bestämmelser om fysiska och juridiska personer som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet (finansiella institut). Med valutaväxling avses yrkesmässig handel med utländska sedlar och mynt samt resecheckar utställda i utländsk valuta (1 § 1 valutaväxlingslagen). Med annan finansiell verksamhet avses yrkesmässig verksamhet som består i förvaltning av eller handel med virtuell valuta eller som huvudsakligen består i att utföra en eller flera av vissa verksamheter som anges i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, t.ex. lämna eller förmedla krediter, medverka vid finansiering genom leasing, lämna ekonomisk rådgivning och

tillhandahålla värdefackstjänster (1 § 2 valutaväxlingslagen som hänvisar till 7 kap. 1 § andra stycket 2, 3 och 5–12 lagen om bank- och finansieringsrörelse). Verksamhet med virtuell valuta förväntas bli utmönstrad ur valutaväxlingslagen och i stället bli tillståndspliktig i enlighet med en kommande EU-förordning, se förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om marknader för kryptotillgångar och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937.

De som avser att bedriva valutaväxling i väsentlig omfattning eller annan finansiell verksamhet ska som huvudregel ansöka om registrering hos Finansinspektionen (2 § valutaväxlingslagen). Från kravet på registrering undantas sådana företag som omfattas av annan rörelselagstiftning på det finansiella området, t.ex. kreditinstitut.

Som förutsättning för registrering enligt valutaväxlingslagen gäller att det ska finnas skäl att anta att verksamheten kommer att bedrivas på ett sätt som är förenligt med lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen). Villkoret hör samman med att verksamhet som bedrivs enligt valutaväxlingslagen också omfattas av penningtvättslagens bestämmelser. Penningtvättslagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG (fjärde penningtvättsdirektivet). Penningtvättslagen innebär bland annat att en verksamhetsutövare – t.ex. ett finansiellt institut – ska göra riskbedömningar av sina produkter, tjänster och kunder (2 kap.), vidta åtgärder för kundkännedom (3 kap.), övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enstaka transaktioner samt rapportera misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism till Polismyndigheten (4 kap.). Som ett andra villkor för registrering enligt valutaväxlingslagen gäller att den som ägnar sig åt verksamheten inte får i väsentlig utsträckning ha åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller ha gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet. För en juridisk person gäller detta förbud den som har ett kvalificerat innehav av andelar i den juridiska personen eller ingår i dess ledning (3 § valutaväxlingslagen).

Finansinspektionen ska minst en gång per år kontrollera att kravet på ägare och ledning är uppfyllt och får ingripa om så inte är fallet (9 § valutaväxlingslagen). Inspektionen får även ingripa vid överträdelser av penningtvättslagen (7, 7 a och 10–18 §§ valutaväxlingslagen) och mot verksamhet som omfattas av valutaväxlingslagen, men som inte finns registrerad (8 § valutaväxlingslagen).

5.2 Registreringsplikten utvidgas

Regeringens förslag: Yrkesmässig valutaväxling och annan finansiell verksamhet ska vara registreringspliktig även om verksamheten inte bedrivs i väsentlig omfattning eller är verksamhetsutövarens huvudsakliga verksamhet.

Promemorians förslag överensstämmer med utkastets förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Finansbolagens Förening efterfrågar en närmare analys av vilka tjänster och företag som träffas av registreringsplikten om kravet på huvudsaklighet tas bort samt om det finns anledning att avgränsa tillämpningsområdet. Föreningen anser att det är oklart hur förslaget förhåller sig till EU-förhandlingarna om ett nytt penningtvätsregelverk.

Förvaltningsrätten i Stockholm och *Polismyndigheten* är tveksamma till om ett utvidgat krav på registrering kommer att minska risken för att kriminella aktörer tvättar pengar genom finansiella institut. Förvaltningsrätten understryker även vikten av att registreringsplikten följs upp med erforderliga tillsynsaktiviteter.

Sveriges advokatsamfund avstyrker förslaget, eftersom det inte tillförsäkrar enskilda tillräcklig grad av rättssäkerhet. Advokatsamfundet framhåller att det inte framgår av valutaväxlingslagen hur registreringsplikten är territoriellt avgränsad, vilket kan göra det svårt för personer att bedöma om de omfattas av registreringsplikten. Vidare är lagen otydlig i fråga om vad som utgör ”annan finansiell verksamhet”. Advokatsamfundet understryker att det är fundamentalt att enskilda på ett rättssäkert och förutsebart sätt kan avgöra vilka skyldigheter som de har gentemot det allmänna och föreslår att preciseringar görs i nu nämnda avseenden.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal remissinstanser yttrar sig särskilt över förslaget.

Finansbolagens Förening anser att det behöver förtydligas om viss verksamhet som är undantagen från tillståndsplikt enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse inte omfattas av registreringsplikt enligt valutaväxlingslagen. Föreningen efterfrågar vidare ett förtydligande av vilka verksamheter som inte omfattas av registreringsplikt.

Sveriges advokatsamfund anser att inte heller utkastets förslag tillförsäkrar enskilda tillräcklig grad av rättssäkerhet. Advokatsamfundet anger även att advokater och advokatbolag uttryckligen bör undantas från registreringsplikt. I vart fall bör det framgå av motiven att advokatverksamhet inte kan anses ingå i ”annan finansiell verksamhet”.

Skälen för regeringens förslag

Registreringspliktens territoriella avgränsning

Till skillnad från flera andra lagar på finansmarknadsområdet saknas det i valutaväxlingslagen bestämmelser som gäller lagens territoriella tillämpningsområde (jfr t.ex. 1 kap. 2 § lagen om bank- och finansieringsrörelse och 2 § lagen [2014:275] om viss verksamhet med konsumentkrediter). Enligt *Sveriges advokatsamfund* får det till följd att det är otydligt vilka som omfattas av registreringsplikten. Det framhålls särskilt gälla i fråga om utländska fysiska eller juridiska personer vars verksamhet riktar sig till Sverige, men uteslutande bedrivs från utlandet.

Det torde inte finnas behov av att i valutaväxlingslagen särskilt ange att lagen gäller för svenska företag. Därutöver omfattar valutaväxlingslagen även verksamhet som bedrivs från filial som finns i landet. Gränsöverskridande verksamhet till Sverige av ett företag som är hemma-hörande i ett annat land och som inte har filial i Sverige, omfattas i stället av de regler som gäller i det landet. En annan ordning skulle sannolikt innebära praktiska svårigheter, exempelvis vid tillsyn eller indrivning av fordran gällande sanktionsavgift. Motsvarande territoriella avgränsning gäller även för fjärde penningtvättsdirektivet (1 kap. 2 och 3 §§ penningtvättslagen), vars bestämmelser genomförs bland annat genom valuta-växlingslagen.

Allmänt om innebörden av annan finansiell verksamhet

Registreringsplikten enligt valutaväxlingslagen gäller för valutaväxling och annan finansiell verksamhet. *Sveriges advokatsamfund* anser att det är otydligt vad som avses med annan finansiell verksamhet i den del definitionen anknyter till vissa verksamheter som anges i lagen om bank- och finansieringsrörelse. Advokatsamfundet framhåller att det är en brist i rättssäkerhetshänseende. Detta framhålls särskilt mot bakgrund av att den som brister i efterlevnaden av registreringskravet föreslås kunna åläggas sanktionsavgift (se avsnitt 5.3.1). Även *Finansbolagens Förening* lyfter att gränsdragningen gällande vilka verksamheter som omfattas av registreringsplikt är förenad med svårigheter.

Regeringen konstaterar att de nuvarande kategorierna av "annan finansiell verksamhet" kvarstår oförändrade. För finansiella institut som bedriver annan finansiell verksamhet innebär förslaget endast att huvudsaklighetskriteriet tas bort (se underavsnittet nedan).

Definitionen av annan finansiell verksamhet i 1 § valutaväxlingslagen innefattar, som nämnts i avsnitt 5.1, bland annat vissa verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket lagen om bank- och finansieringsrörelse. Hänvisningen från valutaväxlingslagen till lagen om bank- och finansieringsrörelse har sin grund i den definition av finansiella institut som finns i EU:s penningtvättsregelverk. I artikel 3.2 i fjärde penningtvättsdirektivet finns en definition av finansiella institut där en hänvisning görs till verksamheter som anges i vissa punkter i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG (kapitaltäckningsdirektivet). Bedömningen av vad som ingår i verksamheterna som anges i EU-direktiven är ytterst en fråga för EU-domstolen.

Uttrycket annan finansiell verksamhet gäller verksamhet i form av att lämna och förmedla krediter, t.ex. i form av kredit mot panträtt i fast egendom eller fordringar, medverka vid finansiering, t.ex. genom att förvärva fordringar och upplåta lös egendom till nyttjande (leasing), tillhandahålla betalningsmedel, t.ex. kontanter, ställa garantier, medverka vid värdepappersemissioner, lämna ekonomisk rådgivning, förvara värdepapper, bedriva rembursverksamhet, tillhandahålla värdefackstjänster och bedriva valutahandel (7 kap. 1 § andra stycket 2, 3 och 5–12

lagen om bank- och finansieringsrörelse). När det gäller verksamhet i form av tillhandahållande av betalningsmedel och valutahandel är handel med kontanter och virtuell valuta särreglerad. När det gäller ekonomisk rådgivning avses enligt kapitaltäckningsdirektivet ”rådgivning till företag angående kapitalstruktur, industriell strategi och liknande angelägenheter samt tjänster knutna till fusioner och företagsförvärv”.

För kreditinstitut har uppräkningsen i 7 kap. 1 § andra stycket lagen om bank- och finansieringsrörelse tillämpats sedan den 1 januari 1994 som en exemplifiering på vilka verksamheter som ett kreditinstitut får bedriva (prop. 1992/93:89 s. 117–122). Som Finansbolagens Förening och Sveriges advokatsamfund framhåller kan emellertid den allmänt hållna uppräkningsen av verksamheter skapa gränsdragningsvårigheter. Det aktualiserar frågan om vilket genomslag som dessa gränsdragningsvårigheter bör få i fråga om förslaget om sanktionsavgifter vid underlåtenhet att registrera en verksamhet (se avsnitt 5.3.1).

Regeringen konstaterar att syftet med förslaget om sanktionsavgift vid underlåtenhet att registrera en verksamhet framför allt är att Finansinspektionen ska kunna ingripa i de fall där det är uppenbart att en fysisk eller juridisk person har låtit bli att registrera sin verksamhet för att därigenom undgå Finansinspektionens tillsyn. Detta kommer till uttryck genom att Finansinspektionen får besluta om sanktionsavgift, men inte är skyldig att göra så. Vid valet av ingripande ska Finansinspektionen bland annat ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är, hur länge den har pågått och graden av ansvar. Vidare ska i förmildrande riktning beaktas bland annat om den fysiska eller juridiska personen snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av inspektionen (se avsnitt 5.3.3). Om det handlar om en fysisk person gäller dessutom att sanktionsavgift får beslutas endast om överträdelsen är allvarlig, upprepad eller systematisk och personen i fråga uppsåtlig eller av grov oaktsamhet orsakat överträdelsen (se avsnitt 5.3.2).

Sammanfattningsvis finns det ett stort utrymme för Finansinspektionen att göra en nyanserad bedömning i fråga om ingripande genom sanktionsavgift ska ske vid underlåtenhet att registrera verksamhet.

Huvudsaklighets- och väsentlighetskriterierna

Av valutaväxlingslagens definitioner av valutaväxling och annan finansiell verksamhet framgår att det endast är yrkesmässig verksamhet som omfattas av lagen och dess krav på registrering (1 § valutaväxlingslagen). Därutöver finns ytterligare en avgränsning för valutaväxling respektive annan finansiell verksamhet.

Registreringsplikten för valutaväxlingsverksamhet är därutöver avgränsad till att enbart gälla sådan verksamhet som bedrivs i väsentlig omfattning. Vad uttrycket ”i väsentlig omfattning” innebär har ansetts få bedömas från fall till fall, exempelvis beroende på vad den huvudsakliga verksamheten består i. I många fall är sådan valutaväxlingsverksamhet som bedrivs i väsentlig omfattning också den huvudsakliga verksamheten som bedrivs, även om det finns fall då valutaväxlingsverksamhet är väsentlig trots att den inte är den huvudsakliga verksamheten (prop. 1995/96:216 s. 40 f.).

Om annan finansiell verksamhet består i något annat än förvaltning av eller handel med virtuell valuta, dvs. om den består i någon av de verksamheter som räknas upp i 7 kap. 1 § andra stycket 2, 3 och 5–12 lagen om bank- och finansieringsrörelse, förutsätts, utöver att verksamheten bedrivs yrkesmässigt, att det är den huvudsakliga verksamheten som bedrivs för att registreringsplikt ska gälla.

I det tidigare unionsrättsliga penningtvättsregelverket fanns i definitionen av finansiellt institut ett huvudsaklighetskriterium som innebar att sådan verksamhet som inte var den huvudsakliga undantogs från penningtvättsregelverkets tillämpningsområde (artikel 3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism). I det fjärde och nu gällande penningtvättsdirektivet finns det däremot inte längre något sådant kriterium. Valutaväxling och annan finansiell verksamhet omfattas alltså numera av det unionsrättsliga penningtvättsregelverket oavsett om verksamheterna är de huvudsakliga eller bedrivs i väsentlig omfattning.

I artikel 2.3 i fjärde penningtvättsdirektivet ges visserligen en möjlighet för medlemsstaterna att besluta att fysiska eller juridiska personer som endast tillfälligt eller i mycket begränsad omfattning bedriver finansiell verksamhet, där risken för att penningtvätt eller finansiering av terrorism är mycket liten, inte ska omfattas av penningtvättsregelverket. För att en sådan dispens ska få ske krävs dock att fler förutsättningar är uppfyllda än att verksamheten inte är den huvudsakliga eller att den inte bedrivs i väsentlig omfattning. Exempelvis förutsätts att den finansiella verksamheten avser endast huvudverksamhetens kunder och inte är allmänt tillgänglig för allmänheten. De nuvarande begränsningarna gällande registreringsplikten i valutaväxlingslagen till ”i väsentlig omfattning” och ”huvudsakligen” torde alltså inte vara förenliga med unionsrätten.

Begränsningarna i registreringsplikten skapar dessutom gränsdragnings-svårigheter när det i det enskilda fallet ska avgöras om en verksamhet bedrivs i väsentlig omfattning respektive är den huvudsakliga verksamheten. I praktiken blir det oftast upp till den som avser att bedriva valutaväxling eller annan finansiell verksamhet att ta ställning till om verksamheten är registreringspliktig eller inte. En sådan ordning framstår inte som tillfredsställande, särskilt inte sett mot bakgrund av att det enligt Polismyndighetens rapport Penningtvätt via växlingskontor förekommer att kriminella tvättar pengar i valutaväxlingsverksamhet som inte är registrerad hos Finansinspektionen.

Som *Finansbolagens Förening* anger innebär huvudsaklighetskriteriet vidare att registreringsplikten kan vara avhängig vilken koncernstruktur som används. Den som har valt att lägga sin finansiella verksamhet inom ramen för ett bolag inom koncernen som huvudsakligen har icke-finansiell verksamhet har på så sätt kunnat undvika registreringsplikt. Eftersom denna typ av verksamhet endast omfattas av penningtvättslagens bestämmelser om den är registreringspliktig (1 kap. 2 § första stycket 4 penningtvättslagen) får det, som föreningen anför, även till följd att ett bolag på nämnda sätt kan undgå penningtvättslagens krav. Inte heller detta framstår som tillfredsställande.

Regeringen föreslår därför att yrkesmässig valutaväxling och annan finansiell verksamhet ska vara registreringspliktig även om verksamheten inte bedrivs i väsentlig omfattning eller är verksamhetsutövarens huvudsakliga verksamhet. Det innebär att fler verksamheter kommer att omfattas av registreringsplikt enligt valutaväxlingslagen.

Enligt Finansbolagens Förening torde slopandet av huvudsaklighetskriteriet innebära att varje företag som i samband med försäljning av varor eller tjänster ställer garantier eller tillhandahåller krediter, t.ex. i form av fakturabetalning, kommer att omfattas av registreringsplikt.

Det kan dock konstateras att kravet på yrkesmässighet som verkar begränsande alltså gäller. Med yrkesmässigt avses att verksamheten ska bedrivas med självständighet, regelbundenhet och varaktighet samt typiskt sett även med vinstsyfte (se prop. 1995/96:216 s. 53). För att en finansiell verksamhet ska omfattas av valutaväxlingslagen och dess krav på registrering får det anses krävas att verksamheten i fråga har ett självständigt syfte i förhållande till den övriga verksamheten som bedrivs. Huvudsaklighetskriteriet och väsentlighetskriteriet har inneburit en ytterligare begränsning av registreringsplikten på så sätt att det har krävts att verksamheten har varit av viss omfattning – som sådan eller i förhållande till övrig verksamhet som bedrivs – för att omfattas av registreringsplikten.

När det särskilt gäller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs gäller dessutom följande. Enligt 2 § valutaväxlingslagen görs från registreringsplikten bland annat undantag för kreditinstitut och konsumentkreditinstitut (2 § första stycket valutaväxlingslagen och 1 kap. 2 § första stycket penningtvättslagen). Dessa verksamhetsutövare omfattas i stället av tillståndsplikt enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse respektive lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. Från tillståndsplikten undantas företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av företaget (2 kap. 3 § första stycket 4 lagen om bank- och finansieringsrörelse respektive 5 § första stycket 2 lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter). Det bör framhållas att frågan om en verksamhet är undantagen från tillståndsplikt enligt någon annan lag än valutaväxlingslagen saknar betydelse för frågan om verksamheten är registreringspliktig enligt valutaväxlingslagen. Det förhållandet att viss verksamhet är undantagen från tillståndsplikt enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse respektive lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter innebär alltså inte att valutaväxlingslagen är tillämplig.

Tjänster som baseras på betalningsinstrument som enbart kan utnyttjas inom ett begränsat nätverk av leverantörer, hos en leverantör i dennes affärsställe eller i fråga om ett mycket begränsat varu- eller tjänsteutbud, som *Sveriges advokatsamfund* tar upp, omfattas inte heller av registreringsplikt enligt valutaväxlingslagen. Betaltjänster omfattas av lagen (2010:751) om betaltjänster. Det förhållandet att denna typ av tjänst är undantagen enligt 1 kap. 6 a § lagen om betaltjänster innebär inte att valutaväxlingslagen är tillämplig.

Att huvudsaklighetskriteriet tas bort som begränsning av registreringsplikten för finansiella institut enligt valutaväxlingslagen påverkar alltså inte dessa typer av tjänster.

Inte heller påverkar borttagandet av huvudsaklighetskriteriet advokatverksamhet, eftersom sådan verksamhet över huvud taget inte omfattas av valutaväxlingslagen. En advokat som inom ramen för sin advokatverksamhet t.ex. medverkar vid värdepappersemissioner behöver inte ansöka om registrering hos Finansinspektionen. Som *Sveriges advokatsamfund* anger finns dessutom i 1 kap. 2 § första stycket 21 och 4 § första stycket samt 7 a kap. penningtvättslagen särskilda bestämmelser som gäller advokatverksamhet.

Advokatsamfundet föreslår att det införs bestämmelser som uttryckligen anger att vissa undantag från tillståndsplikt enligt annan rörelselagstiftning samt advokatverksamhet inte omfattas av valutaväxlingslagen. Som framgår ovan anser regeringen emellertid att det som advokatsamfundet efterfrågar redan kommer till uttryck genom systematiken i lagstiftningen på området. Till detta kommer att samma frågeställning aktualiseras även i fråga om andra verksamheter än de som advokatsamfundet tar upp.

I enlighet med vad *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Polismyndigheten* framför innebär det utvidgade kravet på registrering ingen garanti för att oregistrerade aktörer kommer att registrera sig eller upphöra med registreringspliktig verksamhet. En utökad registreringsplikt kan däremot på sikt förväntas bidra till en medvetenhet hos allmänheten om att yrkesmässig valutaväxlingsverksamhet och annan finansiell verksamhet ska vara registrerad och att Finansinspektionen i vissa fall, genom exempelvis tips från allmänheten, får kännedom om verksamhet som bedrivs utan registrering och då har möjlighet att agera. Ett krav på registrering för en vidare krets av aktörer innebär även att andra regler, exempelvis kravet på lämplighet hos ledningen som föreslås i avsnitt 5.5, kommer att gälla för fler. Som förvaltningsrätten framhåller är det viktigt att en utvidgad registreringsplikt efterföljs av erforderliga tillsynsaktiviteter. I avsnitt 5.7 föreslås bland annat att Finansinspektionen ska kunna kontrollera om det lämplighetskrav som måste vara uppfyllt för att den fysiska eller juridiska personen ska registreras även fortsatt är uppfyllt, när det bedöms finnas behov av det.

Som Finansbolagens Förening lyfter kommer nuvarande penningtvättsdirektiv att ersättas med ett nytt EU-penningtvättsregelverk på området. Förslaget till nytt regelverk innehåller bland annat vissa förändringar av definitionen av finansiella institut. Det påverkar emellertid inte förslagen i denna lagrådsremiss.

5.3 Finansinspektionen får utökade möjligheter att besluta om sanktionsavgifter

5.3.1 Sanktionsavgift i fler situationer

Regeringens förslag: Finansinspektionen ska få besluta om sanktionsavgift för ett finansiellt institut som

- bedriver verksamhet utan att vara registrerat, eller
- inte lämnar begärda upplysningar om sin verksamhet.

En sanktionsavgift ska inte få beslutas om överträdelsen omfattas av ett föreläggande som har förenats med vite och en ansökan om utdömande av vitet har gjorts.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med utkastets förslag. I promemorian föreslås dock att möjligheten att besluta om sanktionsavgift för finansiella institut som inte lämnar begärda upplysningar om sin verksamhet ska begränsas till finansiella institut som är juridiska personer. I promemorian föreslås även att Finansinspektionen ska få besluta om sanktionsavgift för finansiella institut som inte uppfyller de krav som ställs på verksamheten. I promemorian föreslås vidare att inspektionen ska få förelägga finansiella institut att göra rättelse om kravet på att det ska finnas skäl att anta att verksamheten kommer att bedrivas på ett sätt som är förenligt med penningtvättslagen inte är uppfyllt och att inspektionen ska få förelägga institutet att upphöra med verksamheten för det fall att rättelse inte görs.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Finansinspektionen framhåller att lagstiftaren inte tidigare har bedömt att rätten att inte belasta sig själv hindrar att fysiska personer som står under tillsyn är skyldiga att bistå inspektionen i utredningar om överträdelser. Enligt inspektionen skulle ett sådant synsätt riskera att urholka effektivitet i tillsynen. Inspektionen framför även att beslut om sanktionsavgifter mot finansiella företag under tillsyn inte bör betraktas som ett straff i konventionsrättslig mening, eftersom det handlar om administrativa ingripanden mot den som efter tillstånd eller registrering får en förmån att bedriva en viss verksamhet.

Polismyndigheten anger att oregistrerade aktörer som ägnar sig åt kriminell verksamhet sannolikt inte kommer att registrera sig eller upphöra med verksamheten, trots föreläggande om att inkomma med ansökan om registrering eller hot om sanktionsavgift. *Sparbankernas Riksförbund* föreslår att det också införs en skyldighet för myndigheter som upptäcker att registreringspliktig valutaväxlingsverksamhet bedrivs utan tillstånd att rapportera detta till Finansinspektionen.

Sveriges advokatsamfund avstyrker förslaget, eftersom valutaväxlingslagens krav på registrering inte bedöms uppfylla de krav på tydlighet som krävs i straffgrundande reglering. Advokatsamfundet ser behov av att otydligheterna och de sammanhängande gränsdragningsvårigheterna åtgärdas eller att förslaget korrigeras på så sätt att sanktionsavgifter inte kan påföras som en omedelbar konsekvens av utebliven registrering. Advokatsamfundet framför även att Europadomstolens praxis talar för att sanktionsavgifter ska anses utgöra straff också i de fall de riktas mot juridiska personer. Enligt advokatsamfundet är det därmed inte tillåtet att påföra juridiska personer sanktionsavgift för en gärning för vilken vite har dömts ut. Vidare anför advokatsamfundet att även rätten att inte belasta sig själv bör gälla juridiska personer.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Ekobrottsmyndigheten och *Åklagarmyndigheten* efterfrågar förtydligande av i vilka situationer Finansinspektionen bör avstå från att besluta om sanktionsavgift.

Skälen för regeringens förslag

Finansiella institut som inte ansöker om registrering

Den främsta anledningen till att valutaväxlingslagen infördes var att komma till rätta med penningtvättsproblematiken. För att kontrollera vilka företag som penningtvättslagen är tillämplig på och för att se till att lagen efterföljs, ansågs det nödvändigt att införa en anmälningsskyldighet för företag som omfattas av lagen (prop. 1995/96:216 s. 38). Anmälningsskyldigheten ersattes senare med en skyldighet att ansöka om registrering, med följden att Finansinspektionen numera även har möjlighet att neka registrering.

I 8 § valutaväxlingslagen regleras Finansinspektionens befogenheter i förhållande till en fysisk eller juridisk person som bedriver registreringspliktig verksamhet utan att vara registrerad. Finansinspektionen ska förelägga en sådan person att komma in med ansökan om registrering. Om det är osäkert om verksamheten är registreringspliktig, får Finansinspektionen förelägga personen att lämna upplysningar om den. Om en person inte rättar sig efter ett föreläggande att komma in med en ansökan eller om registrering vägras, ska Finansinspektionen förelägga personen att upphöra med verksamheten. Ett föreläggande enligt 8 § får förenas med vite (18 § valutaväxlingslagen).

Enligt Polismyndighetens rapport Penningtvätt via växlingskontor förekommer det att kriminella nätverk tvättar pengar i valutaväxlingsverksamhet som finns registrerad hos Finansinspektionen. Bestämmelserna i 8 § valutaväxlingslagen syftar just till att motverka att verksamhet som omfattas av valutaväxlingslagen bedrivs utan registrering. För att det syftet bättre ska uppnås föreslås därför att Finansinspektionen bör ges möjlighet att besluta om sanktionsavgift för den som bedriver registreringspliktig verksamhet utan att vara registrerad.

Sveriges advokatsamfund invänder mot en sådan möjlighet med motiveringen att kravet på registrering inte är tillräckligt tydligt för att ligga till grund för en sanktionsavgift om det inte efterlevs. Advokatsamfundet lyfter särskilt fram att registreringspliktens territoriella avgränsning och innebörden av annan finansiell verksamhet är otydligt. Enligt advokatsamfundet tillförsäkrar förslaget inte enskilda en tillräcklig grad av rättssäkerhet.

I avsnitt 5.2 föreslås att yrkesmässig valutaväxling eller annan finansiell verksamhet ska vara registreringspliktig även om verksamheten inte bedrivs i väsentlig omfattning eller är verksamhetsutövarens huvudsakliga. Förändringen kommer att innebära att det blir tydligare vilka som omfattas av registreringsplikten, eftersom detta inte längre kommer att vara avhängigt en bedömning av om verksamheten bedrivs i väsentlig omfattning eller är den huvudsakliga verksamheten. I avsnitt 5.2 redogörs även närmare för definitionen av sådan annan finansiell verksamhet som omfattas av registreringsplikten och för registreringspliktens territoriella avgränsning. Vidare redogörs i samma avsnitt och i avsnitt 5.3.3 för vad Finansinspektionen ska ta hänsyn till när inspektionen överväger

ingripande i form av sanktionsavgift. Sammantaget görs bedömningen att bristande efterlevnad av registreringsplikten bör kunna omfattas av sanktionsavgift, utan att det görs avkall på den enskildes rättssäkerhet.

Som *Polismyndigheten* anger finns det risk för att oregistrerade aktörer som ägnar sig åt kriminell verksamhet inte kommer att registrera sig eller upphöra med verksamheten, trots att de riskerar att åläggas sanktionsavgift. Införandet av möjligheten att besluta om sanktionsavgift är avsett att skärpa de nuvarande reglerna, men är däremot inte en fullständig lösning på den problematik som finns på området. Som nämnts i avsnitt 5.2 kan ett utökat krav på registrering på sikt förväntas bidra till en medvetenhet hos allmänheten om att valutaväxlingsverksamhet och annan finansiell verksamhet som bedrivs yrkesmässigt ska vara registrerad och att Finansinspektionen i vissa fall, genom exempelvis tips från allmänheten, får kännedom om verksamhet som bedrivs utan registrering. Möjligheten att besluta om sanktionsavgifter är då ett verktyg som Finansinspektionen kan använda för att verksamhetsutövaren ska följa registreringsplikten. Finansinspektionen bör därför kunna besluta om sanktionsavgift i de fall ett finansiellt institut bedriver verksamhet utan att vara registrerat.

En särskild fråga är om det, som *Sparbankernas Riksförbund* föreslår, bör införas en skyldighet för myndigheter som upptäcker att registreringspliktig valutaväxlingsverksamhet bedrivs utan registrering att rapportera detta till Finansinspektionen. Förutsatt att det inte handlar om uppgifter som omfattas av sekretess är det dock troligt att sådan rapportering ofta kommer att ske till Finansinspektionen även utan en sådan skyldighet. Några ytterligare bestämmelser föreslås därför inte.

Finansiella institut som inte lämnar uppgifter till Finansinspektionen

Registrerade finansiella institut ska på begäran av Finansinspektionen lämna de upplysningar om verksamheten som behövs för att inspektionen ska kunna kontrollera att instituten följer penningtvättslagen. Om ett institut inte följer begäran får inspektionen förelägga institutet att lämna upplysningarna. Om inte heller föreläggandet följs, får inspektionen förelägga institutet att upphöra med verksamheten (7 § valutaväxlingslagen). Ett föreläggande enligt 7 § får förenas med vite (18 § valutaväxlingslagen).

Att finansiella institut förser Finansinspektionen med nödvändigt underlag är, som redogörs för i promemorian, en förutsättning för att inspektionen ska kunna utöva effektiv penningtvättstillsyn över instituten. Det kan visserligen antas att risken att tvingas upphöra med verksamheten är ett tillräckligt incitament för de flesta institut att lämna upplysningar till Finansinspektionen. Det kan ändå inte uteslutas att det för vissa institut skulle vara mer avskräckande med en omedelbart ekonomiskt kännbar sanktion i form av en sanktionsavgift. Det kan t.ex. vara institut som ändå planerat att avveckla sin verksamhet eller att fortsätta bedriva den inom ramen för en annan association. I promemorian föreslås därför en möjlighet för Finansinspektionen att besluta om sanktionsavgift för finansiella institut som inte lämnar begärda upplysningar. Enligt promemorians förslag ska sanktionsmöjligheten dock endast gälla

juridiska personer, eftersom den i förhållande till fysiska personer kan komma i konflikt med rätten att inte belasta sig själv.

Sveriges advokatsamfund invänder att rätten att inte belasta sig själv även bör gälla juridiska personer och att dessa följaktligen inte heller ska kunna påföras sanktionsavgift.

Rätten att inte belasta sig själv är en del av rätten till en rättvis rättegång i artikel 6 i Europeiska konventionen den 4 november 1950 angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). En motsvarighet till rätten till en rättvis rättegång finns i artiklarna 47 och 48 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (EU-stadgan). Rätten att inte belasta sig själv uppkommer när det finns en anklagelse om brott. Som *Ekobrottsmyndigheten* och *Åklagarmyndigheten* är inne på kan typsituationer för när rätten att inte belasta sig själv gäller vara när det har gjorts eller ska göras en anmälan om brott eller när en förundersökning pågår eller på goda grunder framstår som nära förestående. Rättigheten innebär att den misstänkte inte ska behöva bidra till utredningen eller bevisningen i målet genom att göra medgivanden eller tillhandahålla för denne belastande material (se *Saunders mot Förenade kungariket* den 17 december 1996). Rättigheten är inte absolut (se *O'Halloran och Francis mot Förenade kungariket* den 29 juni 2007). Frågan det nu gäller är alltså om en bestämmelse om sanktionsavgift för finansiella institut som inte lämnar begärda upplysningar är förenlig med denna rättighet.

När det gäller juridiska personer följer av EU-domstolens praxis på konkurrensområdet att en sådan person, inom ramen för ett förfarande som syftar till att fastställa en överträdelse, kan tvingas att lämna nödvändiga upplysningar om de faktiska omständigheterna som det kan ha kännedom om. Däremot kan den juridiska personen inte tvingas att lämna svar i vilket företaget måste erkänna att en överträdelse har begåtts (se EU-domstolens avgörande den 29 juni 2016 i mål C-301/04, kommissionen/SGL Carbon).

EU-domstolen har när det gäller rätten att tåga, som också är en del av rätten till en rättvis rättegång, på finansmarknadsområdet konstaterat att vad som gäller för juridiska personer dock inte kan tillämpas analogt när det gäller att fastställa räckvidden av rättigheten för fysiska personer (se EU-domstolens avgörande den 2 februari 2021 i mål C-481-19, *DB/Commissione Nazionale per le Società e la Borsa [Consob]*). Rättsfallet gällde en begäran om förhandsavgörande där den hänskjutande domstolen hade ställt frågan om vissa bestämmelser i sekundärrätten kunde tolkas på så sätt att de tillåter att medlemsstaten inte vidtar sanktionsåtgärder mot en person som vägrar att besvara frågor från den behöriga myndigheten när det av personens svar kan framgå att personen är ansvarig för en överträdelse som straffas med en administrativ sanktion av straffrättslig karaktär. Domstolen konstaterade att bestämmelserna lämpade sig för en tolkning som är förenlig med artikel 47 och 48 i EU-stadgan och bekräftade att bestämmelserna i sekundärrätten kunde tolkas på det sättet.

När Finansinspektionen utövar tillsyn över att finansiella institut följer penningtvättslagen är det främsta syftet med tillsynen inte att bestraffa överträdelser utan att säkerställa att reglerna följs. Genom att det finansiella institutet har registrerats, vilket förutsätter ansökan från

institutet, har det underkastat sig att följa de regler som gäller. Finansinspektionen måste då kunna begära in uppgifter för att kontrollera att det finansiella institutet efterlever de regler som det är skyldigt att följa. Det skulle, som *Finansinspektionen* anger, påverka effektiviteten i tillsynen om inspektionen inte av samtliga verksamhetsutövare kan få del av de uppgifter som behövs för tillsynen. Detta gäller såväl i de fall verksamhetsutövaren är en fysisk person som då verksamhetsutövaren är en juridisk person. Varken av Europadomstolens eller EU-domstolens praxis går det att för närvarande dra slutsatsen att rätten att inte belasta sig själv skulle innebära ett generellt förbud mot uppgiftsskyldighet på finansmarknadsområdet och att sanktionsavgift kan beslutas om skyldigheten inte följs. Bestämmelsen om uppgiftsskyldighet måste dock tillämpas på ett sätt som är förenligt med Europakonventionen och EU-stadgan och beakta den utveckling som kan ske i rättspraxis. Det betyder t.ex. att sanktionsavgift inte ska kunna beslutas mot en fysisk person med anledning av personens vägran att lämna svar av vilka det kan framgå att personen är ansvarig för en överträdelse som kan leda till en straffrättslig påföljd eller en administrativ sanktion av straffrättslig karaktär.

Sammanfattningsvis bör Finansinspektionen som utgångspunkt kunna besluta om sanktionsavgift för samtliga finansiella institut som inte lämnar begärda upplysningar om sin verksamhet till inspektionen. Finansinspektionen ska vid sin tillämpning dock särskilt iakta rätten att inte belasta sig själv.

Finansiella institut som inte uppfyller de krav som ställs på verksamheten

Ett finansiellt institut som ansöker om registrering hos Finansinspektionen ska registreras under två förutsättningar – dels ska inspektionen bedöma att det finns skäl att anta att verksamheten kommer att bedrivas i enlighet med penningtvättslagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen, dels ska kravet på ägare och ledning för institutet vara uppfyllt (2 § andra stycket valutaväxlingslagen). Regeringen föreslår att kravet på ägare och ledning ska innebära att dessa ska vara lämpliga för uppgiften (se avsnitt 5.5).

I dag kan inspektionen förelägga ett finansiellt institut som drivs av en juridisk person och som inte uppfyller kravet på ägare och ledning att göra rättelse. Om det inte hjälper, får inspektionen förelägga institutet att upphöra med verksamheten (9 § tredje stycket valutaväxlingslagen). Inspektionen kan förelägga ett finansiellt institut som drivs av en fysisk person och som inte uppfyller nämnda krav att upphöra med verksamheten (9 § andra stycket valutaväxlingslagen). Föreläggandena får förenas med vite (18 § valutaväxlingslagen).

För de flesta finansiella institut borde risken att tvingas upphöra med sin verksamhet vara ett tillräckligt incitament för att uppfylla kravet på ägare och ledning. Det kan ändå inte uteslutas att det för vissa institut skulle vara mer avskräckande med en omedelbart ekonomiskt kännbar sanktion i form av en sanktionsavgift. Det kan t.ex. vara institut som ändå planerar att avveckla sin verksamhet eller att fortsätta att bedriva den inom ramen för en annan association. I promemorian föreslås därför att Finansinspektionen ska kunna besluta om sanktionsavgift för finansiella institut som

inte uppfyller de krav som ställs på verksamheten. Detta föreslås gälla i de fall kravet på ägare och ledning inte är uppfyllt, men också i de fall Finansinspektionen bedömer att det inte finns skäl att anta att verksamheten kommer att bedrivas på ett sätt som är förenligt med penningtvättsregelverket.

Såsom lämplighetskravet är formulerat i förslagen i promemorian respektive denna lagrådsremiss rör det sig om just en bedömning som Finansinspektionen gör om personen i fråga är lämplig för uppgiften. I den föreslagna bestämmelsen anges att det vid bedömningen särskilt ska beaktas om personen i väsentlig utsträckning har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet. Det är dock inte en uttömmande uppräkningslista i fråga om vilka omständigheter som kan vägas in vid ställningstagandet. Det är heller inte specificerat vad det rör sig om för skyldigheter i näringsverksamhet eller vilken typ av allvarlig brottslighet som avses. Det är dessutom enbart en omständighet som ska beaktas i bedömningen, dvs. det är inte givet att detta leder till att lämplighetskravet inte är uppfyllt. Det kan följaktligen vara svårt för det finansiella institutet att i förhand veta om lämplighetskravet är uppfyllt och kunna anpassa sitt agerande efter det. Enligt regeringens bedömning är kravet inte tillräckligt precist för att det finansiella institutet ska kunna åläggas sanktionsavgift som en följd av att bedömningen gjorts att lämplighetskravet inte är uppfyllt.

Även i fråga om kravet på att det ska finnas skäl att anta att verksamheten kommer att bedrivas i enlighet med penningtvättsregelverket kan det vara svårt för ett finansiellt institut att veta om Finansinspektionen anser att det uppfyller detta krav eller om det löper risk att få ett föreläggande att göra rättelse eller upphöra med verksamheten och därtill åläggas sanktionsavgift. Bestämmelsen anger inte vad Finansinspektionen grundar sin bedömning på. Bedömningen är i detta fall dessutom framåtblickande. Det innebär att Finansinspektionen skulle kunna göra bedömningen att det inte finns skäl att anta att verksamheten kommer att bedrivas i enlighet med penningtvättsregelverket, men att det finansiella institutet å sin sida varken har för avsikt att överträda eller skulle ha överträtt reglerna om det hade fortsatt sin verksamhet. Att det finansiella institutet i en sådan situation åläggs sanktionsavgift framstår inte som skäligt. En annan sak är att det ska finnas möjlighet att besluta om sanktionsavgift i de fall en överträdelse av penningtvättsregelverket faktiskt har skett. En sådan möjlighet finns redan i dag enligt 10–12 §§ valutaväxlingslagen.

Mot den nu beskrivna bakgrunden bör Finansinspektionen inte kunna besluta om sanktionsavgift för finansiella institut som inte uppfyller de krav som ställs på verksamheten.

Ingen dubbelbestraffning får förekomma

Av artikel 4 i det sjunde tilläggsprotokollet till Europakonventionen framgår rätten att inte bli lagförd eller straffad två gånger, det s.k. dubbelprövningsförbudet. En liknande bestämmelse finns i artikel 50 i EU-stadgan. Mer specifikt innebär dubbelprövningsförbudet ett förbud mot åtal och rättegång för ett andra ”brott”, om åtalet eller rättegången grundas på identiska fakta eller fakta som är i huvudsak desamma som i

det tidigare förfarandet (Sergey Zolotukhin mot Ryssland den 10 februari 2009). Som *Sveriges advokatsamfund* är inne på finns det i Europadomstolens praxis exempel på att även sanktionsförfaranden mot företag under tillsyn behandlats som straffrättsliga förfaranden (se Dubus S.A. mot Frankrike den 11 september 2009).

Dubbelprovningsförbudet gäller, som ovan nämnts, lagföringar eller straff. Förbudet utesluter däremot inte att den som dömts för brott blir föremål för ett disciplinärt förfarande på grund av samma gärning. Europadomstolen har vid gränsdragningen mellan lagföring eller straff å ena sidan och disciplinär åtgärd å andra sidan, tillämpat de så kallade Engelkriterierna (Engel m.fl. mot Nederländerna den 8 juni 1976). Det första kriteriet, och utgångspunkten för bedömningen av om det föreligger en anklagelse om brott, är hur handlingen klassificeras i nationell rätt. Begreppet brott är dock autonomt, dvs. det ska ges en självständig och allmängiltig tolkning. Domstolen är därför inte bunden av den nationella klassificeringen. Därefter har domstolen inom ramen för det andra kriteriet bedömt gärningens art, vilket domstolen har uttalat är en faktor av stor betydelse. Slutligen har domstolen som det tredje kriteriet beaktat den möjliga påföljdens art och stränghet. Dessa kriterier har även EU-domstolen använt sig av vid sin bedömning enligt EU-stadgan (se EU-domstolens avgöranden den 5 juni 2012 i mål C-489/10, Bonda och den 26 februari 2013 i mål C-617/10, Åkerberg Fransson). I fråga om den möjliga påföljdens art och stränghet har Europadomstolen uttalat att detta ska bestämmas utifrån den högsta påföljd som föreskrivs i nationell rätt, även om den påföljd som faktiskt påförs också är av relevans (se Ezech och Connors mot Förenade kungariket den 9 oktober 2003). Om sanktionsavgiften som döms ut är hög kan det innebära att gärningen bedöms utgöra ett brott (se Grande Stevens m.fl. mot Italien den 4 mars 2014). För en närmare redogörelse över Engelkriterierna och Europadomstolens praxis, se prop. 2018/19:4 s. 43.

En sanktionsavgift till följd av ett finansiellt institut bedriver verksamhet utan att vara registrerat eller inte lämnar begärda upplysningar till Finansinspektionen innebär inte att det finns en anklagelse om brott. Ingen av dessa ageranden eller underlåtenheter klassificeras som brott i svensk rätt. Gärningarna är inte heller av sådan art att de kan begås av vem som helst. I stället handlar det om gärningar som endast kan begås av en särskild, avgränsad grupp som är underkastad vissa skyldigheter, i detta fall finansiella institut. Dessa omständigheter talar mot att sanktionsavgift ska anses utgöra ett straff. Å andra sidan kan syftet med bestämmelserna om sanktionsavgift sägas vara avskräckande och bestraffande i den meningen att sanktionsavgift kan dömas ut även om rättelse har gjorts. Det innebär att bestämmelserna inte enbart fyller en handlingsdirigerande funktion. När det gäller påföljdens art och stränghet kan vidare konstateras att sanktionsavgiften kan bestämmas till betydande belopp (14 och 15 §§ valutaväxlingslagen). Sammantaget görs därför bedömningen att övervägande skäl talar för att sanktionsavgifterna i nu nämnda fall är att anse som straff i Europakonventionens och EU-stadgans mening. Liknande resonemang har förts i tidigare lagstiftningsärendet (prop. 2018/19:4 s. 44 f.).

Som *Finansinspektionen* påpekar kan en sådan bedömning tyckas gå emot den stränghetsordning som gäller mellan olika ingripanden.

Finansinspektionen framhåller att synsättet innebär att sanktionsavgifter anses utgöra anklagelser för brott samtidigt som återkallelser av tillstånd eller registrering inte utgör sådana anklagelser; detta trots att ett beslut om sanktionsavgifter anses utgöra ett lindrigare ingripande än en återkallelse av tillstånd eller registrering. Detta bör dock inte vara avgörande för bedömningen.

Regeringen har i en rad lagstiftningsärenden på andra områden gjort bedömningen att även vite är att anse som ett straff i den mening som avses i Europakonventionen (se t.ex. prop. 2007/08:107 s. 25, prop. 2012/13:143 s. 69 f., prop. 2016/17:22 s. 228, prop. 2020/21:51 s. 110 f. och prop. 2021/22:174 s. 120). Det saknas skäl att frånga den bedömningen i detta lagstiftningsärende. Det förhållandet att både sanktionsavgift och vite kan anses utgöra straff innebär att det finns ett förbud mot att besluta om båda åtgärderna grundat på omständigheter som är identiska eller i huvudsak desamma.

I avsnittet föreslås att Finansinspektionen ska kunna besluta om sanktionsavgift om ett finansiellt institut har fått ett föreläggande att lämna upplysningar om verksamheten för att inspektionen ska kunna kontrollera att institutet följer penningtvättslagen eller ett föreläggande att upphöra med verksamheten med anledning av att sådana upplysningar inte har lämnats. De nämnda föreläggandena kan förenas med vite (18 § valutaväxlingslagen). Vite beslutas då i de fall föreläggandet inte följs. Det betyder att om det finansiella institutet inte rättar sig efter föreläggandet, kan det finnas ett överlapp i åtgärder, dvs. både vite och sanktionsavgift kan aktualiseras för fakta som i grunden är i huvudsak desamma – att begäran om att lämna upplysningar om verksamheten inte har följts.

I avsnittet föreslås även att Finansinspektionen ska få besluta att den som bedriver eller har bedrivit verksamhet som kräver registrering enligt valutaväxlingslagen utan att vara registrerad ska åläggas en sanktionsavgift. Finansinspektionen kan enligt nuvarande lagstiftning förena ett föreläggande om att registreringspliktig, som bedriver verksamhet utan att vara registrerad, ska inkomma med ansökan eller upphöra med verksamheten med vite (18 § valutaväxlingslagen). På motsvarande sätt som beskrivits ovan kan det även i denna situation finnas ett överlapp i åtgärder för det fall föreläggandet inte följs. Både beslut om sanktionsavgift och beslut om vite grundas i dessa fall på omständigheter som i grunden är i huvudsak desamma. I båda fallen gäller som förutsättning för åtgärderna att registreringspliktig verksamhet bedrivs utan registrering. Finansinspektionen bör i ovan nämnda situationer vid sin rättstillämpning därför särskilt beakta om det finns risk för att dubbelprövningsförbudet överträds.

Regeringen har i andra lagstiftningsärenden uppmärksammat den situationen att vite används för att få en person att upphöra med ett beteende samtidigt som beteendet i sig kan resultera i en sanktionsavgift. Regeringen har då gjort bedömningen att ett beslut om slutlig sanktion inte bör hindra att det också beslutas om ett vitesföreläggande för att sätta stopp för beteendet, förutsatt att den gärning som omfattas av sanktionsavgiften ägde rum före föreläggandet (prop. 2012/13:143 s. 69 f. och prop. 2016/17:22 s. 228). I de fall det går att göra en tidsmässig åtskillnad mellan agerandena som kan leda till sanktionsavgift respektive vite rör det sig

alltså om olika gärningar – dvs. de fakta som ligger till grund för åtgärderna är inte identiska eller i huvudsak desamma.

I de situationer då både vite och sanktionsavgift kan aktualiseras för fakta som är identiska eller i huvudsak desamma gäller att redan om en ansökan om utdömande av vite har gjorts, finns det förbud att besluta om sanktionsavgift (jfr NJA 2013 s. 502).

Det bör i valutaväxlingslagen införas en bestämmelse som tydliggör att en sanktionsavgift inte får beslutas om överträdelsen omfattas av ett föreläggande som har förenats med vite och en ansökan om utdömande av vitet har gjorts.

5.3.2 Vissa begränsningar vid sanktionsavgift för finansiella institut som är fysiska personer

Regeringens förslag: Finansinspektionen ska få besluta om sanktionsavgift för finansiella institut som är fysiska personer endast om överträdelsen är allvarlig, upprepad eller systematisk och personen i fråga uppsåtligt eller av grov oaktsamhet har orsakat överträdelsen.

Promemorians förslag: Till skillnad från utkastet innehåller promemorian inget förslag som begränsar Finansinspektionens möjlighet att besluta om sanktionsavgift för finansiella institut som är fysiska personer till mer allvarliga situationer.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna yttrar sig särskilt i frågan.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna yttrar sig särskilt i frågan.

Skälen för regeringens förslag: Genom 11 § andra stycket valutaväxlingslagen har möjligheten till att ålägga finansiella institut som är fysiska personer sanktionsavgift för överträdelser av penningtvättsregelverket begränsats till fall då överträdelsen är allvarlig, upprepad eller systematisk och personen i fråga uppsåtligt eller av grov oaktsamhet orsakat överträdelsen. Begränsningen har införts med hänsyn till att sanktioner vid överträdelse av penningtvättsregelverket kan vara mycket ingripande för den enskilda individen och att det i sig har bedömts motivera att höga krav uppställs för att ett ingripande i form av en sanktionsavgift ska komma i fråga (prop. 2016/17:173 s. 372). Sanktionsavgifter för finansiella institut som är fysiska personer vid underlåtelse att till Finansinspektionen lämna upplysningar eller när verksamheten, trots registreringsplikt, bedrivs utan registrering, kan också vara mycket ingripande för den enskilde. Även i dessa fall bör det införas en motsvarande begränsning.

I förarbetena till 11 § andra stycket valutaväxlingslagen nämns som exempel på när en person har agerat grovt oaktsamt att personen har underlåtit att sätta sig in i innebörden av regler som har väsentlig betydelse för verksamheten (prop. 2016/17:173 s. 589 f.). Ett finansiellt institut som är en fysisk person och som underlåter att ansöka om registrering för verksamhet som är registreringspliktig enligt valutaväxlingslagen på

grund av att det inte har satt sig in i att registreringsplikt gäller, torde enligt motsvarande resonemang sällan kunna undgå sanktionsavgift.

5.3.3 Hänsynstaganden vid valet av ingripande

Regeringens förslag: Finansinspektionen ska vid valet av ingripande mot överträdelser av valutaväxlingslagens bestämmelser ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är, hur länge den har pågått, skador som har uppstått och graden av ansvar.

Promemorians förslag överensstämmer med utkastets förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna yttrar sig särskilt i frågan.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna yttrar sig särskilt i frågan.

Skälen för regeringens förslag: I bestämmelserna i 13 § valutaväxlingslagen anges vilka hänsynstaganden som Finansinspektionen ska göra vid valet av ingripande till följd av en överträdelse av penningtvättsregelverket. Inspektionen ska ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Vidare ska särskild hänsyn tas till skador som har uppstått och graden av ansvar. I bestämmelsen anges även närmare vad Finansinspektionen vid sin bedömning ska väga in i försvårande respektive förmildrande riktning. Motsvarande hänsynstaganden bör även göras när ingripande övervägs med anledning av överträdelse av andra bestämmelser i valutaväxlingslagen. Samma hänsynstaganden bör exempelvis göras när Finansinspektionen överväger sanktionsavgift på grund av att registreringspliktig verksamhet bedrivits utan registrering. Ingripandet ska vara en rimlig och proportionerlig reaktion på överträdelsen.

5.3.4 Sanktionsavgiftens storlek

Regeringens förslag: Sanktionsavgiftens storlek ska bestämmas inom samma beloppsmässiga ramar som enligt valutaväxlingslagen gäller vid sanktionsavgift med anledning av överträdelse av penningtvättsregelverket.

Promemorians förslag överensstämmer med utkastets förslag.

Remissinstanserna: Endast en remissinstans, *Finansbolagens Förening*, yttrar sig särskilt över förslaget. Enligt föreningen bör det tydliggöras om beslut om sanktioner och sanktionernas storlek ska baseras på de registreringspliktiga finansiella tjänsternas eller verksamhetens omfattning.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Endast en remissinstans, *Finansbolagens Förening*, yttrar sig särskilt över förslaget. Enligt föreningen bör sanktionsavgiftens storlek grundas enbart på den registreringspliktiga

verksamhetens omfattning, om även annan verksamhet bedrivs. Föreningen anför vidare att sanktionssystemet inte är proportionellt och rättssäkert, eftersom det inte på förhand går att veta om den finansiella verksamhetens storlek kommer att beaktas när sanktionsavgiften fastställs.

Skälen för regeringens förslag: I 14–16 §§ valutaväxlingslagen finns bestämmelser som gäller hur sanktionsavgiftens storlek ska bestämmas. I dessa bestämmelser anges bland annat inom vilka beloppsmässiga ramar som sanktionsavgiften får beslutas för juridiska respektive fysiska personer. Vidare anges att det ska tas särskild hänsyn till sådana omständigheter som anges i 13 § (se mer om dessa i avsnitt 5.3.3) samt till den juridiska eller fysiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av regelöverträdelsen, när sanktionsavgiftens storlek fastställs. Bestämmelserna tillämpas i dag när finansiella institut överträder penningtvättsregelverket. Samma bestämmelser bör gälla när sanktionsavgift beslutas för finansiella institut som bedriver verksamhet utan att vara registrerade eller inte lämnar begärda upplysningar om sin verksamhet.

De överträdelser som i lagrådsremissen föreslås kunna resultera i sanktionsavgift kan, liksom överträdelser av penningtvättsregelverket, vara av skiftande allvarlighetsgrad. I många fall kan sådana överträdelser antas vara mindre allvarliga än överträdelser av penningtvättslagen. Det kan dock finnas fall där sådana överträdelser vid en jämförelse bedöms vara minst lika allvarliga. Det bedöms därför som rimligt att storleken på sanktionerna för dessa överträdelser kan bestämmas inom samma ramar.

Finansbolagens Förening efterfrågar ett tydliggörande om beslut om sanktioner och sanktionernas storlek ska baseras på de registreringspliktiga finansiella tjänsternas eller verksamhetens omfattning. Regeringen föreslår ingen ändring i förhållande till vad som gäller enligt nuvarande sanktionsbestämmelser vid överträdelser av penningtvättsregelverket. Finansinspektionen är vid sin bedömning av sanktionsavgiftens storlek bunden av de ramar som anges i 14 och 15 §§ valutaväxlingslagen. Av dessa följer att en juridisk person kan åläggas en sanktionsavgift om lägst 5 000 kronor och högst till det högsta av tio procent av institutets omsättning eller i förekommande fall motsvarande omsättning på koncernnivå, två gången den vinst som institutet gjort till följd av regelöverträdelsen eller ett belopp i kronor motsvarande fem miljoner euro. För en fysisk person gäller i stället att sanktionsavgiften som högst kan fastställas till det högsta av två gånger den vinst som den fysiska personen gjort till följd av regelöverträdelsen, eller ett belopp som per den 25 juni 2015 i kronor motsvarade fem miljoner euro. Därutöver anges i 16 § vad Finansinspektionen har att ta särskild hänsyn till när sanktionsavgiftens storlek bestäms. Det innefattar bland annat hur allvarlig överträdelsen är, hur länge den har pågått och den juridiska eller fysiska personens finansiella ställning. Utgångspunkten är att alla relevanta omständigheter ska beaktas. Med finansiell ställning avses exempelvis verksamhetsutövarens årsomsättning eller den fysiska personens årsinkomst (prop. 2016/17:173 s. 373 och 593).

Att som Finansbolagens Förening föreslår föreskriva att sanktionsavgiften för en juridisk person ska fastställas enbart på grundval av den finansiella verksamheten som bedrivs framstår inte som lämpligt. Det kan inte förutsättas att det i det enskilda fallet alltid är möjligt för

Finansinspektionen att vid bedömning av sanktionsavgiften storlek på ett tillförlitligt sätt göra en uppdelning mellan omsättning från finansiell verksamhet respektive omsättning från övrig verksamhet som företaget i fråga bedriver. Det framstår inte heller som motiverat att frångå den ordning som i dag gäller enligt valutaväxlingslagen vid överträdelser av penningtvätsregelverket. Det framstår vidare inte som troligt att företag väljer att dela upp sin verksamhet i syfte att minimera risken för höga sanktionsavgifter om kravet på registrering eller en begäran om att lämna upplysningar inte följs. Slutligen delar inte regeringen föreningens uppfattning om att sanktionssystemet inte är proportionellt och rättssäkert. Som redogjorts för ovan ska alla relevanta omständigheter beaktas när sanktionsavgiftens storlek bestäms. Det ska bland annat tas särskild hänsyn till företagets finansiella ställning.

5.3.5 Förelägganden om rättelse eller upphörande av verksamheten när kravet på verksamheten inte är uppfyllt

Enligt 9 § första stycket valutaväxlingslagen ska Finansinspektionen utföra kontroller av att registrerade finansiella institut uppfyller kravet på ägare och ledning (se mer om detta i avsnitt 5.7). För det fall kravet på ägare och ledning inte bedöms vara uppfyllt finns det, som redogjorts för i avsnitt 5.3.1, en möjlighet för Finansinspektionen att förelägga det finansiella institutet att göra rättelse, eller om det inte följs, upphöra med verksamheten (9 § andra och tredje styckena). I promemorian föreslås att Finansinspektionen även ska få förelägga det finansiella institutet att göra rättelse om kravet på att det ska finnas skäl att anta att verksamheten kommer att bedrivas på ett sätt som är förenligt med penningtvätsregelverket inte bedöms vara uppfyllt. Om rättelse inte görs föreslås att inspektionen ska få förelägga institutet att upphöra med verksamheten.

Som konstaterats i avsnitt 5.3.1 är Finansinspektionens bedömning av om detta krav är uppfyllt framåtblickande och enbart ett antagande. Det innebär att det kan finnas finansiella institut som varken har för avsikt att överträda penningtvätsregelverket eller som skulle ha gjort det om de fortsatte sin verksamhet, men som ändå inte bedöms uppfylla kravet. Det är svårt för ett sådant finansiellt institut att göra rättelse. Det bedöms inte heller proportionerligt att verksamheter ska behöva upphöra på grund av antaganden om framtiden som skulle kunna vara fel. Det skulle kunna leda till att finansiella institut måste upphöra med sina verksamheter i situationer då det egentligen inte borde ha varit nödvändigt. Finansinspektionen bör därför inte kunna förelägga finansiella institut att göra rättelse eller upphöra med verksamheten på grund av att kravet på att det ska finnas skäl att anta att verksamheten kommer att bedrivas på ett sätt som är förenligt med penningtvätsregelverket inte bedöms vara uppfyllt.

5.4 Vissa frågor relaterade till sanktionsförelägganden

Regeringens förslag: Om det finansiella institutet är en fysisk person ska Finansinspektionen meddela beslut om sanktionsavgift för överträdelse av bestämmelser i valutaväxlingslagen genom sanktionsföreläggande. Om ett sanktionsföreläggande inte har godkänts inom angiven tid, ska Finansinspektionen få ansöka hos domstol om att sanktion ska beslutas.

Ett beslut om sanktionsföreläggande ska upphöra att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall ska inte heller någon sanktion få beslutas av domstol. Det ska förtydligas att motsvarande gäller även vid sanktionsföreläggande med anledning av andra överträdelse på finansmarknadsområdet.

En sanktionsavgift för överträdelse av valutaväxlingslagens bestämmelser ska betalas till Finansinspektionen inom trettio dagar efter det att beslutet om den har fått laga kraft eller sanktionsföreläggandet godkänts eller den längre tid som anges i beslutet eller föreläggandet. Finansinspektionens beslut om sanktionsavgift ska få verkställas utan föregående dom eller utslag om avgiften inte har betalats i tid.

Sanktionsavgiften ska falla bort, om verkställighet inte har skett inom fem år från det att beslutet fick laga kraft eller sanktionsföreläggandet godkändes.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med utkastets förslag. I promemorian föreslås inte att det ska tydliggöras att beslut om sanktionsföreläggande upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom viss tid.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna yttrar sig särskilt i frågan.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Skälen för regeringens förslag: Vid beslut om sanktionsavgift för en fysisk person med anledning av överträdelse av penningtvätsregelverket gäller att Finansinspektionen ska tillämpa bestämmelserna om sanktionsföreläggande i 15 kap. 9 a–9 d §§ lagen om bank- och finansieringsrörelse (17 § första stycket valutaväxlingslagen). I bestämmelserna anges vad ett sanktionsföreläggande är, vilken verkan ett sådant får, vilka uppgifter som det ska innehålla och vad som händer om det inte godkänns. Vidare regleras frågan om preskription. Dessa bestämmelser bör vara tillämpliga även vid sanktionsavgift som beslutas med anledning av bristande registrering eller underlåtenhet att lämna begärda upplysningar. Detsamma bör gälla för bestämmelserna om verkställighet av beslut om sanktionsavgift (17 § andra stycket valutaväxlingslagen och 15 kap. 11–14 §§ lagen om bank- och finansieringsrörelse). I dessa anges bland annat inom vilken tid en sanktionsavgift ska betalas, att påfordrad sanktionsavgift

får verkställas utan föregående dom eller utslag och inom vilken tid som verkställighet måste ske.

Den nämnda bestämmelsen om preskription finns i 15 kap. 9 d § lagen om bank- och finansieringsrörelse. I den anges att en sanktion för en överträdelse får beslutas bara om sanktionsföreläggandet har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. Bestämmelsen får betydelse i den situationen att den enskilde inte godkänner sanktionsföreläggandet och Finansinspektionen ansöker hos domstol om att sanktion ska beslutas. Domstolen är då förhindrad att besluta om sanktion om delgivning inte har skett före den angivna tidpunkten. Preskriptionsbestämmelsen får förstås mot bakgrund av att det inte får anses lika angeläget att sanktionera äldre överträdelser som sådana som har begåtts nyligen och att det ansetts rimligt att den som följt reglerna en längre tid inte längre ska kunna lastas för äldre överträdelser. Därutöver försämrar normalt bevisläget ju längre tid som passerat sedan överträdelsen ägde rum.

Av bestämmelsens ordalydelse framgår inte någon begränsning för Finansinspektionen att besluta om sanktionsföreläggande efter det att två år har passerat sedan överträdelsen ägde rum. Vidare är det inte klart vad som gäller i den situationen att Finansinspektionen har utfärdat ett sanktionsföreläggande — inom två år efter det att överträdelsen ägde rum eller efter det — men den enskilde godkänner sanktionsföreläggandet först efter det att två år har passerat sedan överträdelsen (se dock den begränsning som följer av 15 kap. 9 a § andra stycket). I ett tidigare lagstiftningsärende har en liknande bestämmelse utformats så att det tydligt framgår att den omfattar både förfarandet hos Finansinspektionen och domstol (4 kap. 13 § fastighetsmäklarlagen [2021:516] och prop. 2020/21:119 s. 84). I den bestämmelsen anges att sanktionsföreläggandet förfaller om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom viss tid från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum, och att inte heller domstol får besluta om någon sanktion i sådant fall. Bestämmelsen i 15 kap. 9 d § lagen om bank- och finansieringsrörelse bör utformas på motsvarande sätt. Ändringen innebär även att detta tydliggörs när bestämmelsen tillämpas vid andra typer av överträdelser (t.ex. överträdelser enligt 15 kap. 1 a § lagen om bank- och finansieringsrörelse).

Ändringar bör också göras i de lagar på finansmarknadsområdet som har motsvarande bestämmelser, nämligen lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument, lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument, lagen (2004:46) om värdepappersfonder, lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning, penningtvättslagen, lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution, lagen (2019:277) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om transparens i transaktioner för värdepappersfinansiering och om återanvändning, lagen (2019:1215) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om värdepapperisering, lagen (2021:899) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gräsrotsfinansiering och lagen (2022:1746) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en paneuropeisk privat pensionsprodukt (PEPP-produkt).

5.5 Ett allmänt krav på lämplighet införs

Regeringens förslag: Det ska införas ett krav på att den som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet eller har ett kvalificerat innehav i eller ingår i ledningen för ett finansiellt institut ska vara lämplig för uppgiften.

Den årliga lämplighetsprövningen av ägare och ledning ska slopas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilket innehåll en ansökan om registrering ska ha.

Promemorians förslag överensstämmer med utkastets förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Enligt *Finansinspektionen* bör finansiella institut som är registrerade för valutaväxling nyregistreras i samband med att förslaget träder i kraft, eftersom det kan finnas verksamhetsutövare som är registrerade som inte uppfyller de krav som då kommer att gälla för att bedriva verksamheten.

Förvaltningsrätten i Stockholm, Polismyndigheten och Sparbankernas Riksförbund ifrågasätter om den årliga ägar- och ledningskontrollen bör tas bort. Enligt Polismyndigheten och Sparbankernas Riksförbund bör Finansinspektionen vid sin lämplighetsprövning kunna beakta samtliga allvarliga brott. Finansinspektionen bör, enligt Polismyndigheten, ha möjlighet att inhämta uppgifter om sådana brott från misstanke- och belastningsregistren.

Sveriges advokatsamfund påpekar att förslaget till formulering av lämplighetskravet avviker från de formuleringar som förekommer i annan finansmarknadslagstiftning trots att avsikten är att bedömningskriterierna i praktiken ska var desamma. Enligt advokatsamfundet är det angeläget från ett förutsebarhetsperspektiv att det används likalydande formuleringar när det i olika lagar uppställs likadana krav. Även *Säkerhetspolisen* har synpunkter på formuleringen av lämplighetskravet. Säkerhetspolisen anser att det bör övervägas om fler grunder för lämplighetsbedömningen bör exemplifieras direkt i lagtexten. Det kan enligt Säkerhetspolisen annars övervägas om samtliga grunder ska utvecklas i författningskommentarerna.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Finansinspektionen* framhåller behovet av att det genomförs en nyregistrering av de finansiella institut som redan i dag är registrerade hos Finansinspektionen.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 3 § valutaväxlingslagen får den som i väsentlig utsträckning har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller som har gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet inte bedriva registreringspliktig valutaväxling eller annan finansiell verksamhet. För en juridisk person gäller detta den som har ett kvalificerat innehav av andelar i den juridiska personen eller ingår i dess ledning. Förutom denna grund för diskvalificering ställer lagen inte upp några krav på ägare till och ledning för finansiella institut. En sådan ordning avviker från vad som oftast gäller för finansiella företag i övrigt, nämligen att deras större ägare

och ledningspersoner även måste bedömas som lämpliga för uppgiften att leda eller utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget. Bestämmelser med sådant innehåll finns t.ex. i 3 kap. 2 § 3–5 lagen om bank- och finansieringsrörelse, 3 kap. 1 § första stycket 4–6 lagen om värdepappersmarknaden och, 2 kap. 4 § första stycket 3 och 4 försäkringsrörelselagen (2010:2043).

För att förhindra olämpliga personer från att bedriva valutaväxlingsverksamhet eller annan finansiell verksamhet eller ha bestämmande inflytande över finansiella institut, föreslås att Finansinspektionen ska få möjlighet att göra en mer nyanserad lämplighetsbedömning där även personens allmänna laglydighet, erfarenhet och omdöme vägs in. Vid lämplighetsprövningen bör, liksom i dag, beaktas om personen i väsentlig utsträckning har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet. Det bör vidare beaktas om det finns skäl att anta att personen kommer att motverka att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande regler och om innehavet har samband med eller kan öka risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

När Finansinspektionen genomför lämplighetsprövningen kan inspektionen få del av uppgifter från belastningsregistret huruvida den som prövningen gäller förekommer i registret avseende vissa särskilt angivna brott (16 f § förordningen [1999:1134] om belastningsregister). Det gäller bland annat olika förmögenhetsbrott enligt brottsbalken samt brott enligt skattebrottslagen (1971:69), bidragsbrottslagen (2007:612), penningtvättslagen och terroristbrottslagen (2022:666). På samma sätt som gäller vid prövning av lämplighetskrav som gäller för andra finansiella företag bör Finansinspektionen även ges möjlighet att få del av uppgifter från misstankeregistret för att kontrollera om personen misstänks för brott som kan påverka lämplighetsbedömningen. En ändring bör därför göras i förordningen (1999:1135) om misstankeregister. Till skillnad från *Polismyndigheten* och *Sparbankernas Riksförbund* gör regeringen bedömningen att det inte finns skäl att utvidga möjligheten för Finansinspektionen att få del av uppgifter ytterligare. Uppgifter om begångna brott kan generellt antas vara känsliga för den enskilde och det är viktigt att Finansinspektionen inte får del av fler uppgifter än vad som behövs vid lämplighetsprövningen. Det finns heller ingen anledning till att det vid denna lämplighetsprövning ska ges tillgång till fler uppgifter än vad som gäller vid prövning av lämplighetskrav som gäller för andra finansiella företag.

Som *Sveriges advokatsamfund* anger avviker formuleringen i den föreslagna lydelsen från motsvarande bestämmelser i andra lagar på finansmarknadsområdet. Det kan visserligen finnas fördelar med att använda samma formulering som i andra lagar. Det är dock inte nödvändigt för att uppnå förutsebarhet. Förutsebarheten ligger inte i att formuleringar är likalydande, utan att mottagaren till bestämmelsen kan förstå dess innebörd. Det kan vidare finnas behov av att anpassa formuleringar till den kontext där de finns. Det finns heller inte, såsom *Säkerhetspolisen* lyfter, anledning att i författningstexten ange fler exempel på vad som ska beaktas vid lämplighetsprövningen då detta skulle riskera att tynga texten mer än nödvändigt. Som *Säkerhetspolisen* också

anför kan det i stället utvecklas i författningskommentaren (se avsnitt 9.1, författningskommentaren till 3 § valutaväxlingslagen).

Av 9 § första stycket valutaväxlingslagen följer att Finansinspektionen ska kontrollera att kravet på ägare och ledning är uppfyllt i samband med att det anmälts att ändringar har skett vad gäller ägare och ledning, och därutöver minst en gång per år. I promemorian föreslås att den årliga lämplighetsprövningen av ägare och ledning bör slopas.

Flera remissinstanser är kritiska mot förslaget att ta bort den årliga lämplighetskontrollen. Sparbankernas Riksförbud framhåller ett fortsatt behov av regelbunden kontroll för att stävja oseriös verksamhet inom finansiella institut och *Förvaltningsrätten i Stockholm* ställer sig frågande till om detta är i linje med syftet med kravet på lämplighet, dvs. att motverka penningtvätt i finansiella instituts verksamhet. Enligt Polismyndigheten måste nyttan av årlig kontroll anses överväga att prövningarna kan vara administrativt betungande för tillsynsmyndigheten.

Det är viktigt att Finansinspektionens resurser för att genomföra kontroller används på det sätt som de bäst kommer till nytta. Årliga kontroller av att kravet på ägare och ledning är uppfyllt innebär att kontroll görs även av finansiella institut där ingen förändring har skett sedan föregående år och där ägare och ledning redan sedan tidigare uppfyller de krav som finns. Det bedöms inte vara en ändamålsenlig användning av de resurser för kontroll som finns. Det är vidare viktigt att kontroll bygger på ett riskbaserat förhållningssätt. Ett riskbaserat förhållningssätt kan bland annat sägas innebära att resurserna inriktas främst på de verksamheter där risken för penningtvätt och finansiering av terrorism bedöms vara störst. Genom det föreslag som presenteras i avsnitt 5.7 kan kontroll av ägare och ledning även fortsättningsvis genomföras i den situationen att en förändring har skett i förhållande till vad som angavs i ansökan. Därutöver föreslås även möjlighet till kontroll när Finansinspektionen bedömer att det finns behov av det. I det senare avseendet ges ett handlingsutrymme för Finansinspektionen att agera. Enligt regeringens bedömning innebär förslaget en ökad koncentration av kontrollresurser till de områden där kontroller kan förväntas göra mest nytta. I likhet med promemorian gör därför även regeringen bedömningen att den årliga lämplighetskontrollen av ägare och ledning bör slopas.

Finansinspektionen tar upp den situationen att finansiella institut som redan är registrerade inte bedöms uppfylla lämplighetskravet och föreslår att dessa bör nyregistreras i samband med att de föreslagna lagändringarna träder i kraft. Finansiella institut skulle i den situationen som Finansinspektionen nämner, enligt promemorians förslag, kunna åläggas sanktionsavgift. Enligt regeringens bedömning ska finansiella institut dock inte kunna åläggas sanktionsavgift i den situationen att instituten inte bedöms uppfylla lämplighetskravet (se avsnitt 5.3.1). Det finns därför inget behov av att de finansiella instituten nyregistrerar sig i samband med ikraftträdandet för att därigenom bli föremål för prövning, men utan att riskera att åläggas en sanktionsavgift.

Det finns inte heller behov av att nyregistrering görs för att Finansinspektionen ska kunna kontrollera instituten. Finansinspektionen har möjlighet att själv initiera kontroll av om redan registrerade institut uppfyller lämplighetskravet, om det bedöms finnas behov av sådan

kontroll (se avsnitt 5.7). Sammanfattningsvis bör det alltså inte krävas att befintliga finansiella institut som är registrerade för valutaväxling nyregistrerar sig i samband med att de föreslagna lagändringarna träder i kraft.

Finansinspektionen bör få meddela föreskrifter om vilket innehåll en ansökan om registrering ska ha, t.ex. uppgifter som kan ligga till grund för lämplighetsprövningen.

5.6 Ändrade förhållanden ska anmälas och ändrade verksamhetsinriktningar ska registreras

Regeringens förslag: Registrerade finansiella institut ska till Finansinspektionen anmäla ändringar av förhållanden som institutet har uppgett i sin ansökan om registrering.

Registrerade finansiella institut som avser att ändra sin verksamhetsinriktning ska ansöka om registrering.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med utkastets förslag. Promemorian innehåller inte något förslag om att finansiella institut som avser att ändra sin verksamhetsinriktning ska ansöka om nyregistrering.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Finansinspektionen anser att ändring av verksamhetsinriktning till valutaväxling eller handel med virtuell valuta bör kräva registrering. *Polismyndigheten* efterfrågar ett förtydligande av vad som utgör en omständighet som kan påverka lämplighetsbedömningen och som det finansiella institutet därför är skyldig att underrätta Finansinspektionen om.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Skälen för regeringens förslag

Ändrade förhållanden

Som redogörs för i avsnitt 5.1 och 5.3.1 förutsätts för registrering enligt 2 § andra stycket valutaväxlingslagen dels att kravet på ägare och ledning är uppfyllt, dels att det finns skäl att anta att verksamheten kommer att bedrivas på ett sätt som är förenligt med penningtvättslagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen. Enligt 3 § tredje stycket valutaväxlingslagen ska finansiella institut till Finansinspektionen anmäla ändringar vad gäller ägare och ledning. Finansinspektionen ska då kontrollera att lämplighetskravet för ägare och ledning även fortsatt är uppfyllt. En sådan kontroll ska därutöver göras löpande, minst en gång per år (9 § första stycket valutaväxlingslagen).

Regeringen föreslår en utvidgning av när registrerade finansiella institut ska underrätta Finansinspektionen om ändrade förhållanden. Detta ska inte enbart ske vid ändringar relaterade till ägare och ledning, utan vid varje förändring av förhållande som institutet har uppgett i sin ansökan om

registrering. Det ger Finansinspektionen en bättre kännedom om verksamheten och kan underlätta Finansinspektionens tillsynsverksamhet.

Polismyndigheten efterfrågar ett förtydligande av om finansiella institut i samtliga fall ska underrätta Finansinspektionen om en lämplighetsprövad person har blivit dömd för ett brott eller varit föremål för en administrativ penningtvättssanktion i Sverige eller utomlands. Som framgått ovan, beror detta på om det är en ändring av ett förhållande som har angetts i ansökan om registrering. I avsnitt 5.5 föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilket innehåll en ansökan om registrering ska ha.

Ändrad verksamhetsinriktning

I promemorian resoneras särskilt kring den situationen att det görs en ändring i det finansiella institutets verksamhetsinriktning, exempelvis om tillhandahållande av värdefacktjänster övergår till förvaltning eller handel med virtuell valuta. Enligt promemorian bör det finansiella institutet i dessa fall underrätta Finansinspektionen om ändringen, eftersom det inte är säkert att Finansinspektionen fortfarande bedömer att det finns skäl att anta att verksamheten kommer att bedrivas på ett sätt som är förenligt med penningtvättsregelverket om verksamhetsinriktningen ändras. Det beror på att risken för att det ska förekomma penningtvätt eller finansiering av terrorism typiskt sätt är olika hög i olika typer av verksamheter.

Finansinspektionen framhåller särskilt att valutaväxling och handel med virtuell valuta bedöms innebära ökad risk. Det bör, enligt Finansinspektionen, därför krävas nyregistrering om ett finansiellt institut ändrar sin verksamhetsinriktning till någon av dessa verksamheter.

Det är rimligt att nyregistrering ska krävas vid byte av verksamhetsinriktning, inte minst mot bakgrund av att risken för penningtvätt och finansiering av terrorism varierar mellan olika verksamheter och över tid. Detta bör inte vara begränsat till byte av verksamhetsinriktning till vissa av de verksamheter som omfattas av valutaväxlingslagen. Det föreslås därför att finansiella institut som avser att ändra sin verksamhetsinriktning till annan registreringspliktig verksamhet ska ansöka om nyregistrering.

5.7 Kontroll av lämplighetskravet

Regeringens förslag: Om en anmälan om ändrade förhållanden har betydelse för bedömningen av lämplighetskravet för ägare och ledning, ska Finansinspektionen kontrollera att kravet fortfarande är uppfyllt. En sådan kontroll får även göras när det i övrigt bedöms finnas behov av det.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med utkastets förslag. I promemorian föreslås att Finansinspektionen ska kontrollera att båda förutsättningarna för registrering är uppfyllda när en anmälan om ändrade förhållanden har kommit in, oavsett vad ändringen gäller, samt när det i övrigt behövs.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingenting att invända mot det.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna yttrar sig särskilt i frågan.

Skälen för regeringens förslag: Enligt förslaget i promemorian ska kravet på ägare och ledning kontrolleras när en anmälan om ändrade förhållanden har kommit in och när det i övrigt behövs. Det skulle dock innebära att Finansinspektionen måste kontrollera detta krav även i situationer då ändringen avser något förhållande som saknar betydelse för bedömningen av lämplighetskravet. Det framstår inte som en ändamålsenlig användning av Finansinspektionens resurser. Det föreslås därför att det endast är när en anmälan om ändrade förhållanden har betydelse för bedömningen av lämplighetskravet som Finansinspektionen ska kontrollera att kravet fortfarande är uppfyllt. Finansinspektionen bör därutöver ha möjlighet att kontrollera lämplighetskravet när det bedöms finnas behov av det. Det innebär att kontroll även kan ske utan att en anmälan om ändrade förhållanden har getts in.

Enligt promemorians förslag ska kontroll i nämnda situationer även kunna göras av att kravet att det ska finnas skäl att anta att verksamheten kommer att bedrivas på ett sätt som är förenligt med penningtvättsregelverket är fortsatt uppfyllt. Utan någon möjlighet för Finansinspektionen att agera, exempelvis genom föreläggande att göra rättelse eller att upphöra med verksamheten (se avsnitt 5.3.5), finns det dock inte någon mening med att Finansinspektionen vid anmälan om ändrade förhållanden eller när det i övrigt behövs kontrollerar att detta krav fortfarande är uppfyllt. Sådana kontroller riskerar att ta resurser från Finansinspektionen utan att resultera i någon större nytta. I detta sammanhang bör påminnas om att Finansinspektionen däremot har möjlighet att agera i den situationen att det kan konstateras att ett finansiellt institut har överträtt penningtvättsregelverkets bestämmelser (10 § valutaväxlingslagen).

5.8 Finansinspektionens tillsynsansvar förtydligas

Regeringens förslag: I valutaväxlingslagen ska det förtydligas att Finansinspektionen ska ha tillsyn över att registrerade finansiella institut följer penningtvättslagen.

Promemorians föreslag överensstämmer med utkastets förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Finansbolagens Förening ställer frågan på vilken grund tillsynen av den huvudsakliga verksamheten sker, om en verksamhetsutövare har en huvudsaklig verksamhet som är registreringspliktig enligt valutaväxlingslagen men också bedriver annan verksamhet som är tillståndspliktig enligt annan lag. *Förvaltningsrätten i Stockholm* framhåller att finansiella institut ofta bedriver närliggande verksamheter som i vissa fall kan omfattas av länsstyrelsens tillsyn och konstaterar att det saknas resonemang kring denna typ av kollision.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna yttrar sig särskilt i frågan.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 48 i fjärde penningtvättsdirektivet ska medlemsstaterna kräva att de behöriga myndigheterna effektivt övervakar och vidtar de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att verksamhetsutövare efterlever direktivet. Bestämmelserna om övervakning har genomförts dels i penningtvättslagen, dels i rörelselagstiftningen, dvs. lagar som reglerar specifika aktörers verksamhet.

För verksamhetsutövare som inte omfattas av någon särskild rörelselag finns bestämmelserna om övervakning i 7 kap. penningtvättslagen där begreppet ”tillsyn” används för övervakningen. Genom tillsynen kontrolleras att verksamheten bedrivs enligt penningtvättslagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen (7 kap. 2 § penningtvättslagen). Det är länsstyrelserna som utövar den tillsynen (16 § förordningen [2009:92] om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism).

För verksamhetsutövare som omfattas av särskild rörelsereglering finns bestämmelserna om övervakning av att penningtvättsregelverket följs i stället i deras respektive rörelselag (se 7 kap. 1 § tredje stycket penningtvättslagen). Bestämmelserna om övervakning av registrerade finansiella institut finns därför i valutaväxlingslagen.

Enligt 7 § valutaväxlingslagen ska registrerade finansiella institut på begäran lämna Finansinspektionen de upplysningar om verksamheten som behövs för att inspektionen ska kunna kontrollera att de följer penningtvättslagen. Om ett finansiellt institut inte följer en begäran om upplysningar, får Finansinspektionen förelägga institutet att lämna upplysningarna och, om föreläggandet inte följs, förelägga det att upphöra med verksamheten. I avsnitt 5.3.1 föreslås även att Finansinspektionen ska få besluta om sanktionsavgift om ett finansiellt institut har fått sådana förelägganden. Enligt 7 a § valutaväxlingslagen får Finansinspektionen genomföra undersökningar hos finansiella institut och enligt 10 § får Finansinspektionen ingripa mot ett finansiellt institut som överträder penningtvättsregelverket.

Finansinspektionen har alltså getts vissa befogenheter och verktyg för att kunna kontrollera att penningtvättslagen följs. Som konstateras i promemorian finns i valutaväxlingslagen dock inte någon uttrycklig bestämmelse som riktar sig till Finansinspektionen och som anger att inspektionen ska kontrollera att registrerade finansiella institut följer penningtvättslagen. För att uppnå bättre överensstämmelse med fjärde penningtvättsdirektivet föreslås därför, i likhet med promemorian, att 10 § valutaväxlingslagen ändras på så att den i stället ska ange att Finansinspektionen ska ha tillsyn över att registrerade finansiella institut följer penningtvättslagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen (jfr 7 kap. 2 § penningtvättslagen).

Både *Finansbolagens Förening* och *Förvaltningsrätten i Stockholm* har lyft frågor som gäller gränserna för tillsynsansvaret. Ingen av frågorna är dock en följd av utkastets förslag. Som Förvaltningsrätten i Stockholm anger kan det hända att länsstyrelsen har tillsynsansvar för andra verksamheter som det finansiella institutet bedriver. Så kan exempelvis vara fallet om det finansiella institutet också bedriver verksamhet som

bedrivs med tillstånd enligt pantbankslagen (1995:1000). I detta fall finns det ingenting som hindrar att länsstyrelserna utövar tillsyn över den verksamhetsdelen enligt det regelverk som gäller för den.

Den som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet men omfattas av någon av undantagen från registreringsplikt enligt 2 § valutaväxlingslagen, är också undantagen från tillsynen enligt samma lag. Detta gäller bland annat i det fall som Finansbolagens Förening tar upp som exempel, dvs. om en verksamhetsutövare också bedriver försäkringsdistribution.

Samtliga undantag enligt 2 § valutaväxlingslagen avser situationer där verksamhetsutövaren även bedriver verksamhet enligt annan rörelselagstiftning och är underkastad krav på tillstånd eller auktorisation enligt det regelverket. I dessa fall är verksamhetsutövaren också underkastad tillsyn enligt den andra rörelselagen. När det gäller tillsynen av att penningtvätsregelverket följs innefattar det hela verksamheten som omfattas av regelverket.

5.9 Bemyndigande att ta ut avgifter anges i lag

Regeringens förslag: Finansinspektionen ska få ta ut avgifter för prövning av ansökningar och anmälningar enligt valutaväxlingslagen.

Promemorians föreslag överensstämmer i allt väsentligt med utkastets förslag. I promemorian föreslås att rätten att ta ut avgifter även ska gälla underrättelser enligt valutaväxlingslagen.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Enligt *Finansinspektionen* finns det behov av att kunna ta ut nya ansökningsavgifter i det fall ett finansiellt institut ändrar verksamhetsinriktning.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Skälen för regeringens förslag: Som redogörs för i promemorian ska registrerade finansiella institut med årliga avgifter bekosta Finansinspektionens verksamhet enligt valutaväxlingslagen och regeringen får meddela föreskrifter om avgifterna (20 §). Sådana föreskrifter finns i förordningen (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet.

Finansinspektionen tar även ut avgifter för prövningen av olika slags ansökningar och anmälningar inom inspektionens ansvarsområde. Sådana avgifter regleras i förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen.

Föreskrifterna har meddelats med stöd av ett bemyndigande från riksdagen i form av ett beslut (prop. 1989/90:138, bet. 1989/90:FiU38, rskr. 1989/90:289). Ändringar i regeringsformen som trädde i kraft den 1 januari 2011 innebär att bemyndiganden att meddela föreskrifter numera måste tas in i lag eller förordning (8 kap. 1 § andra stycket regerings-

formen). Övergångsbestämmelser till lagen (2010:1408) om ändring i regeringsformen innebär, som promemorian anger, visserligen att äldre bemyndiganden fortfarande kan tillämpas. Promemorians bedömning är dock att det är lämpligt att i valutaväxlingslagen införa en bestämmelse om att Finansinspektionen får ta ut avgifter för prövning av ansökningar, anmälningar och underrättelser enligt den lagen. Regeringen delar den bedömningen, dock med skillnaden att underrättelser inte behöver nämnas eftersom det inte finns eller föreslås någon bestämmelse som avser underrättelser i valutaväxlingslagen.

I avsnitt 5.6 föreslås att finansiella institut som avser att byta verksamhetsinriktning ska ansöka om registrering på nytt. I likhet med *Finansinspektionen* gör regeringen bedömningen att inspektionen bör få ta ut ansökningsavgifter i sådana situationer.

6 Behandling av personuppgifter

Regeringens bedömning: EU:s dataskyddsförordning, lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och förordningen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning utgör tillräckligt stöd för den personuppgiftsbehandling som kommer att ske med anledning av de föreslagna lagändringarna. Någon ytterligare reglering av denna behandling behöver därför inte införas.

Promemorians bedömning överensstämmer med utkastets bedömning.

Remissinstanserna tillstyrker bedömningen eller har inget att invända mot den.

Bedömningen i utkastet till lagrådsremiss överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna yttrar sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Flera av de förslag som presenteras i lagrådsremissen kan innebära ökad personuppgiftsbehandling. Exempelvis kan det förhållandet att fler finansiella institut omfattas av registreringsplikt enligt förslaget i avsnitt 5.2 innebära att fler personuppgifter behöver behandlas. Det kan t.ex. handla om att namn och personnummer på ägare och ledning måste registreras. Vidare kan exempelvis förslaget i avsnitt 5.5 om att införa ett lämplighetskrav innebära att Finansinspektionen behöver inhämta mer information kopplad till de finansiella institutens ägare och ledning. Det skulle exempelvis kunna handla om uppgifter om huruvida de är misstänka för brott.

Både i Europakonventionen och EU-stadgan finns det bestämmelser till skydd för den enskildes personliga integritet, dock med olika formuleringar och till viss del även utifrån olika utgångspunkter. Enligt artikel 8 i Europakonventionen gäller bland annat att var och en har rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv. En bestämmelse med liknande innehåll finns i artikel 7 i EU-stadgan. Därutöver anges i artikel 8 i EU-stadgan att var och en har rätt till skydd av de personuppgifter som rör honom eller henne. Sådana uppgifter får endast behandlas lagenligt för bestämda ändamål och

på grundval av den berörda personens samtycke eller någon annan legitim och lagenlig grund.

Bestämmelser som specifikt rör behandlingen av personuppgifter finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), i det följande EU:s dataskyddsförordning. EU:s dataskyddsförordning syftar till att upprätthålla en hög och enhetlig skyddsnivå för personuppgifter utan att hindra flödet av sådana uppgifter inom unionen. Förordningen är tillämplig på sådan behandling av personuppgifter som helt eller delvis genomförs på automatisk väg samt på annan behandling än automatisk av personuppgifter som ingår i eller kommer att ingå i ett register. Om en personuppgift behandlas i t.ex. en dator innebär det en sådan automatisk behandling som omfattas av regelverket. Förordningen är direkt tillämplig i Sverige men kompletterande bestämmelser finns, såvitt nu är av intresse, i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (dataskyddslagen).

För att behandlingen av personuppgifter ska vara laglig krävs det enligt EU:s dataskyddsförordning att det finns åtminstone en rättslig grund som motiverar behandlingen. I artikel 6.1 finns en uttömmande uppräknings av rättsliga grunder för personuppgiftsbehandling. Där anges bland annat att personuppgifter får behandlas om det är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning (artikel 6.1 e). Vid tillämpning av denna grund krävs att behandlingen även har stöd i unionsrätten eller i nationell rätt, dvs. personuppgiftsbehandlingen kan inte enbart stödja sig på EU:s dataskyddsförordning (se artikel 6.3).

Alla uppgifter som riksdag eller regering har gett i uppdrag åt statliga myndigheter att utföra är av allmänt intresse. Om uppgiften inte var av allmänt intresse skulle myndigheterna inte ha ålagts att utföra dem (prop. 2017/18:105 s. 56 f.). Myndigheters uppdrag och åligganden framgår av författningar och regeringsbeslut. De åtgärder som myndigheterna vidtar i syfte att utföra dessa uppdrag eller uppfylla dessa åligganden har därmed i sig en legal grund, som har offentliggjorts genom tydliga, precisa och förutsebara regler (prop. 2017/18:105 s. 57). Sammantaget får detta till följd att den rättsliga grunden i artikel 6.1 e vanligtvis kan tillämpas av myndigheter i deras personuppgiftsbehandling.

Om behandlingen avser personuppgifter som rör fällande domar i brottmål eller lagöverträdelse som innefattar brott uppställs därutöver ytterligare krav enligt artikel 10 i EU:s dataskyddsförordning. Sådan behandling får endast utföras under kontroll av myndighet eller då behandlingen är tillåten enligt unionsrätten eller nationell rätt, där lämpliga skyddsåtgärder för den registrerades rättigheter och friheter fastställs. Enligt nationell rätt gäller att sådana personuppgifter får behandlas av myndigheter och i vissa särskilt angivna fall även av andra än myndigheter (3 kap. 8 § dataskyddslagen och 5 § förordningen [2018:219] med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning).

Av artikel 87 i EU:s dataskyddsförordning följer att ett nationellt identifikationsnummer, exempelvis personnummer, endast får användas med iakttagande av lämpliga skyddsåtgärder för den registrerades

rättigheter och friheter. Enligt 2 kap. 10 § dataskyddslagen får personnummer och samordningsnummer behandlas utan samtycke endast när det är klart motiverat med hänsyn till ändamålet med behandlingen, vikten av en säker identifiering eller något annat beaktansvärt skäl.

Den personuppgiftsbehandling som Finansinspektionen vidtar inom ramen för tillsynen på finansmarknadsområdet får anses vara nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i inspektionens myndighetsutövning. Det betyder att behandlingen omfattas av den rättsliga grunden i artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning. Den aktuella grunden för behandlingen är vidare fastställd i den nationella rätten på det sätt som krävs enligt artikel 6.3 i EU:s dataskyddsförordning. Den rättsliga grunden är fastställd i valutaväxlingslagen. De uppgifter som kommer att behandlas bedöms inte vara sådana känsliga personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning. Det intrång i den personliga integriteten som förslagen kan innebära ska ställas mot det allmänna intresset av att försäkra sig om att det bara är lämpliga personer som får äga eller vara verksamma i finansiella institut. Syftet med det är främst att minska risken för att kriminella utnyttjar verksamheten för penningtvätt eller finansiering av terrorism, som är samhällsskadliga företeelser. Det måste också beaktas att det naturligtvis är frivilligt att bedriva verksamhet som finansiellt institut och att personuppgiftsbehandlingen sker i en registreringsprocess som kan utmyнна i ett gynnande beslut för den enskilde eller inom ramen för tillsynsärende. Det bedöms därför att intrånget i den personliga integriteten är proportionerligt. Regeringens sammantagna bedömning är att den personuppgiftsbehandling som kan komma att ske inom ramen för förslaget är förenlig med EU:s dataskyddsförordning och att någon ytterligare reglering på personuppgiftsområdet inte behövs.

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2024.

Den som vid ikraftträdandet redan bedriver verksamhet som inte tidigare omfattades av krav på registrering får fortsätta med verksamheten till och med den 31 mars 2024. Om en ansökan om registrering har getts in till Finansinspektionen före den 31 mars 2024 får det finansiella institutet dock fortsätta med verksamheten till dess att ansökan har prövats slutligt.

Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för överträdelser som har skett före ikraftträdandet.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med utkastets förslag. I promemorian föreslås dock att lagändringarna ska träda i kraft den 1 april 2023. I promemorian föreslås inte någon övergångsreglering för företag

som i dag inte omfattas av registreringsplikten, men som efter ikraftträdandet kommer att göra det.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Sveriges advokatsamfund anser att det ur rättssäkerhets- och förutsebarhetssynpunkt är önskvärt att det i valutaväxlingslagen förtydligas vid vilken tidpunkt verksamhet som kräver registrering får inledas. Advokatsamfundet framhåller även behovet av övergångsreglering för företag som i dag inte omfattas av registreringsplikt.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna yttrar sig särskilt i frågan.

Skälen för regeringens förslag: Lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 januari 2024.

I avsnitt 5.2 föreslås att kravet på registrering ska gälla yrkesmässig valutaväxling och annan finansiell verksamhet även om verksamheten inte bedrivs i väsentlig omfattning eller är verksamhetsutövarens huvudsakliga verksamhet. Förslaget innebär en utvidgning av registreringsplikten som medför att en del befintliga verksamheter som inte tidigare behövt registrera sig kommer att behöva ansöka om registrering.

I promemorian berörs inte frågan huruvida finansiella institut kan fortsätta bedriva sin befintliga verksamhet efter det att lagändringarna har trätt i kraft, men före det att deras ansökningar om registrering har handlagts och beslut har meddelats. Som *Sveriges advokatsamfund* anger finns det behov av att reglera denna situation. I likhet med advokatsamfundet görs därför bedömningen att det bör införas en övergångsreglering. Den som vid ikraftträdandet av lagändringarna bedriver verksamhet som inte omfattas av krav på registrering bör få fortsätta med verksamheten till och med den 31 mars 2024. För att fortsätta med verksamheten efter det datumet bör det krävas att verksamheten registreras hos Finansinspektionen. Om en ansökan om registrering har getts in till Finansinspektionen före den 31 mars 2024, bör det finansiella institutet dock få fortsätta med verksamheten till dess att ansökan har prövats slutligt. En annan ordning skulle kunna innebära att en sådan verksamhetsutövare tillfälligt måste avbryta sin verksamhet i avvaktan på beslutet.

Den föreslagna övergångsregleringen gäller alltså sådana befintliga verksamheter som tidigare inte har omfattats av krav på registrering, men till följd av de lagändringar som föreslås fortsättningsvis kommer att omfattas av kravet. I övrigt gäller att verksamheten inte får inledas förrän beslut om registrering har meddelats (2 § valutaväxlingslagen). Till skillnad från *Sveriges advokatsamfund* görs bedömningen att det inte finns behov av att förtydliga detta i valutaväxlingslagen.

Finansinspektionen ska enligt förslagen i avsnitt 5.3.1 ges möjlighet att besluta om sanktionsavgift om ett finansiellt institut bedriver verksamhet utan att vara registrerat eller inte lämnar begärda upplysningar till inspektionen. Administrativa sanktionsavgifter anses enligt nationell lagstiftning formellt inte som straff, men de har tydliga straffrättsliga drag. Av 2 kap. 10 § första stycket regeringsformen och 5 § lagen (1964:163) om införande av brottsbalken (promulgationslagen) följer att straff-

bestämmelser inte får ges retroaktiv verkan till den tilltalades nackdel. Bestämmelser med liknande innebörd finns också i artikel 7 i Europa-konventionen och artikel 49 i EU-stadgan. Det föreslås därför att en övergångsbestämmelse om att äldre föreskrifter fortfarande ska gälla för överträdelser som har skett före ikraftträdandet bör införas så att Finansinspektionens nya möjligheter att besluta om sanktionsavgift enbart träffar överträdelser som sker från och med ikraftträdandet.

8 Konsekvensanalys

Regeringens bedömning: De nya kraven på finansiella institut ökar den administrativa bördan för dessa företag, men står i proportion till den samhällsekonomiska nyttan.

Merkostnader för Finansinspektionen, allmänna förvaltningsdomstolar och Kronofogdemyndigheten bör hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Promemorians bedömning överensstämmer med utkastets bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Finansbolagens Förening anger att företag som bedriver verksamhet utan att registrera sig innebär risk för penningtvätt och illojal konkurrens. Föreningen anser även att det kommer att krävas en annan dimensionering av Finansinspektionen för att inspektionen ska kunna hantera det ökade antalet ansökningar som förslaget om utvidgad registreringsplikt kommer att leda till. Föreningen efterfrågar därutöver tydliggörande i fråga om det endast är de finansiella tjänsterna som ett finansiellt institut erbjuder som omfattas av kundkännedomskraven i penningtvättsregelverket, förutsatt att den icke finansiella verksamheten som bedrivs inte träffas av bestämmelsen i 1 kap. 2 § 16 penningtvättslagen.

Finansinspektionen delar i huvudsak bedömningen att de föreslagna ändringarna förväntas bli kostnadsneutrala för inspektionen, men framhåller att det förhållandet att inspektionen får bättre förutsättningar för att bedriva en effektiv tillsyn på området på sikt kan förväntas leda till fler ingripande- och sanktionsärenden med ökade kostnader som följd. Vidare lyfter Finansinspektionen att de valutaväxlare som behöver nyregistrera sig kan få kostnader i form av avgifter. *Förvaltningsrätten i Stockholm* delar inte bedömningen att förslagen endast i ytterst begränsad omfattning kommer att påverka domstolens måltillströmning och framhåller att domstolarna behöver garanteras nödvändiga medel för att kunna hantera måltillströmningen. *Kronofogdemyndigheten* anger att ärendetillströmningen till myndigheten kommer att öka i begränsad uträkning och att det kommer att leda till marginellt ökade kostnader.

Regelrådet anser att konsekvensanalysen brister i fråga om redovisning av berörda företag utifrån storlek, förslagets administrativa kostnader, förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag, särskild hänsyn till små företag vid reglernas utformning och regleringens påverkan på företagen i andra avseenden.

Finansinspektionen, *Polismyndigheten* och *Skatteverket* lämnar förslag på ytterligare åtgärder för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism, varvid Finansinspektionen och Polismyndigheten bland annat föreslår att det bör ses över om registreringsplikten ska ersättas med en tillståndsplikt.

Bedömningen i utkastet till lagrådsremiss överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Finansbolagens Förening* efterfrågar en tydligare skrivning kring vilken del av ett finansiellt instituts verksamhet som omfattas av penningtvättslagens krav på t.ex. kundkännedomåtgärder, om verksamheten innefattar flera delar.

Skälen för regeringens bedömning

Offentligfinansiella och samhällsekonomiska effekter

Förslagen har inga offentligfinansiella effekter och påverkar inte kommuner eller regioner. Förslagen innebär skärpta krav på finansiella institut som bedriver bland annat valutaväxling. I sådan verksamhet är det enligt Polismyndighetens rapporter vanligt förekommande att kriminella tvättar brottsvinster för att sedan t.ex. återinvestera dem i ny brottslighet. Finansinspektionen föreslås få utvidgade möjligheter att kontrollera men även stänga ned verksamheter som inte sköter sig. Det innebär att riskerna för att finansiella institut ska utnyttjas för penningtvätt minskar. Det har positiva samhällsekonomiska effekter.

Effekter för företagen

Regelrådet anser att konsekvensanalysen brister i fråga om redovisning av berörda företag utifrån storlek, förslagets administrativa kostnader, förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag, särskild hänsyn till små företag vid reglernas utformning och regleringens påverkan på företagen i andra avseenden.

Förslagen träffar ett 360-tal finansiella institut, dvs. fysiska och juridiska personer som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet (se avsnitt 4.1). Det handlar om verksamhet som bedrivs i olika former, framför allt enskild näringsverksamhet, handelsbolag och aktiebolag.

Förslagen innebär bland annat att registreringsplikten för de som bedriver valutaväxling inte längre kommer att vara beroende av huruvida verksamheten bedrivs i väsentlig omfattning och att annan finansiell verksamhet kommer att definieras som sådan oavsett om den är personens huvudsakliga verksamhet. Det får till följd att fler personer kommer att omfattas av valutaväxlingslagen och alltså behöva ansöka om registrering hos Finansinspektionen. Därutöver ska finansiella institut som byter verksamhetsinriktning registrera sig hos Finansinspektionen.

För en ansökan om registrering tas i dagsläget ut en avgift på 35 000–65 000 kronor, beroende på om det finansiella institutet är en fysisk eller juridisk person och vilken verksamhet som ska bedrivas. Till ansökan om registrering ska sökanden bifoga vissa handlingar som har tagits fram enligt 2 kap. penningtvättslagen, nämligen den allmänna riskbedömningen, riskbedömningen av kunder och interna rutiner och riktlinjer. Finansinspektionen fattar normalt beslut om registrering inom 90 dagar

från det att en ansökan kommer in. För kontrollen över ett finansiellt instituts verksamhet tas det i dagsläget ut en årlig avgift på 5 000 kronor för en fysisk person och 15 000 kronor för en juridisk person. Under den löpande verksamheten ska det finansiella institutet uppfylla kraven i penningtvättslagen och lämplighetskravet i valutaväxlingslagen. Det är svårt att uppskatta hur många fler personer det rör sig om som kommer att behöva ansöka om registrering till följd av förslagen, eftersom det saknas uppgifter om hur många verksamheter som bedrivs utan registrering.

Förslaget innebär, som ovan nämnts, bland annat att företag som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet omfattas av registreringsplikt, oavsett om den bedrivs i väsentlig omfattning respektive är den huvudsakliga verksamheten. Finansinspektionen ska också få besluta om sanktionsavgift för företag som bedriver verksamhet utan att registrera sig. Som *Finansbolagens Förening* är inne på skapar det förutsättningar för en sund konkurrens mellan företagen.

Liksom Finansbolagens Förening framhåller omfattas bara den registreringspliktiga verksamheten – valutaväxling och annan finansiell verksamhet – av kraven i valutaväxlingslagen och penningtvättslagen. Det betyder att om företaget även bedriver annan verksamhet behöver det inte vidta t.ex. kundkännedomsgärder inom ramen för den verksamheten, förutsatt att den inte omfattas av penningtvättslagen till följd av annan reglering.

Förslaget innebär att finansiella institut åläggs att hålla Finansinspektionen informerad om ändringar av förhållanden som angetts i ansökan. Redan i dag är finansiella institut skyldiga att anmäla ändringar som har skett i ägar- och ledningskretsen (3 § tredje stycket valutaväxlingslagen). Ändringen förväntas därför medföra endast begränsad effekt för de företag som redan är registrerade. För de företag som registrerar sin verksamhet för första gången blir det dock en förändring som ökar deras administrativa börda.

Den ökade administrativa bördan kan förväntas ta vissa resurser i anspråk. Att fylla i ansökningshandlingar bedöms vara i viss mån betungande, särskilt med hänsyn till de handlingar som ska fogas till ansökan. Ansökan om registrering görs dock normalt endast en gång och kan därmed anses överkomlig. Att anmäla eventuella ändrade förhållanden bedöms i normalfallet inte vara särskilt administrativt betungande. Tidsåtgången för att vidta dessa åtgärder kan variera beroende på vad det rör sig om för verksamhet och av vilken storleksgrad. Exempelvis kan registrering av en större verksamhet som bedöms innebära hög risk för penningtvätt och finansiering av terrorism antas kräva en större insats. Det är mot bakgrund av de skillnader som kan förekomma svårt att uppskatta den administrativa kostnaden för företagen. Det är dock möjligt att konstatera att utvidgningen av kravet på registrering kommer att innebära att fler företag behöver betala avgift till Finansinspektionen samt att viss kostnadsökning även kommer att ske till följd av de resurser som den ökade administrativa bördan kräver. Ansöknings- respektive tillsynsavgiften är, som ovan framgått, olika beroende på om det är en fysisk eller juridisk person som bedriver verksamheten.

Det är angeläget att motverka att valutaväxlingsverksamhet och annan finansiell verksamhet används för penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta för att minska de kriminellas möjlighet att omsätta sina

brottsvinster och därigenom göra en kriminell livsstil mindre attraktiv. De nya kraven på finansiella institut och den administrativa börda som förslagen medför för instituten bedöms sammantaget stå i proportion till den samhällsekonomiska nytta som de innebär att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism.

Effekter för statliga myndigheter och domstolar

För Finansinspektionens del innebär förslagen att fler finansiella institut kommer att ansöka om registrering av sin verksamhet och att något fler anmälningar om ändrade förhållanden kan förväntas komma in. Hanteringen av ansökningar och vissa typer av anmälningar kommer att finansieras genom avgifter, dvs. avgifter som tillfaller inspektionen. Till skillnad från *Finansbolagens Förening* gör regeringen bedömningen att antalet ansökningar och behovet av service och vägledning i samband med det inte kommer att bli så omfattande att det kommer att kräva en annan dimensionering av Finansinspektionen. Viss del av ökningen av nyregistreringar kommer vidare sannolikt inte att vara bestående.

Förslagen innebär att lämplighetsprövningen av ägare och ledning utökas. Å andra sidan slopas kravet på årlig kontroll av lämpligheten hos ägare och ledning. Förslaget innebär också att Finansinspektionen i fler fall än tidigare kommer att kunna besluta om sanktionsavgift. Enligt *Finansinspektionen* kan förslagen förväntas medföra ökad resursåtgång och ökade kostnader i takt med att ingripande- och sanktionsärenden ökar. Enligt regeringens bedömning kan förslagen som innebär att sanktionsavgifter kan beslutas förväntas ha viss avhållande effekt från att bryta mot reglerna. Det betyder att antalet ingripande- och sanktionsärenden inte nödvändigtvis kommer att bli så många. Regeringen gör bedömningen att det samlade förslaget kan förväntas öka Finansinspektionens kostnader endast marginellt. De eventuella merkostnaderna bedöms kunna hanteras genom omfördelning av befintliga medel.

Den omständigheten att Finansinspektionen får besluta om sanktionsavgifter i fler fall än tidigare innebär inte i sig att besluten också blir föremål för prövning av allmän förvaltningsdomstol. I själva verket är det mycket ovanligt med överklaganden av sanktionsavgifter mot finansiella företag och måltillströmningen får därför endast i ytterst begränsad utsträckning antas påverkas av förslagen. Till skillnad från *Förvaltningsrätten i Stockholm* görs bedömningen att antalet mål relaterat till de ändringar som nu föreslås torde bli mycket begränsat. Eventuella merkostnader bör därför kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

I likhet med *Kronofogdemyndigheten* görs bedömningen att ärendetillströmningen till myndigheten kommer att öka endast i begränsad omfattning och att det inte kommer att leda till mer än marginellt ökade kostnader. Dessa kostnader bör kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Alternativa lösningar

Finansinspektionen, Polismyndigheten och Skatteverket lämnar förslag på ytterligare åtgärder för att motverka penningtvätt och finansiering av

terrorism, varvid Finansinspektionen och Polismyndigheten föreslår att det bör ses över om registreringsplikten ska ersättas med en tillståndsplikt.

Vid tillkomsten av valutaväxlingslagen – som ursprungligen var begränsad till valutaväxling – övervägdes om finansiella institut skulle underställas krav på tillstånd från Finansinspektionen eller om det var tillräckligt att de anmälde sig för registrering hos inspektionen. Att införa krav på tillstånd skulle vara ett sätt att ställa instituten under omfattande kontroll av Finansinspektionen, men skulle å andra sidan innebära en inskränkning av principen om näringsfrihet. Med det huvudsakliga argumentet att valutaväxlingsrörelse inte har påverkan på det finansiella systemets stabilitet, bedömdes det inte motiverat att införa krav på tillstånd för den typen av rörelse. I stället ålades finansiella institut en skyldighet att anmäla sin verksamhet för registrering hos Finansinspektionen (prop. 1995/96:216 avsnitt 6.3).

När lagen utsträcktes till att även omfatta betalningsöverföringar övervägdes på nytt om företagen borde underkastas krav på tillstånd (prop. 1999/2000:145 s. 23). Det ansågs inte finnas något skäl att ändra den bedömning som tidigare hade gjorts, varför de nämnda företagen fortsatte att vara anmälningsskyldiga. År 2004 utsträcktes lagen till att omfatta de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2, 3 och 5–12 lagen om bank- och finansieringsrörelse och inte heller då ändrades den tidigare bedömningen (prop. 2002/03:139). År 2017 ersattes anmälningsförfarandet med ett ansökningsförfarande. Den gällande tillsynen över de verksamhetsutövare som omfattas av valutaväxlingslagen ansågs dock tillfredsställande (prop. 2016/17:173 avsnitt 12.3).

Den närmast till hands liggande alternativa lösningen till ökade krav på finansiella institut är att registreringsplikten nu ersätts av tillståndsplikt. En sådan ordning skulle öka den administrativa bördan för Finansinspektionen och de finansiella instituten i förhållande till registreringsplikt. En sådan ordning väcker dessutom flera frågor. En fråga är om både fysiska och juridiska personer bör få ansöka om tillstånd eller om bara vissa företagsformer – t.ex. aktiebolag och ekonomiska föreningar – ska få göra det. En annan fråga är om kravet på tillstånd ska gälla också för de finansiella institut som bedriver verksamhet (t.ex. ekonomisk rådgivning) som tangerar verksamhet som är registreringspliktig enligt penningtvättslagen (t.ex. skatterådgivning). En tredje fråga är vilka tillstånds- och verksamhetskrav som ska ställas för finansiella institut. Det innebär sammanfattningsvis att frågan om tillståndsplikt förutsätter en översyn av grunderna för valutaväxlingslagen som inte ryms inom detta lagstiftningsärendet. Detsamma gäller de förslag på andra ytterligare åtgärder som Finansinspektionen, Polismyndigheten och Skatteverket föreslår.

Syftet med förslagen i lagrådsremissen är att förstärka regleringen av valutaväxlare och andra finansiella institut för att minska risken för att dessa används för penningtvätt och finansiering av terrorism. Även om förslagen inte är en fullständig lösning på den problematik som finns på området förväntas de bidra till att minska risken. Exempelvis kan lämplighetskravet för ägare och ledning innebära att det blir svårare för kriminella att bedriva denna typ av verksamhet. Ett annat exempel är att förslaget om utvidgad registreringsplikt förväntas leda till att Finansinspektionen får kännedom om fler verksamheter och kan utöva tillsyn över att dessa följer penningtvättsregelverket. Effekten av att förslagen

inte genomförs är att valutaväxlingsverksamhet och annan finansiell verksamhet även fortsättningsvis utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism i motsvarande utsträckning som i dag.

Informationsinsatser

Finansinspektionen kommer att behöva informera de finansiella instituten om de nya kraven.

Effekter för jämställdheten mellan män och kvinnor och för klimatet

Att motverka olagliga finansiella flöden, öka möjligheterna att återvinna och återfå stulna tillgångar samt att bekämpa alla former av organiserad brottslighet är ett viktigt arbete och utgör en del av de globala hållbarhetsmålen för Agenda 2030. Förslagen bidrar till det. I övrigt bedöms förslagen inte medföra några konsekvenser för klimatet eller jämställdheten eller få några andra konsekvenser som bör redovisas.

Överensstämmelse med unionsrätten

Valutaväxlingslagen är nationell lagstiftning och förslagen kommer inte i konflikt med unionsrätten.

9 Författningskommentar

9.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet

1 § I denna lag avses med

1. *valutaväxling*: yrkesmässig handel med utländska sedlar och mynt samt resecheckar utställda i utländsk valuta,
2. *annan finansiell verksamhet*: yrkesmässig verksamhet som består i förvaltning av eller handel med virtuell valuta eller i att utföra en eller flera av de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2, 3 och 5–12 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, och
3. *finansiellt institut*: fysisk eller juridisk person som *bedriver* valutaväxling eller annan finansiell verksamhet.

Paragrafen innehåller definitioner av några centrala begrepp som används i lagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Punkt 2 ändras på det sättet att bedrivande av de verksamheter som anges i de angivna bestämmelserna i lagen om bank- och finansieringsrörelse ska definieras som annan finansiell verksamhet oavsett om verksamheten utgör det finansiella institutets huvudsakliga verksamhet.

Med yrkesmässigt avses att verksamheten ska bedrivas med självständighet, regelbundenhet och varaktighet samt typiskt sett även med vinstsyfte (se prop. 1995/96:216 s. 53).

Ändringen i *punkt 3* är språklig.

1 a § Bestämmelser om att finansiella institut ska medverka till att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism finns i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Paragrafen, som är ny, innehåller en upplysningsbestämmelse.

Paragrafen, som motsvarar nuvarande 4 §, anpassas till 2 §. Det görs också språkliga ändringar.

Lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) innebär bland annat att ett finansiellt institut ska göra riskbedömningar av sina produkter, tjänster och kunder, vidta åtgärder för kundkännedom, övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enstaka transaktioner samt rapportera misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism till Polismyndigheten.

2 § En fysisk eller juridisk person som avser att *bedriva* valutaväxling eller annan finansiell verksamhet ska ansöka om registrering hos Finansinspektionen. Ansökan behöver inte göras av

1. företag som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 6, 8, 9 och 11–13 lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, och

2. fysiska eller juridiska personer som bedriver försäkringsdistribution enligt lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution.

Finansinspektionen ska registrera personer som kommit in med ansökan, om

1. det finns skäl att anta att verksamheten kommer att *bedrivas* på ett sätt som är förenligt med lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och föreskrifter som *har* meddelats med stöd av den lagen, och

2. kravet på ägare och ledning i 3 § första stycket är uppfyllt.

Den som har blivit införd i registret ska tas bort ur registret när ett beslut om föreläggande enligt 11, 12 eller 13 § att upphöra med verksamheten har fått laga kraft. Ett finansiellt institut ska också tas bort ur registret om det anmäler att det inte längre *bedriver* verksamhet som omfattas av lagen eller om det på något annat sätt framgår att registreringsplikt inte längre gäller.

Paragrafen innehåller bestämmelser om registreringsplikt och om förutsättningarna för registrering. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Registreringsplikten omfattar i dag valutaväxling som är avsedd att bedrivas i väsentlig omfattning. Ändringen i *första stycket* innebär att begränsningen till i väsentlig omfattning tas bort. Det medför att registreringsplikten omfattar alla fysiska eller juridiska personer som avser att bedriva valutaväxling, dvs. yrkesmässig handel med utländska sedlar och mynt samt resecheckar utställda i utländsk valuta (1 § första stycket 1). Det är inte tillåtet att påbörja den registreringspliktiga verksamheten före det att ansökan har beviljats.

I *andra stycket* hänvisas till 11–13 §§ i stället för till 7, 9 och 11 §§.

Övriga ändringar i paragrafen är språkliga.

2 a § Ett finansiellt institut som avser att *ändra sin verksamhetsinriktning* ska ansöka om registrering av den nya verksamheten hos Finansinspektionen.

Den nya verksamheten ska registreras, om förutsättningarna i 2 § *andra stycket* är uppfyllda.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om registrering vid ändring av verksamhetsinriktning. Övervägandena finns i avsnitt 5.6.

Olika verksamhetsinriktningar medför olika risker för penningtvätt och finansiering av terrorism. I *första stycket* införs en skyldighet för redan registrerade finansiella institut att ansöka om ny registrering vid ändringar av verksamhetsinriktning. Skyldigheten innebär att ett finansiellt institut som byter verksamhetsinriktning från valutaväxling till annan finansiell verksamhet, från annan finansiell verksamhet till valutaväxling eller mellan olika former av annan finansiell verksamhet ska ansöka om ny registrering hos Finansinspektionen.

Enligt *andra stycket* ska den nya verksamheten registreras, om förutsättningarna i 2 § *andra stycket* är uppfyllda, dvs. om det finns skäl att anta att verksamheten kommer att bedrivas på ett sätt som är förenligt med penningtvättslagen och kravet på ägare och ledning i 3 § *första stycket* är uppfyllt.

Om ett finansiellt institut avser att ändra sin verksamhetsinriktning görs ingen omprövning av den ursprungliga verksamheten. Det förhållande att ett finansiellt institut vägras registrering för den nya verksamheten får alltså inte till följd att institutet ska tas bort ur registret för den ursprungliga verksamheten. En annan sak är att Finansinspektionen enligt 11 § *första stycket* kan göra en kontroll av om lämplighetskravet för ägare och ledning är uppfyllt även för den ursprungliga verksamheten. En sådan kontroll kan få till följd att verksamheten måste upphöra.

2 b § *Ett finansiellt institut ska snarast till Finansinspektionen anmäla ändringar av de förhållanden som institutet har angett i sin ansökan om registrering.*

Om en juridisk person har ett kvalificerat innehav i institutet, ska den juridiska personen snarast anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning till inspektionen.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om anmälningar av ändrade förhållanden. Övervägandena finns i avsnitt 5.6.

I *första stycket*, som delvis motsvarar nuvarande 3 § *tredje stycket första meningen*, införs ett krav på att ett finansiellt institut efter registrering enligt 2 eller 2 a § ska hålla Finansinspektionen underrättad om ändringar av förhållanden som har uppgetts i en ansökan om registrering. Skyldigheten att anmäla ändrade förhållanden är inte längre är begränsad till att gälla ändringar i ägar- och ledningskretsen. När en ändring avser ett förhållande som har betydelse för kravet på ägare och ledning i 3 § *första stycket* ska Finansinspektionen enligt 11 § *första stycket* kontrollera att kravet fortfarande är uppfyllt.

Enligt 25 § får Finansinspektionen bemyndigas att meddela föreskrifter om vad en ansökan om registrering ska innehålla. Sådana föreskrifter kommer alltså även att bli styrande för vilka ändringar som måste anmälas.

Andra stycket motsvarar nuvarande 3 § *tredje stycket andra meningen*.

3 § *Den som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet eller har ett kvalificerat innehav i eller ingår i ledningen för ett finansiellt institut ska vara lämplig för uppgiften. Vid lämplighetsbedömningen ska det särskilt beaktas om personen i väsentlig utsträckning har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.*

Med ett kvalificerat innehav avses i denna lag detsamma som i 1 kap. 5 § 15 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Paragrafen innehåller ett allmänt lämplighetskrav för ägare av och ledning för finansiella institut. Övervägandena finns i avsnitt 5.5.

Kravet i *första stycket första meningen* gäller tre grupper. Om det finansiella institutet är en fysisk person omfattar kravet näringsidkaren själv. Om det finansiella institutet är en juridisk person omfattar kravet den som har ett kvalificerat innehav i institutet eller ingår i dess ledning, dvs. en styrelseledamot, en verkställande direktör eller en ersättare för någon sådan. I fråga om en juridisk person som har kvalificerat innehav i institutet omfattar kravet motsvarande personer i dess ledning.

Kravet innebär att den som bedriver verksamheten eller ingår i ledningen ska vara lämplig för uppgiften att leda verksamheten och den som har ett kvalificerat innehav ska vara lämplig för uppgiften att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen.

För att anses vara lämplig bör en fysisk person som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet ha erforderlig kunskap och kompetens för verksamheten. Han eller hon bör inte vara försatt i konkurs, vara underärig eller föremål för näringsförbud eller förvaltarskap. Den som ingår i ledningen för ett finansiellt institut – dvs. styrelseledamot, verkställande direktör och ersättare för någon sådan – bör ha tillräcklig insikt och erfarenhet och även i övrigt vara lämplig för en sådan uppgift.

För att den som har ett kvalificerat innehav i ett finansiellt institut ska anses vara lämplig för uppgiften, bör det finnas skäl att anta att ägaren kommer att medverka till att det finansiella institutets verksamhet bedrivs på ett sätt som är förenligt med de författningar som reglerar verksamheten, t.ex. denna lag och penningtvättslagen. En juridisk person som har kvalificerat innehav i institutet bör dessutom inte vara föremål för likvidation.

Det som särskilt ska beaktas vid lämplighetsprövningen framgår av *första stycket andra meningen* och motsvarar den tidigare diskvalificeringsgrunden. Vid lämplighetsbedömningen ska det särskilt beaktas om personen i väsentlig utsträckning har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet. Om en person t.ex. regelmässigt har underlåtit att betala skatter eller allmänna avgifter eller som näringsidkare förfarit otillbörligt i samband med ett konkursförfarande kan det ses som exempel på att personen i väsentlig utsträckning har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet. Penningtvätt, annan ekonomisk brottslighet och brott som begåtts i samband med utövandet av näringsverksamhet får som regel anses vara allvarlig brottslighet i detta sammanhang. Även annan brottslighet kan beroende på omständigheterna i det enskilda fallet anses vara allvarlig. Många faktorer påverkar bedömningen, t.ex. brottets straffvärde och art, om det är fråga om ett eller flera brott och om det har förekommit upprepade lagföringar. Det har även betydelse hur långt tillbaka i tiden brottsligheten ligger.

Lämplighetskravet ska vara uppfyllt vid tidpunkten för registreringen och fortlöpande (11 §).

Bestämmelserna i nuvarande *tredje stycket*, om att Finansinspektionen ska informeras om förändringar i ledningen och ägarkretsen för finansiella institut, flyttas till 2 b §.

4 § Skyldigheten enligt 8 kap. 46 a § aktiebolagslagen (2005:551) för styrelsen i ett publikt aktiebolag att årligen fastställa en skriftlig arbetsordning för sitt arbete gäller även för styrelsen i ett finansiellt institut som är ett privat aktiebolag. Detta gäller dock inte bolag vars styrelse har endast en ledamot.

Skyldigheten enligt 8 kap. 46 b § aktiebolagslagen för styrelsen i ett publikt aktiebolag att i skriftliga instruktioner ange arbetsfördelningen mellan bolagsorganen gäller även för styrelsen i ett finansiellt institut som är ett privat aktiebolag.

Styrelsens ordförande ska bevaka att styrelsen fullgör de uppgifter som anges i denna paragraf.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om skyldighet för vissa finansiella institut att fastställa arbetsordning för styrelsen och instruktioner om arbetsfördelningen mellan bolagsorganen.

Paragrafen motsvarar nuvarande 3 a §. I förhållande till den nuvarande lydelsen görs språkliga ändringar i *första* och *andra styckena*. Ingen ändring i sak är avsedd.

5 § Ett finansiellt institut som bedriver valutaväxling ska tydligt informera om tillämpade växelkurser och avgifter samt tillhandahålla avräkningsnota som anger institutets namn, köp- respektive säljkurs samt avgifter.

Paragrafen innehåller konsumentskyddande bestämmelser.

Endast språkliga ändringar görs. Någon ändring i sak är inte avsedd.

6 § Om ett finansiellt institut som bedriver valutaväxling inte lämnar information enligt 5 § ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas, med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstötningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

Paragrafen anger att marknadsföringslagen ska tillämpas om valutaväxlare bryter mot de konsumentskyddande bestämmelserna i 5 §.

Endast språkliga ändringar görs. Någon ändring i sak är inte avsedd.

8 § Finansinspektionen ska ha tillsyn över att finansiella institut följer denna lag samt lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen.

Paragrafen, som är ny, reglerar Finansinspektionens tillsyn. Övergångena finns i avsnitt 5.8.

Paragrafen, som delvis motsvarar nuvarande 9 och 10 §§, klargör att Finansinspektionen har en skyldighet att kontrollera att finansiella institut följer denna lag och penningtvättslagen.

9 § Finansinspektionen får, när inspektionen anser att det är nödvändigt, genomföra en undersökning hos ett finansiellt institut.

En sådan undersökning får endast omfatta verksamhet som är registreringspliktig.

Paragrafen, som är ny, reglerar Finansinspektionens möjligheter att göra undersökningar på plats hos finansiella institut och vad sådana undersökningar får avse. I övrigt görs en språklig ändring.

Paragrafen motsvarar nuvarande 7 a §. I *andra stycket* förtydligas att en platsundersökning endast får omfatta verksamhet som är registreringspliktig, om flera verksamheter bedrivs.

10 § Om ett finansiellt institut bedriver verksamhet som kräver registrering utan att vara registrerat, ska Finansinspektionen förelägga institutet att komma in med en ansökan. Om föreläggandet inte följs eller om registrering vägras, ska inspektionen förelägga institutet att upphöra med verksamheten.

Finansinspektionen får även besluta att ett institut som bedriver eller har bedrivit verksamhet utan att vara registrerat ska betala en sanktionsavgift.

Om det är osäkert om verksamheten ska registreras, får Finansinspektionen förelägga den som bedriver verksamheten att lämna de upplysningar om verksamheten som behövs för att bedöma om så är fallet.

Paragrafen, som är ny, anger vilka befogenheter Finansinspektionen har i förhållande till ett finansiellt institut som bedriver registreringspliktig verksamhet utan att vara registrerat. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.1.

Det följer av *första stycket*, som motsvarar nuvarande 8 § första stycket, att bestämmelsen omfattar både verksamhet som är registreringspliktig enligt 2 och 2 a §§. I det senare fallet ska föreläggandet ta sikte på den nya verksamhetsinriktningen.

Andra stycket innebär att Finansinspektionens befogenheter utökas med en möjlighet att besluta om sanktionsavgift. Sanktionsavgift kan beslutas för den som bedriver en verksamhet utan att registrera sig men även den som upphört att bedriva en sådan verksamhet i nära anslutning till att Finansinspektionen kontrollerar verksamheten.

Tredje stycket, som motsvarar nuvarande 8 § andra stycket, innebär att Finansinspektionen kan begära upplysningar då det är fråga om registreringsplikt gäller, antingen enligt 2 eller enligt 2 a §.

Närmare bestämmelser om sanktionsavgifter – storlek, beslutsordning, verkställighet och överklagande – finns i 17–20, 22 och 23 §§.

I övrigt görs språkliga ändringar. Ingen ändring är avsedd i sak.

11 § Om en anmälan enligt 2 b § avser ett förhållande som har betydelse för bedömningen av kravet i 3 § första stycket, ska Finansinspektionen kontrollera att kravet fortfarande är uppfyllt. En sådan kontroll får även göras när det i övrigt finns behov av det.

Om kravet i 3 § första stycket inte är uppfyllt får inspektionen, om verksamheten bedrivs av en fysisk person, förelägga denne att upphöra med verksamheten.

Om verksamheten bedrivs av en juridisk person får inspektionen förelägga denne att göra rättelse. Om föreläggandet inte följs, får inspektionen förelägga personen att upphöra med verksamheten.

Om det är en innehavare som har ett kvalificerat innehav enligt 3 § andra stycket som inte uppfyller kravet i 3 § första stycket, får inspektionen förelägga denne att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att innehavet därefter inte är kvalificerat eller, om innehavaren är en juridisk person, att byta ut den i dess ledning diskvalificerade personen.

Paragrafen, som är ny, reglerar när Finansinspektionen ska kontrollera att kravet på ägare och ledning är uppfyllt och hur inspektionen kan ingripa för det fall kravet inte skulle vara uppfyllt. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.1 och 5.7.

Första stycket, som delvis motsvarar nuvarande 9 § första stycket, reglerar när Finansinspektionen ska kontrollera att ett finansiellt institut fortfarande uppfyller kravet på ägare och ledning. Kontrollen ska göras när anmälan om ändringar av förhållanden som har angetts i ansökan om registrering kommit in, förutsatt att ändringen avser förhållande som har betydelse för om kravet på ägare och ledning är uppfyllt. Kontrollen behöver däremot inte längre göras årligen. I stället ska kontrollen göras när det är påkallat, t.ex. när Finansinspektionen på annat sätt än genom en ändringsanmälan blir uppmärksam på eventuella missförhållanden.

Andra–fjärde styckena motsvarar nuvarande 9 § andra–fjärde styckena med den skillnaden att det görs språkliga ändringar. Ingen ändring är avsedd i sak.

12 § Ett finansiellt institut ska på begäran lämna Finansinspektionen de upplysningar om verksamheten som behövs för inspektionens tillsyn enligt lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Om institutet inte följer Finansinspektionens begäran enligt första stycket, får inspektionen förelägga institutet att lämna de begärda upplysningarna. Om föreläggandet inte följs, får inspektionen förelägga institutet att upphöra med verksamheten.

Om institutet har fått ett föreläggande enligt andra stycket, får Finansinspektionen besluta att institutet ska betala en sanktionsavgift.

Paragrafen, som är ny, innehåller bland annat bestämmelser om hur Finansinspektionen kan ingripa mot ett finansiellt institut som inte rättar sig efter en begäran från inspektionen att lämna upplysningar om verksamheten så att inspektionen kan kontrollera att institutet följer penningtvättslagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.1.

Första stycket motsvarar nuvarande 7 § första stycket med den skillnaden att bestämmelsen anpassas till 8 §.

Andra stycket motsvarar nuvarande 7 § andra och tredje styckena med den skillnaden att det görs språkliga ändringar.

Tredje stycket innebär att Finansinspektionens befogenheter utökas med en möjlighet att besluta om sanktionsavgift för den som har fått ett föreläggande att lämna upplysningar eller att upphöra med verksamheten. Det innebär t.ex. att ett beslut om sanktionsavgift kan fattas även om det finansiella institutet har följt föreläggandet.

Närmare bestämmelser om sanktionsavgifter – storlek, beslutsordning, verkställighet och överklagande – finns i 17–20, 22 och 23 §§.

13 § Vid en överträdelse av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen får Finansinspektionen förelägga det finansiella institutet att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, besluta om sanktionsavgift.

Vid allvarliga, upprepade eller systematiska överträdelser får inspektionen förelägga institutet att upphöra med verksamheten.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om hur Finansinspektionen kan ingripa mot finansiella institut som inte följer penningtvättslagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.8.

Första och andra styckena motsvarar nuvarande 11 § första och tredje styckena, men det görs vissa språkliga ändringar.

Genom att det nuvarande 11 § andra stycket placeras i en egen paragraf, 15 §, tydliggörs att den bestämmelsen gäller i samtliga fall då sanktionsavgift övervägs för en fysisk person enligt denna lag.

14 § Om det finansiella institutet är en juridisk person får Finansinspektionen vid en överträdelse av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen även ingripa mot en person som ingår i institutets styrelse eller är dess verkställande direktör eller på motsvarande sätt företräder institutet, eller är ersättare för någon av dem.

Ingripande sker genom

1. beslut att personen i fråga under en viss tid, lägst tre år och högst tio år, inte får vara styrelseledamot eller verkställande direktör i ett finansiellt institut eller på motsvarande sätt företräda ett sådant institut, eller vara ersättare för någon av dem, eller

2. beslut om sanktionsavgift.

Paragrafen, som är ny, reglerar under vilka förutsättningar och på vilket sätt ingripande får ske mot fysiska personer som företräder eller ersätter en företrädare för ett finansiellt institut som är en juridisk person, när en överträdelse av penningtvättslagstiftningen har skett.

Första stycket motsvarar nuvarande 12 § första stycket med det görs vissa språkliga ändringar.

Andra stycket motsvarar nuvarande 12 § tredje stycket.

Andra stycket i nuvarande 12 § flyttas till 15 §.

15 § Sanktionsavgift får beslutas för en fysisk person endast om överträdelsen är allvarlig, upprepad eller systematisk och personen i fråga uppsåtligen eller av grov oaksamhet har orsakat överträdelsen.

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om begränsningar att besluta om sanktionsavgifter mot fysiska personer. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.2.

Paragrafen motsvarar nuvarande 11 § andra stycket och 12 § andra stycket med den skillnaden att paragrafen även är tillämplig när sanktionsavgift övervägs enligt 10 och 12 §§. Det bör i princip alltid vara allvarligt att bedriva registreringspliktig verksamhet utan registrering. Ett exempel på när en person har agerat grovt oaksamt är när personen har underlåtit att sätta sig in i innebörden av regler som har väsentlig betydelse för verksamheten.

16 § Vid valet av ingripande enligt 10–14 §§ ska Finansinspektionen ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.

I försvårande riktning ska det beaktas om institutet tidigare har begått en överträdelse eller om den fysiska personen i institutets ledning tidigare orsakat en sådan överträdelse.

I förmildrande riktning ska det beaktas om

1. institutet eller den fysiska personen i institutets ledning i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat Finansinspektionens utredning, och

2. institutet snabbt upphört med överträdelsen eller den fysiska personen i institutets ledning snabbt verkat för att överträdelsen ska upphöra, sedan den anmälts till eller påtalats av inspektionen.

Paragrafen, som är ny, reglerar vilka omständigheter Finansinspektionen ska beakta vid valet av ingripande. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.3.

Första stycket motsvarar nuvarande 13 § första stycket med den skillnaden att bestämmelsen görs tillämplig vid ingripanden mot alla överträdelser för vilka Finansinspektionen får ingripa på fler än ett sätt.

Andra stycket motsvarar nuvarande 13 § andra stycket.

Tredje stycket motsvarar nuvarande 13 § tredje stycket med den skillnaden att det görs en språklig ändring.

18 § *Sanktionsavgiften för en fysisk person ska som högst fastställas till det högsta av*

1. två gånger den vinst som den fysiska personen gjort till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller

2. ett belopp som per den 25 juni 2015 i kronor motsvarade fem miljoner euro. Avgiften tillfaller staten.

Paragrafen, som är ny, reglerar hur höga sanktionsavgifter Finansinspektionen får påföra fysiska personer. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.4.

Paragrafen motsvarar nuvarande 15 § med den skillnaden att bestämmelsen i *första stycket* görs tillämplig i alla situationer i vilka sanktionsavgifter kan tas ut av fysiska personer med stöd av lagen.

19 § *När sanktionsavgiftens storlek fastställs, ska särskild hänsyn tas till sådana omständigheter som anges i 16 § samt till den juridiska eller fysiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av regelöverträdelsen.*

Paragrafen, som är ny, reglerar vilka hänsynstaganden som ska göras vid beslut om sanktionsavgiftens storlek.

Paragrafen motsvarar nuvarande 16 § med den skillnaden att det hänvisas till 16 §.

20 § *Vid beslut om sanktionsavgift för en fysisk person ska Finansinspektionen tillämpa bestämmelserna om sanktionsföreläggande i 15 kap. 9 a–9 d §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.*

Vid beslut om sanktionsavgift ska 15 kap. 11–14 §§ lagen om bank- och finansieringsrörelse tillämpas i fråga om verkställighet av beslut om sanktionsavgift.

Paragrafen, som är ny, anger att vissa bestämmelser i lagen om bank- och finansieringsrörelse ska tillämpas när Finansinspektionen beslutar om sanktionsavgift. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Paragrafen motsvarar nuvarande 17 § med den skillnaden att den nu görs tillämplig på alla sanktionsavgifter som åläggs fysiska personer med stöd av denna lag, dvs. den är inte begränsad till att enbart gälla sanktionsavgifter till följd av att ett finansiellt institut har överträtt penningtvättslagen.

21 § Förelägganden enligt 10–13 §§ får förenas med vite.

Finansinspektionen får bestämma att ett beslut om föreläggande ska gälla omedelbart.

Paragrafen, som är ny, reglerar möjligheten att förena förelägganden med vite.

Paragrafen motsvarar nuvarande 18 § med den skillnaden att det hänvisas till 10–13 §§.

22 § En sanktionsavgift får inte beslutas om överträdelsen omfattas av ett föreläggande som har förenats med vite och en ansökan om utdömande av vitet har gjorts.

Paragrafen, som är ny, begränsar möjligheten att besluta om sanktionsavgift i den situationen att inspektionen redan har ansökt om utdömande av vite avseende samma överträdelse. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.1.

Paragrafen syftar till att förhindra att samma överträdelse blir föremål för prövning två gånger i strid med det s.k. dubbelprövningsförbudet. Förbudet i paragrafen gäller redan när en ansökan om utdömande av vitet har getts in till domstolen.

23 § Finansinspektionens beslut enligt 2 § tredje stycket första meningen och 10 § tredje stycket samt beslut om sanktionsföreläggande får inte överklagas.

Inspektionens beslut i övrigt enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om överklagande av Finansinspektionens beslut.

Paragrafen motsvarar nuvarande 19 § med den skillnaden att det hänvisas till 10 §.

24 § Finansiella institut ska med årliga avgifter bekosta Finansinspektionens verksamhet enligt denna lag.

Finansinspektionen får ta ut avgifter för prövning av ansökningar och anmälningar enligt denna lag.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om avgifter. Övervägandena finns i avsnitt 5.9.

Första stycket motsvarar nuvarande 20 § första stycket med den skillnaden att ordet registrerat tas bort till följd av att väsentlighetskriteriet i 2 § utgår. Det görs också en språklig ändring.

Andra stycket innebär att Finansinspektionen får ta ut avgifter för prövning av ansökningar och anmälningar enligt lagen.

Den nuvarande bestämmelsen i 20 § andra stycket om att regeringen får meddela föreskrifter om avgifter flyttas till 25 §.

25 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad en ansökan enligt 2 eller 2 a § ska innehålla.

Regeringen får meddela föreskrifter om sådana avgifter som avses i 24 §.

Paragrafen, som är ny, innehåller bemyndiganden. Övervägandena finns i avsnitt 5.5.

Första stycket innebär att Finansinspektionen får bemyndigas att meddela föreskrifter om vilka uppgifter en ansökan om registrering ska innehålla, t.ex. uppgifter som kan ligga till grund för lämplighetsprövningen. Eftersom finansiella institut enligt 2 b § till Finansinspektionen ska anmäla ändringar av förhållanden som institutet har uppgett i sin ansökan om registrering, får bemyndigandet även till följd att Finansinspektionen får avgöra vilka ändrade förhållanden som måste anmälas.

Andra stycket motsvarar nuvarande 20 § andra stycket med den skillnaden att det hänvisas till 24 §.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för överträdelser som har skett före ikraftträdandet.

3. Den som vid ikraftträdandet redan bedriver verksamhet som inte tidigare omfattades av krav på registrering får fortsätta med verksamheten till och med den 31 mars 2024. Om en ansökan om registrering har getts in till Finansinspektionen före den 31 mars 2024 får det finansiella institutet dock fortsätta med verksamheten till dess att ansökan prövats slutligt.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

Enligt *punkt 1* träder lagen i kraft den 1 januari 2024.

Enligt *punkt 2* får sanktionsavgift enligt 10 § andra stycket och 12 § tredje stycket inte beslutas för överträdelser som inträffat före ikraftträdandet.

Punkt 3 gäller finansiella institut som inte tidigare har varit registreringsskyldiga enligt denna lag, antingen på grund av att de har bedrivit valutaväxling som inte har varit av väsentlig omfattning eller på grund av att de har bedrivit en eller flera av de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2, 3 eller 5–12 lagen om bank- och finansieringsrörelse men utan att det har varit deras huvudsakliga verksamhet. Med anledning av ändringarna i 1 och 2 §§ kommer dessa institut att behöva ansöka om registrering. Om de har ansökt om registrering före den 31 mars 2024, men deras ansökningar ännu inte resulterat i ett slutligt beslut, ska de kunna fortsätta bedriva sin verksamhet. Det ska som längst få ske till ansökan har prövats slutligt.

9.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument

6 kap.

3 k § *Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 3 h § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsern ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 3 j § första stycket beslutas.*

Paragrafen reglerar preskription och är utformad efter förebild av 4 kap. 13 § fastighetsmäklarlagen (2021:516). Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Genom ändringen klargörs att paragrafen även gäller förfarandet vid Finansinspektionen. Ändringen innebär att preskription även kan ske när Finansinspektionen har utfärdat ett sanktionsföreläggande, men utan att föreläggandet har blivit föremål för domstolsförfarande.

9.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument

9 kap.

23 § Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 20 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 22 § första stycket beslutas.

Paragrafen reglerar preskription och är utformad efter förebild av 4 kap. 13 § fastighetsmäklarlagen (2021:516). Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Genom ändringen klargörs att paragrafen även gäller förfarandet vid Finansinspektionen. Ändringen innebär att preskription även kan ske när Finansinspektionen har utfärdat ett sanktionsföreläggande, men utan att föreläggandet har blivit föremål för domstolsförfarande.

9.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:46) om värdepappersfonder

12 kap.

9 d § Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 9 a § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 9 c § första stycket beslutas.

Paragrafen reglerar preskription och är utformad efter förebild av 4 kap. 13 § fastighetsmäklarlagen (2021:516). Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Genom ändringen klargörs att paragrafen även gäller förfarandet vid Finansinspektionen. Ändringen innebär att preskription även kan ske när Finansinspektionen har utfärdat ett sanktionsföreläggande, men utan att föreläggandet har blivit föremål för domstolsförfarande.

9.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

15 kap.

9 d § *Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 9 a § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 9 c § första stycket beslutas.*

Paragrafen reglerar preskription och är utformad efter förebild av 4 kap. 13 § fastighetsmäklarlagen (2021:516). Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Genom ändringen klargörs att paragrafen även gäller förfarandet vid Finansinspektionen. Ändringen innebär att preskription även kan ske när Finansinspektionen har utfärdat ett sanktionsföreläggande, men utan att föreläggandet har blivit föremål för domstolsförfarande.

9.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden

25 kap.

10 d § *Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 10 a § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 10 c § första stycket beslutas.*

Paragrafen reglerar preskription och är utformad efter förebild av 4 kap. 13 § fastighetsmäklarlagen (2021:516). Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Genom ändringen klargörs att paragrafen även gäller förfarandet vid Finansinspektionen. Ändringen innebär att preskription även kan ske när Finansinspektionen har utfärdat ett sanktionsföreläggande, men utan att föreläggandet har blivit föremål för domstolsförfarande.

9.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning

5 kap.

14 § *Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 19 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 21 § beslutas.*

Ett ingripande för en överträdelse som anges i 2 § får ske bara om en upplysning om att frågan om ingripande har tagits upp av Finansinspektionen har delgetts den som ingripandet riktas mot inom två år från det att överträdelsen ägde rum.

Paragrafen reglerar preskription och är utformad efter förebild av 4 kap. 13 § fastighetsmäklarlagen (2021:516). Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Genom ändringen i *första stycket* klargörs att paragrafen även gäller förfarandet vid Finansinspektionen. Ändringen innebär att preskription även kan ske när Finansinspektionen har utfärdat ett sanktionsföreläggande, men utan att föreläggandet har blivit föremål för domstolsförfarande.

Ändringen i *andra stycket* är språklig.

9.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

7 kap.

20 § *Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 17 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 19 § första stycket beslutas.*

Paragrafen reglerar preskription och är utformad efter förebild av 4 kap. 13 § fastighetsmäklarlagen (2021:516). Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Genom ändringen klargörs att paragrafen även gäller förfarandet vid Finansinspektionen. Ändringen innebär att preskription även kan ske när Finansinspektionen har utfärdat ett sanktionsföreläggande, men utan att föreläggandet har blivit föremål för domstolsförfarande.

9.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution

9 kap.

20 § *Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 17 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 19 § första stycket beslutas.*

Paragrafen reglerar preskription och är utformad efter förebild av 4 kap. 13 § fastighetsmäklarlagen (2021:516). Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Genom ändringen klargörs att paragrafen även gäller förfarandet vid Finansinspektionen. Ändringen innebär att preskription även kan ske när Finansinspektionen har utfärdat ett sanktionsföreläggande, men utan att föreläggandet har blivit föremål för domstolsförfarande.

9.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:277) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om transparens i transaktioner för värdepappersfinansiering och om återanvändning

3 kap.

9 § Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 6 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 8 § första stycket beslutas.

Paragrafen reglerar preskription och är utformad efter förebild av 4 kap. 13 § fastighetsmäklarlagen (2021:516). Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Genom ändringen klargörs att paragrafen även gäller förfarandet vid Finansinspektionen. Ändringen innebär att preskription även kan ske när Finansinspektionen har utfärdat ett sanktionsföreläggande, men utan att föreläggandet har blivit föremål för domstolsförfarande.

9.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:1215) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om värdepapperisering

3 kap.

11 § Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 8 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 10 § första stycket beslutas.

Paragrafen reglerar preskription och är utformad efter förebild av 4 kap. 13 § fastighetsmäklarlagen (2021:516). Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Genom ändringen klargörs att paragrafen även gäller förfarandet vid Finansinspektionen. Ändringen innebär att preskription även kan ske när Finansinspektionen har utfärdat ett sanktionsföreläggande, men utan att föreläggandet har blivit föremål för domstolsförfarande.

9.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (2021:899) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gräsrotsfinansiering

3 kap.

9 § Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 6 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då

överträdelsen ägde rum. *I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 8 § första stycket beslutas.*

Paragrafen reglerar preskription och är utformad efter förebild av 4 kap. 13 § fastighetsmäklarlagen (2021:516). Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Genom ändringen klargörs att paragrafen även gäller förfarandet vid Finansinspektionen. Ändringen innebär att preskription även kan ske när Finansinspektionen har utfärdat ett sanktionsföreläggande, men utan att föreläggandet har blivit föremål för domstolsförfarande.

9.13 Förslaget till lag om ändring i lagen (2022:1746) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en paneuropeisk privat pensionsprodukt (PEPP-produkt)

9 kap.

11 § *Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 8 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 10 § första stycket beslutas.*

Paragrafen reglerar preskription och är utformad efter förebild av 4 kap. 13 § fastighetsmäklarlagen (2021:516). Övervägandena finns i avsnitt 5.4. Genom ändringen klargörs att paragrafen även gäller förfarandet vid Finansinspektionen. Ändringen innebär att preskription även kan ske när Finansinspektionen har utfärdat ett sanktionsföreläggande.

Sammanfattning av promemorian

Enligt den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism 2020/2021 och Polismyndighetens rapport Penningtvätt via växlingskontor 2021 har valutaväxling en central roll vid omsättning och tvätt av pengar åt kriminella nätverk.

Den som tillhandahåller valutaväxling ska registrera sig hos Finansinspektionen. Inspektionen ska kontrollera om registrerade finansiella institut följer penningtvättslagstiftningen och får ingripa mot de som inte sköter sig. I syfte att motverka penningtvätt i finansiella instituts verksamhet föreslås i promemorian bland annat att

- den som bedriver valutaväxling och annan finansiell verksamhet ska registrera sig även om verksamheten inte bedrivs i väsentlig omfattning eller är den huvudsakliga,
- det ska införas ett allmänt lämplighetskrav för den som bedriver verksamhet i eller äger eller ingår i ledningen för ett finansiellt institut,
- ett finansiellt institut ska underrätta Finansinspektionen om ändringar av de förhållanden som institutet har uppgett i sin ansökan om registrering, t.ex. ändringar av verksamhetsinriktningen, och
- Finansinspektionen ska få besluta om sanktionsavgift för den som inte lämnar begärda upplysningar till inspektionen, bedriver registreringspliktig verksamhet utan att ansöka om registrering eller inte uppfyller de krav som ställs på verksamheten.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2023.

Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet¹

dels att 4 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 3 a § ska utgå,

dels att nuvarande 3 a § ska betecknas 4 §,

dels att 1–3 §§, den nya 4 §, 5–11, 13, 15, 17 och 20 §§ och rubriken närmast före 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 2 a, 2 b och 9 a §§, av följande lydelse,

dels att det närmast före 14 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Sanktionsavgifter”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

I denna lag avses med

1. *valutaväxling*: yrkesmässig handel med utländska sedlar och mynt samt resecheckar utställda i utländsk valuta,

2. *annan finansiell verksamhet*: yrkesmässig verksamhet som består i förvaltning av eller handel med virtuell valuta eller som huvudsakligen består i att utföra en eller flera av de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2, 3 och 5–12 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, och

3. *finansiellt institut*: fysisk eller juridisk person som *ägnar sig åt* valutaväxling eller annan finansiell verksamhet.

2. *annan finansiell verksamhet*: yrkesmässig verksamhet som består i förvaltning av eller handel med virtuell valuta eller i att utföra en eller flera av de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2, 3 och 5–12 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, och

3. *finansiellt institut*: fysisk eller juridisk person som *bedriver* valutaväxling eller annan finansiell verksamhet.

Bestämmelser om skyldighet för finansiella institut att medverka till att förhindra penningtvätt eller finansiering av terrorism finns i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

¹ Lagen omtryckt 2004:319.

Senaste lydelse av lagens rubrik 2017:639.

4 § 2017:639

rubriken närmast före 3 a § 2017:639.

² Senaste lydelse 2019:725.

2 §³

En fysisk eller juridisk person som avser att *ägna sig åt* valutaväxling i *väsentlig omfattning* eller annan finansiell verksamhet ska ansöka om registrering hos Finansinspektionen. Ansökan behöver inte göras av

En fysisk eller juridisk person som avser att *bedriva* valutaväxling eller annan finansiell verksamhet ska ansöka om registrering hos Finansinspektionen. Ansökan behöver inte göras av

1. företag som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 6, 8, 9 och 11–13 lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, och

2. fysiska eller juridiska personer som bedriver försäkringsdistribution enligt lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution.

Finansinspektionen ska registrera personer som kommit in med ansökan, om

1. det finns skäl att anta att verksamheten kommer att *drivas* på ett sätt som är förenligt med lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och föreskrifter som meddelats med stöd av den lagen, och

2. kravet på ägare och ledning i 3 § första stycket är uppfyllt.

Den som har blivit införd i registret ska tas bort ur registret när ett beslut om föreläggande enligt 7, 9 eller 11 § att upphöra med verksamheten har fått laga kraft. Ett finansiellt institut ska också tas bort ur registret om det anmäler att det inte längre *ägnar sig åt* verksamhet som omfattas av lagen eller om det på något annat sätt framgår att registreringsplikt inte längre gäller.

1. det finns skäl att anta att verksamheten kommer att *bedrivas* på ett sätt som är förenligt med lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och föreskrifter som *har* meddelats med stöd av den lagen, och

Den som har blivit införd i registret ska tas bort ur registret när ett beslut om föreläggande enligt 7, 9 eller 11 § att upphöra med verksamheten har fått laga kraft. Ett finansiellt institut ska också tas bort ur registret om det anmäler att det inte längre *bedriver* verksamhet som omfattas av lagen eller om det på något annat sätt framgår att registreringsplikt inte längre gäller.

2 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad en ansökan enligt 2 § ska innehålla.

2 b §

Ett registrerat finansiellt institut ska snarast underrätta Finansinspektionen om ändringar

av förhållanden som har uppgetts i Bilaga 2
en ansökan enligt 2 §.

Om en juridisk person har ett kvalificerat innehav i institutet, ska den juridiska personen snarast anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning till inspektionen.

3 §⁴

Den som i väsentlig utsträckning har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller som har gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet får inte ägna sig åt verksamhet som är registreringspliktig enligt 2 § första stycket. För en juridisk person gäller detta förbud den som har ett kvalificerat innehav av andelar i den juridiska personen eller ingår i dess ledning.

Den som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet eller har ett kvalificerat innehav i eller ingår i ledningen för ett finansiellt institut ska vara lämplig för uppgiften. Vid lämplighetsbedömningen ska det särskilt beaktas om personen i väsentlig utsträckning har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Med ett kvalificerat innehav avses i denna lag detsamma som i 1 kap. 5 § 15 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

När ett finansiellt institut som är registrerat enligt 2 § får kännedom om att förändringar har skett i den krets som anges i första stycket, ska institutet snarast anmäla förändringen till Finansinspektionen. Om en juridisk person har ett kvalificerat innehav i institutet, ska den juridiska personen snarast anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning till inspektionen.

Åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

3 a §

Skyldigheten enligt 8 kap. 46 a § aktiebolagslagen (2005:551) för styrelsen i ett publikt aktiebolag att årligen fastställa en skriftlig

Arbetsordning och instruktioner om arbetsfördelningen mellan bolagsorganen⁵

4 §⁶

Skyldigheten enligt 8 kap. 46 a § aktiebolagslagen (2005:551) för styrelsen i ett publikt aktiebolag att årligen fastställa en skriftlig

⁴ Senaste lydelse 2017:639.

⁵ Senaste lydelse av rubriken 2009:67.

⁶ Senaste lydelse av tidigare 3 a § 2014:561.

arbetsordning för sitt arbete gäller även för styrelsen i ett privat aktiebolag som *ägnar sig åt* verksamhet som är registrerad enligt 2 §. Detta gäller dock inte i fråga om bolag vars styrelse har endast en ledamot.

Skyldigheten enligt 8 kap. 46 b § aktiebolagslagen för styrelsen i ett publikt aktiebolag att i skriftliga instruktioner ange arbetsfördelningen mellan bolagsorganen gäller även för styrelsen i ett privat aktiebolag som *ägnar sig åt* verksamhet som är registrerad enligt 2 §.

Styrelsens ordförande ska bevaka att styrelsen fullgör de uppgifter som anges i denna paragraf.

arbetsordning för sitt arbete gäller även för styrelsen i ett privat aktiebolag som *bedriver* verksamhet som är registrerad enligt 2 §. Detta gäller dock inte i fråga om bolag vars styrelse har endast en ledamot.

Skyldigheten enligt 8 kap. 46 b § aktiebolagslagen för styrelsen i ett publikt aktiebolag att i skriftliga instruktioner ange arbetsfördelningen mellan bolagsorganen gäller även för styrelsen i ett privat aktiebolag som *bedriver* verksamhet som är registrerad enligt 2 §.

Styrelsens ordförande ska bevaka att styrelsen fullgör de uppgifter som anges i denna paragraf.

5 §⁷

En fysisk eller juridisk person som *ägnar sig åt* valutaväxling ska tydligt informera om tillämpade växelkurser och avgifter samt tillhandahålla avräkningsnota som anger personens namn, köp- respektive säljkurs samt avgifter.

En fysisk eller juridisk person som *bedriver* valutaväxling ska tydligt informera om tillämpade växelkurser och avgifter samt tillhandahålla avräkningsnota som anger personens namn, köp- respektive säljkurs samt avgifter.

6 §⁸

Om en fysisk eller juridisk person som *ägnar sig åt* valutaväxling inte lämnar information enligt 5 § ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas, med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

Om en fysisk eller juridisk person som *bedriver* valutaväxling inte lämnar information enligt 5 § ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas, med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

7 §⁹

Finansiella institut som är registrerade enligt 2 § ska på begäran lämna Finansinspektionen

Finansiella institut som är registrerade enligt 2 § ska på begäran lämna Finansinspektionen

⁷ Senaste lydelse 2010:759.

⁸ Senaste lydelse 2008:499.

⁹ Senaste lydelse 2017:639.

de upplysningar om verksamheten som behövs för att inspektionen ska kunna kontrollera att instituten följer lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Om ett finansiellt institut inte följer Finansinspektionens begäran enligt första stycket, får inspektionen förelägga institutet att lämna de begärda upplysningarna.

Om ett föreläggande enligt andra stycket inte följs, får Finansinspektionen förelägga institutet att upphöra med verksamheten.

de upplysningar om verksamheten som behövs för inspektionens tillsyn enligt lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Om ett finansiellt institut inte följer Finansinspektionens begäran enligt första stycket, får inspektionen förelägga institutet att lämna de begärda upplysningarna. *Om föreläggandet inte följs, får Finansinspektionen förelägga institutet att upphöra med verksamheten.*

Om ett finansiellt institut, som är en juridisk person, har fått ett föreläggande enligt andra stycket, får Finansinspektionen besluta att institutet ska betala en sanktionsavgift.

8 §¹⁰

Om en fysisk eller juridisk person *ägnar sig åt* verksamhet som kräver registrering enligt 2 § utan att vara registrerad, ska Finansinspektionen förelägga personen att komma in med ansökan. Om personen inte rättar sig efter föreläggandet, eller om registrering vägras, ska inspektionen förelägga den att upphöra med den registreringspliktiga verksamheten.

Om en fysisk eller juridisk person *bedriver* verksamhet som kräver registrering enligt 2 § utan att vara registrerad, ska Finansinspektionen förelägga personen att komma in med ansökan. Om personen inte rättar sig efter föreläggandet, eller om registrering vägras, ska inspektionen förelägga den att upphöra med den registreringspliktiga verksamheten.

Finansinspektionen får även besluta att den som bedriver eller har bedrivit verksamhet utan att vara registrerad ska betala en sanktionsavgift.

Är det osäkert om personen är registreringspliktig enligt 2 §, får Finansinspektionen förelägga personen att lämna de upplysningar om verksamheten som behövs för att bedöma om så är fallet.

¹⁰ Senaste lydelse 2017:639.

Finansinspektionen ska när en anmälan enligt 3 § tredje stycket kommer in, och därutöver minst en gång per år, kontrollera att villkoret i 3 § första stycket är uppfyllt.

Om kravet i 3 § första stycket inte är uppfyllt får inspektionen, om verksamheten drivs av en fysisk person, förelägga denne att upphöra med verksamheten.

Om verksamheten drivs av en juridisk person får inspektionen förelägga denne att göra rättelse. Om rättelse inte görs får inspektionen förelägga personen att upphöra med verksamheten.

Om det är en innehavare som avses i 3 § andra stycket som inte uppfyller kravet i 3 § första stycket, får inspektionen förelägga denne att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att innehavet därefter inte är kvalificerat eller, om innehavaren är en juridisk person, att byta ut den i dess ledning diskvalificerade personen.

Finansinspektionen ska när en anmälan enligt 2 b § första stycket kommer in, och när det i övrigt behövs, kontrollera att kraven för registrering fortfarande är uppfyllda.

Om kravet i 2 § andra stycket 1 inte är uppfyllt får inspektionen förelägga institutet att göra rättelse. Om rättelse inte görs får Finansinspektionen förelägga institutet att upphöra med verksamheten.

Om kravet i 3 § första stycket inte är uppfyllt får inspektionen, om verksamheten bedrivs av en fysisk person, förelägga denne att upphöra med verksamheten. Om verksamheten bedrivs av en juridisk person får inspektionen förelägga denne att göra rättelse. Om rättelse inte görs får inspektionen förelägga personen att upphöra med verksamheten.

9 a §

Om ett finansiellt institut har fått ett föreläggande enligt 9 § att göra rättelse eller att upphöra med verksamheten, får Finansinspektionen besluta att institutet ska betala en sanktionsavgift.

10 §¹²

Finansinspektionen får ingripa mot ett finansiellt institut som, efter registrering enligt 2 §, överträder en bestämmelse i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen.

Finansinspektionen ska ha tillsyn över att registrerade finansiella institut följer lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och de föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen.

11 §¹³

Vid en överträdelse enligt 10 § får Finansinspektionen förelägga ett finansiellt institut att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, besluta om sanktionsavgift.

Vid en överträdelse av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen får Finansinspektionen förelägga ett finansiellt institut att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, besluta om sanktionsavgift.

Om det finansiella institutet är en fysisk person får sanktionsavgift enligt första stycket beslutas endast om överträdelsen är allvarlig, upprepad eller systematisk och personen i fråga uppsåtligt eller av grov oaksamhet orsakat överträdelsen.

Vid allvarliga, upprepade eller systematiska överträdelser får Finansinspektionen förelägga ett finansiellt institut att upphöra med verksamheten.

13 §¹⁴

Vid valet av ingripande enligt 11 och 12 §§ ska Finansinspektionen ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.

Vid valet av ingripande ska Finansinspektionen ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.

I försvårande riktning ska det beaktas om institutet tidigare har begått en överträdelse eller om den fysiska personen i institutets ledning tidigare orsakat en sådan överträdelse.

I förmildrande riktning ska det beaktas om

1. institutet eller den fysiska personen i institutets ledning i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat Finansinspektionens utredning, och

¹² Senaste lydelse 2017:639.

¹³ Senaste lydelse 2017:639.

¹⁴ Senaste lydelse 2017:639.

2. institutet snabbt upphört med överträdelsen eller den fysiska personen i institutets ledning snabbt verkat för att överträdelsen ska upphöra, sedan den anmälts till eller påtalats av Finansinspektionen.

15 §¹⁵

Sanktionsavgiften för en fysisk person *enligt 11 § andra stycket och 12 §* ska som högst fastställas till det högsta av

1. två gånger den vinst som den fysiska personen gjort till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller
2. ett belopp som per den 25 juni 2015 i kronor motsvarade fem miljoner euro.

Avgiften tillfaller staten.

17 §¹⁶

Vid beslut *enligt 11 § andra stycket och 12 §* ska Finansinspektionen tillämpa bestämmelserna om sanktionsföreläggande i 15 kap. 9 a–9 d §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Vid beslut *om sanktionsavgift för en fysisk person* ska Finansinspektionen tillämpa bestämmelserna om sanktionsföreläggande i 15 kap. 9 a–9 d §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Vid beslut om sanktionsavgift ska 15 kap. 11–14 §§ lagen om bank- och finansieringsrörelse tillämpas i fråga om verkställighet av beslut om sanktionsavgift.

20 §¹⁷

Registrerade finansiella institut ska med årliga avgifter bekosta Finansinspektionens verksamhet *med anknytning till denna lag.*

Registrerade finansiella institut ska med årliga avgifter bekosta Finansinspektionens verksamhet *enligt denna lag.*

Finansinspektionen får ta ut avgifter för prövning av ansökningar, anmälningar och underrättelser enligt denna lag.

Regeringen får meddela föreskrifter om sådana avgifter som avses i första stycket.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter *enligt denna lag.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2023.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ingripanden mot överträdelser som skett före ikraftträdandet.

¹⁵ Senaste lydelse 2017:639.

¹⁶ Senaste lydelse 2017:639.

¹⁷ Senaste lydelse 2017:639.

Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:1135) om misstankeregister

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 4 § förordningen (1999:1135) om misstankeregister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Uppgift om misstanke om brott för vilket åtal har väckts, ska lämnas om det begärs av

1. Justitiekanslern, i fråga om den som ansöker om ersättning enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder,

2. Kriminalvården, i fråga om den som myndigheten avser att anställa eller anlita som

a) övervakare,

b) förtroendeman enligt lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. eller fängelseförordningen (2010:2010),

c) personutredare enligt lagen om särskild personutredning i brottmål, m.m.,

d) biträde enligt 6 § andra stycket lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll eller 33 § fängelseförordningen,

e) kontrollör enligt 3 kap. 4 § förordningen (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder, eller

f) särskild koordinator enligt 8 § lagen (2020:616) om verkställighet av ungdomsövervakning,

3. Kriminalvården, när uppgiften behövs för prövning av en fråga enligt fängelselagen (2010:610), häkteslagen (2010:611), lagen om intensivövervakning med elektronisk kontroll, lagen om särskild personutredning i brottmål, m.m. eller lagen om verkställighet av ungdomsövervakning,

4. en övervakningsnämnd eller Kriminalvården, i ärenden om övervakning, i fråga om den som ärendet gäller,

5. Riksbanken, i fråga om den som banken avser att anställa som bevaknings- eller transportpersonal,

6. en statlig eller kommunal myndighet som beslutar om anställning av personal inom psykiatrisk sjukvård, vård av utvecklingsstörda, vård av barn och ungdom eller tvångsvård av missbrukare, i fråga om den som myndigheten avser att anställa eller anlita som uppdragstagare,

7. Spelinspektionen, i fråga om den som myndigheten vid prövning enligt lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel överväger att ge tillstånd,

8. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap eller en kommun, i fråga om den som myndigheten eller kommunen lämplighetsprövar enligt 19 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor,

9. en socialnämnd, i ärenden om

¹ Senaste lydelse 2022:422.

- a) utseende av kontaktperson eller kontaktfamilj enligt 3 kap. 6 b § socialtjänstlagen (2001:453) för en person som inte har fyllt 21 år,
- b) vårdnad om barn, barns boende, umgänge med barn, medgivande att ta emot barn m.m. enligt 5 kap. 2 §, 6 kap. 6, 6 a och 8–10 §§ socialtjänstlagen,
- c) adoption enligt 6 kap. 12–16 §§ socialtjänstlagen,
- d) åtgärder enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, eller
- e) utseende av särskild handläggare enligt 9 § lagen om verkställighet av ungdomsövervakning,
10. Transportstyrelsen, i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning
- a) enligt luftfartslagen (2010:500) och luftfartsförordningen (2010:770) överväger att ge certifikat eller tillstånd, eller
- b) enligt 4 § lagen (1990:1157) om säkerhet vid tunnelbana och spårväg, 2 kap. 2 § järnvägsmarknadslagen (2022:365), 3 kap. 3 och 7 §§ järnvägssäkerhetslagen (2022:367) eller 4 kap. 2 och 5 §§ lagen (2022:368) om nationella järnvägssystem överväger att ge tillstånd,
11. Finansinspektionen, i fråga om den som myndigheten lämplighetsprövar enligt
- a) lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet,
- a) lagen (2004:46) om värdepappersfonder,
- b) lagen (2004:46) om värdepappersfonder,
- b) lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
- c) lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
- c) lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,
- d) lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,
- d) lagen (2010:751) om betaltjänster,
- e) lagen (2010:751) om betaltjänster,
- e) försäkringsrörelselagen (2010:2043),
- f) försäkringsrörelselagen (2010:2043),
- f) lagen (2011:755) om elektroniska pengar,
- g) lagen (2011:755) om elektroniska pengar,
- g) lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,
- h) lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,
- h) lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter,
- i) lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter,
- i) lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter,
- j) lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter,
- j) lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag,
- k) lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag,
- k) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 av den 4 juli 2012 om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister, eller
- l) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 av den 4 juli 2012 om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister, eller

l) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 909/2014 av den 23 juli 2014 om förbättrad värdepappersavveckling i Europeiska unionen och om värdepapperscentraler samt ändring av direktiv 98/26/EG och 2014/65/EU och förordning (EU) nr 236/2012,

m) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 909/2014 av den 23 juli 2014 om förbättrad värdepappersavveckling i Europeiska unionen och om värdepapperscentraler samt ändring av direktiv 98/26/EG och 2014/65/EU och förordning (EU) nr 236/2012,

12. Fastighetsmäklarinspektionen, vid en redbarhets- och lämplighetsprövning av en fastighetsmäklare enligt fastighetsmäklarlagen (2021:516),

13. Kammarkollegiet, i fråga om den som myndigheten vid prövning enligt förordningen (1985:613) om auktorisation av tolkar och översättare avser att auktorisera,

14. Revisorsinspektionen, i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning enligt revisorslagen (2001:883) överväger att auktorisera eller godkänna,

15. Skatteverket, för prövning av upplagshavare, skatteupplag och registrerade varumottagare enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt eller lagen (1994:1776) om skatt på energi, skattebefriade förbrukare enligt lagen om alkoholskatt eller lagen om skatt på energi samt lagerhållare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om skatt på energi eller lagen (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter,

16. Totalförsvarets plikt- och provningsverk och Försvarsmakten, i fråga om dels totalförsvarspliktiga som skrivs in eller är inskrivna för värnplikt enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt, dels de som Försvarsmakten avser att anta eller som är antagna till militär utbildning inom myndigheten,

17. Försvarsmakten, i fråga om den som myndigheten avser att anställa för tjänstgöring i internationella militära insatser,

18. Läkemedelsverket, i fråga om den som myndigheten överväger att ge tillstånd enligt 2 kap. 1 § lagen (2009:366) om handel med läkemedel eller lagen (1992:860) om kontroll av narkotika,

19. Kronofogdemyndigheten, för utredning i ärenden enligt skuldsaneringslagen (2016:675) eller lagen (2016:676) om skuldsanering för företagare, i fråga om den som ärendet gäller,

20. Riksgäldskontoret, i fråga om den som myndigheten överväger att betala ut ersättning till enligt lagen (1999:158) om investerarskydd, och

21. Rättsmedicinalverket, när uppgiften behövs för prövning enligt häkteslagen av om ett besök eller elektronisk kommunikation kan tillåtas eller ska kontrolleras.

Denna förordning träder i kraft den 1 april 2023.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden kommit in från Ekobrottsmyndigheten, Fastighetsmäklarinspektionen, Finansbolagens Förening, Finansinspektionen, Fondbolagens förening, Förvaltningsrätten i Stockholm, Integritetsskyddsmyndigheten, Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten, Polismyndigheten, Regelrådet, Riksgäldskontoret, Skatteverket, Sparbankernas Riksförbund, Svenska Bankföreningen, Sveriges advokatsamfund, Säkerhetspolisen och Åklagarmyndigheten.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Företagarna, Konsumenternas Bank- och finansbyrå, Svensk Försäkring, Svenskt Näringsliv, Svensk Värdepappersmarknad och Swedish FinTech Association.

Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet¹

dels att 3 a och 4 §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 3 a och 4 §§ ska utgå,

dels att 1–3 §§, 5–11, 13, 15, 17, 19 och 20 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas sju nya paragrafer, 1 a, 2 a, 2 b, 4, 11 a, 18 a och 21 §§, och närmast före 1 a, 4 och 21 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

I denna lag avses med

1. *valutaväxling*: yrkesmässig handel med utländska sedlar och mynt samt resecheckar utställda i utländsk valuta,

2. *annan finansiell verksamhet*: yrkesmässig verksamhet som består i förvaltning av eller handel med virtuell valuta eller som huvudsakligen består i att utföra en eller flera av de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2, 3 och 5–12 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, och

3. *finansiellt institut*: fysisk eller juridisk person som ägnar sig åt valutaväxling eller annan finansiell verksamhet.

2. *annan finansiell verksamhet*: yrkesmässig verksamhet som består i förvaltning av eller handel med virtuell valuta eller i att utföra en eller flera av de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2, 3 och 5–12 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, och

3. *finansiellt institut*: fysisk eller juridisk person som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet.

¹ Lagen omtrycket 2004:319.

Senaste lydelse av

lagens rubrik 2017:639

3 a § 2017:639

4 § 2017:639

rubriken närmast före 3 a § 2014:561

rubriken närmast före 4 § 2009:67.

² Senaste lydelse 2019:725.

Åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

1 a §

Bestämmelser om skyldighet för finansiella institut att medverka till att förhindra penningtvätt eller finansiering av terrorism finns i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

2 §³

En fysisk eller juridisk person som avser att *ägna sig åt* valutaväxling i väsentlig omfattning eller annan finansiell verksamhet ska ansöka om registrering hos Finansinspektionen. Ansökan behöver inte göras av

En fysisk eller juridisk person som avser att *bedriva* valutaväxling eller annan finansiell verksamhet ska ansöka om registrering hos Finansinspektionen. Ansökan behöver inte göras av

1. företag som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 6, 8, 9 och 11–13 lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, och

2. fysiska eller juridiska personer som bedriver försäkringsdistribution enligt lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution.

Finansinspektionen ska registrera personer som kommit in med ansökan, om

1. det finns skäl att anta att verksamheten kommer att *drivas* på ett sätt som är förenligt med lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och föreskrifter som meddelats med stöd av den lagen, och

1. det finns skäl att anta att verksamheten kommer att *bedrivas* på ett sätt som är förenligt med lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och föreskrifter som *har* meddelats med stöd av den lagen, och

2. kravet på ägare och ledning i 3 § första stycket är uppfyllt.

Den som har blivit införd i registret ska tas bort ur registret när ett beslut om föreläggande enligt 7, 9 eller 11 § att upphöra med verksamheten har fått laga kraft. Ett finansiellt institut ska också tas bort ur registret om det anmäler att det inte längre *ägnar sig åt* verksamhet som omfattas av lagen eller om det på något annat sätt framgår att registreringsplikt inte längre gäller.

Den som har blivit införd i registret ska tas bort ur registret när ett beslut om föreläggande enligt 7, 9 eller 11 § att upphöra med verksamheten har fått laga kraft. Ett finansiellt institut ska också tas bort ur registret om det anmäler att det inte längre *bedriver* verksamhet som omfattas av lagen eller om det på något annat sätt framgår att registreringsplikt inte längre gäller.

2 a §

Ett registrerat finansiellt institut som avser att ändra sin verksamhetsinriktning ska ansöka om registrering av den nya verksamheten hos Finansinspektionen.

Den nya verksamheten ska registreras, om förutsättningarna i 2 § andra stycket är uppfyllda.

2 b §

Ett registrerat finansiellt institut ska snarast möjligt till Finansinspektionen anmäla ändringar av förhållanden som har angetts i en ansökan enligt 2 §.

Om en juridisk person har ett kvalificerat innehav i institutet, ska den juridiska personen snarast möjligt anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning till inspektionen.

3 §⁴

Den som i väsentlig utsträckning har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller som har gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet får inte ägna sig åt verksamhet som är registreringspliktig enligt 2 § första stycket. För en juridisk person gäller detta förbud den som har ett kvalificerat innehav av andelar i den juridiska personen eller ingår i dess ledning.

Den som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet eller har ett kvalificerat innehav i eller ingår i ledningen för ett finansiellt institut ska vara lämplig för uppgiften. Vid lämplighetsbedömningen ska det särskilt beaktas om personen i väsentlig utsträckning har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Med ett kvalificerat innehav avses i denna lag detsamma som i 1 kap. 5 § 15 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

När ett finansiellt institut som är registrerat enligt 2 § får kännedom om att förändringar har skett i den krets som anges i första stycket, ska institutet snarast anmäla förändringen till Finansinspektionen. Om en juridisk person har ett kvalificerat innehav i institutet, ska den juridiska personen snarast anmäla ändringar av vilka som

⁴ Senaste lydelse 2017:639. Ändringen innebär bl.a. att tredje stycket tas bort.

**Arbetsordning och instruktioner
om arbetsfördelningen mellan
bolagsorganen**

4 §

Skyldigheten enligt 8 kap. 46 a § aktiebolagslagen (2005:551) för styrelsen i ett publikt aktiebolag att årligen fastställa en skriftlig arbetsordning för sitt arbete gäller även för styrelsen i ett privat aktiebolag som bedriver verksamhet som är registrerad enligt 2 §. Detta gäller dock inte i fråga om bolag vars styrelse har endast en ledamot.

Skyldigheten enligt 8 kap. 46 b § aktiebolagslagen för styrelsen i ett publikt aktiebolag att i skriftliga instruktioner ange arbetsfördelningen mellan bolagsorganen gäller även för styrelsen i ett privat aktiebolag som bedriver verksamhet som är registrerad enligt 2 §.

Styrelsens ordförande ska bevaka att styrelsen fullgör de uppgifter som anges i denna paragraf.

5 §⁵

En fysisk eller juridisk person som *ägnar sig åt* valutaväxling ska tydligt informera om tillämpade växelkurser och avgifter samt tillhandahålla avräkningsnota som anger personens namn, köp- respektive säljkurs samt avgifter.

En fysisk eller juridisk person som *bedriver* valutaväxling ska tydligt informera om tillämpade växelkurser och avgifter samt tillhandahålla avräkningsnota som anger personens namn, köp- respektive säljkurs samt avgifter.

6 §⁶

Om en fysisk eller juridisk person som *ägnar sig åt* valutaväxling inte lämnar information enligt 5 § ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas, med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

Om en fysisk eller juridisk person som *bedriver* valutaväxling inte lämnar information enligt 5 § ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas, med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

7 §⁷

Finansiella institut som är registrerade enligt 2 § ska på begäran lämna Finansinspektionen de upplysningar om verksamheten som behövs för att *inspektionen ska kunna kontrollera att instituten följer* lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Om ett finansiellt institut inte följer Finansinspektionens begäran enligt första stycket, får inspektionen förelägga institutet att lämna de begärda upplysningarna.

Om ett föreläggande enligt andra stycket *inte följs*, får Finansinspektionen *förelägga* institutet att *upphöra med verksamheten*.

Finansiella institut som är registrerade enligt 2 § ska på begäran lämna Finansinspektionen de upplysningar om verksamheten som behövs för *inspektionens tillsyn enligt* lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Om ett finansiellt institut inte följer Finansinspektionens begäran enligt första stycket, får inspektionen förelägga institutet att lämna de begärda upplysningarna. *Om föreläggandet inte följs, får inspektionen förelägga institutet att upphöra med verksamheten.*

Om ett *finansiellt institut har fått* ett föreläggande enligt andra stycket, får Finansinspektionen *besluta att institutet ska betala en sanktionsavgift.*

8 §⁸

Om en fysisk eller juridisk person *ägnar sig åt* verksamhet som kräver registrering enligt 2 § utan att vara registrerad, ska Finansinspektionen förelägga personen att komma in med ansökan. Om *personen inte rättar sig efter* föreläggandet, eller om registrering vägras, ska inspektionen förelägga

Om en fysisk eller juridisk person *bedriver* verksamhet som kräver registrering enligt 2 § utan att vara registrerad, ska Finansinspektionen förelägga personen att komma in med ansökan. Om föreläggandet *inte följs*, eller om registrering vägras, ska inspektionen förelägga den att upphöra med verksamheten.

⁶ Senaste lydelse 2008:499.

⁷ Senaste lydelse 2017:639.

⁸ Senaste lydelse 2017:639.

den att upphöra med *den registreringspliktiga* verksamheten.

Finansinspektionen får även besluta att den som bedriver eller har bedrivit verksamhet utan att vara registrerad ska betala en sanktionsavgift.

Är det osäkert om personen är registreringspliktig enligt 2 §, får Finansinspektionen förelägga personen att lämna de upplysningar om verksamheten som behövs för att bedöma om så är fallet.

9 §⁹

Finansinspektionen ska när en anmälan enligt 3 § tredje stycket kommer in, och därutöver minst en gång per år, kontrollera att villkoret i 3 § första stycket är uppfyllt.

Om kravet i 3 § första stycket inte är uppfyllt får inspektionen, om verksamheten *drivs* av en fysisk person, förelägga denne att upphöra med verksamheten.

Om verksamheten *drivs* av en juridisk person får inspektionen förelägga denne att göra rättelse. Om *rättelse* inte *görs* får inspektionen förelägga personen att upphöra med verksamheten.

Om det är en innehavare som avses i 3 § andra stycket som inte uppfyller kravet i 3 § första stycket, får inspektionen förelägga denne att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att innehavet därefter inte är kvalificerat eller, om innehavaren är en juridisk person, att byta ut den i dess ledning diskvalificerade personen.

Om en anmälan enligt 2 b § avser ett förhållande som har betydelse för bedömningen av kravet i 3 § första stycket, ska Finansinspektionen kontrollera att kravet fortfarande är uppfyllt. En sådan kontroll får även göras när det i övrigt finns behov av det.

Om kravet i 3 § första stycket inte är uppfyllt får inspektionen, om verksamheten *bedrivs* av en fysisk person, förelägga denne att upphöra med verksamheten.

Om verksamheten *bedrivs* av en juridisk person får inspektionen förelägga denne att göra rättelse. Om *föreläggandet* inte *följs*, får inspektionen förelägga personen att upphöra med verksamheten.

10 §¹⁰

Finansinspektionen får ingripa mot ett finansiellt institut som, efter registrering enligt 2 §, överträder en bestämmelse i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen.

Finansinspektionen ska ha tillsyn över att registrerade finansiella institut följer lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen.

⁹ Senaste lydelse 2017:639.

¹⁰ Senaste lydelse 2017:639.

11 §¹¹

Vid en överträdelse enligt 10 § får Finansinspektionen förelägga ett finansiellt institut att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, besluta om sanktionsavgift.

Vid en överträdelse av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen får Finansinspektionen förelägga ett finansiellt institut att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, besluta om sanktionsavgift.

Om det finansiella institutet är en fysisk person får sanktionsavgift enligt första stycket beslutas endast om överträdelsen är allvarlig, upprepad eller systematisk och personen i fråga uppsåtligen eller av grov oaksamhet orsakat överträdelsen.

Vid allvarliga, upprepade eller systematiska överträdelser får Finansinspektionen förelägga ett finansiellt institut att upphöra med verksamheten.

11 a §

Om det finansiella institutet är en fysisk person får sanktionsavgift enligt 7, 8 och 11 §§ beslutas endast om överträdelsen är allvarlig, upprepad eller systematisk och personen i fråga uppsåtligen eller av grov oaksamhet orsakat överträdelsen.

13 §¹²

Vid valet av ingripande enligt 11 och 12 §§ ska Finansinspektionen ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.

Vid valet av ingripande enligt 7–9, 11 och 12 §§ ska Finansinspektionen ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.

I försvårande riktning ska det beaktas om institutet tidigare har begått en överträdelse eller om den fysiska personen i institutets ledning tidigare orsakat en sådan överträdelse.

I förmildrande riktning ska det beaktas om

¹¹ Senaste lydelse 2017:639.

¹² Senaste lydelse 2017:639.

1. institutet eller den fysiska personen i institutets ledning i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat Finansinspektionens utredning, och

2. institutet snabbt upphört med överträdelsen eller den fysiska personen i institutets ledning snabbt verkat för att överträdelsen ska upphöra, sedan den anmälts till eller påtalats av *Finansinspektionen*.

2. institutet snabbt upphört med överträdelsen eller den fysiska personen i institutets ledning snabbt verkat för att överträdelsen ska upphöra, sedan den anmälts till eller påtalats av *inspektionen*.

15 §¹³

Sanktionsavgiften för en fysisk person *enligt 11 § andra stycket och 12 §* ska som högst fastställas till det högsta av

Sanktionsavgiften för en fysisk person ska som högst fastställas till det högsta av

1. två gånger den vinst som den fysiska personen gjort till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller

2. ett belopp som per den 25 juni 2015 i kronor motsvarade fem miljoner euro.

Avgiften tillfaller staten.

17 §¹⁴

Vid beslut *enligt 11 § andra stycket och 12 §* ska Finansinspektionen tillämpa bestämmelserna om sanktionsföreläggande i 15 kap. 9 a–9 d §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Vid beslut om sanktionsavgift för en fysisk person ska Finansinspektionen tillämpa bestämmelserna om sanktionsföreläggande i 15 kap. 9 a–9 d §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Vid beslut om sanktionsavgift ska 15 kap. 11–14 §§ lagen om bank- och finansieringsrörelse tillämpas i fråga om verkställighet av beslut om sanktionsavgift.

18 a §

En sanktionsavgift får inte beslutas om överträdelsen omfattas av ett föreläggande som har förenats med vite och en ansökan om utdömmande av vitet har gjorts.

19 §¹⁵

Finansinspektionens beslut enligt 2 § tredje stycket första meningen och 8 § *andra* stycket samt beslut om sanktionsföreläggande får inte överklagas.

Finansinspektionens beslut enligt 2 § tredje stycket första meningen och 8 § *tredje* stycket samt beslut om sanktionsföreläggande får inte överklagas.

¹³ Senaste lydelse 2017:639.

¹⁴ Senaste lydelse 2017:639.

¹⁵ Senaste lydelse 2017:639.

Inspektionens beslut i övrigt enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Bilaga 4

20 §¹⁶

Registrerade finansiella institut ska med årliga avgifter bekosta Finansinspektionens verksamhet med anknytning till denna lag.

Regeringen får meddela föreskrifter om sådana avgifter som avses i första stycket.

Registrerade finansiella institut ska med årliga avgifter bekosta Finansinspektionens verksamhet enligt denna lag.

Finansinspektionen får ta ut avgifter för prövning av ansökningar och anmälningar enligt denna lag.

Bemyndiganden

21 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad en ansökan enligt 2 § ska innehålla.

Regeringen får meddela föreskrifter om sådana avgifter som avses i 20 §.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för överträdelser som har skett före ikraftträdandet.
 3. Den som vid ikraftträdandet redan bedriver verksamhet som inte tidigare omfattades av krav på registrering får fortsätta med verksamheten till och med den 31 mars 2024. Om en ansökan om registrering har getts in till Finansinspektionen före den 31 mars 2024 får den fysiska eller juridiska personen dock fortsätta med verksamheten till dess att ansökan prövats slutligt.

¹⁶ Senaste lydelse 2017:639.

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 3 k § lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

3 k §²

En sanktion för en överträdelse enligt 3 c § får beslutas bara om sanktionsföreläggande har delgetts den som sanktionsavgiften riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 3 h § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 3 j § första stycket beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

¹ Lagen omtryckt 1992:558.

² Senaste lydelse 2015:958.

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument

Bilaga 4

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 23 § lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

23 §²

En sanktion för en överträdelse enligt 12 eller 13 § får beslutas bara om ett sanktionsföreläggande har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 20 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 22 § första stycket beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2016:51.

² Senaste lydelse 2016:51.

Förslag till lag om ändring i lagen (2004:46) om värdepappersfonder

Härigenom föreskrivs att 12 kap. 9 d § lagen (2004:46) om värdepappersfonder¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

9 d §²

En sanktion för en överträdelse enligt 1 a eller 1 b § får beslutas bara om sanktionsföreläggande har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 9 a § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 9 c § första stycket beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2013:563.

² Senaste lydelse 2016:892.

Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse Bilaga 4

Härigenom föreskrivs att 15 kap. 9 d § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 kap.

9 d §¹

En sanktion för en överträdelse enligt 1 a § får beslutas bara om sanktionsföreläggande har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 9 a § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 9 c § första stycket beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

¹ Senaste lydelse 2015:184.

Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om
värdepappersmarknaden

Härigenom föreskrivs att 25 kap. 10 d § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 kap.

10 d §¹

En sanktion för en överträdelse enligt någon av 1 a, 1 b, 1 d–1 f, 1 i, 15 a eller 15 b §§ får beslutas bara om sanktionsföreläggande har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 10 a § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 10 c § första stycket beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

¹ Senaste lydelse 2022:743.

Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1306) om kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning

Bilaga 4

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 14 § lagen (2016:1306) om kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

14 §

Ett ingripande för en överträdelse som anges i 1 § får ske bara om sanktionsföreläggande har delgetts den som ingripandet riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett ingripande för en överträdelse som anges i 2 § får ske bara om en upplysning om att frågan om ingripande har tagits upp av Finansinspektionen har delgetts den som ingripandet riktas mot inom två år från det att överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 19 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 21 § beslutas.

Ett ingripande för en överträdelse som anges i 2 § får ske bara om en upplysning om att frågan om ingripande har tagits upp av Finansinspektionen har delgetts den som ingripandet riktas mot inom två år från det att överträdelsen ägde rum.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

Förslag till lag om ändring i lagen (2017:630) om
åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 20 § lagen (2017:630) om åtgärder mot
penningtvätt och finansiering av terrorism ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

20 §

*En sanktion enligt 11 § andra
stycket och 12 § får beslutas bara
om sanktionsföreläggande har
delgetts den som sanktionen riktas
mot inom två år från den tidpunkt
då överträdelsen ägde rum.*

*Ett beslut om sanktionsföre-
läggande enligt 17 § upphör att
gälla, om det inte har delgetts den
som sanktionen riktas mot inom två
år från den tidpunkt då överträd-
elsen ägde rum. I ett sådant fall får
inte heller någon sanktion enligt
19 § första stycket beslutas.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution

Bilaga 4

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 20 § lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

20 §

En sanktion enligt 2 §, 3 §, 30 § tredje stycket och 31 § andra stycket får beslutas bara om sanktionsföreläggande har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 17 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 19 § första stycket beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

Förslag till lag om ändring i lagen (2019:277) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om transparens i transaktioner för värdepappersfinansiering och om återanvändning

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 9 § lagen (2019:277) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om transparens i transaktioner för värdepappersfinansiering och om återanvändning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

9 §¹

En sanktion mot en fysisk person enligt 5 eller 5 a § får beslutas bara om sanktionsföreläggande har delgetts den fysiska personen inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 6 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 8 § första stycket beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

Förslag till lag om ändring i lagen (2019:1215) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om värdepapperisering

Bilaga 4

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 11 § lagen (2019:1215) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om värdepapperisering ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

11 §

En sanktion som anges i 7 § får beslutas bara om sanktionsföreläggandet har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 8 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 10 § första stycket beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

Förslag till lag om ändring i lagen (2021:899) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gräsrotsfinansiering

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 9 § lagen (2021:899) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gräsrotsfinansiering ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

9 §

En sanktion som anges i 5 § får beslutas bara om sanktionsföreläggandet har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 6 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 8 § första stycket beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

Förslag till lag om ändring i lagen (2022:1746) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en paneuropeisk privat pensionsprodukt (PEPP-produkt)

Bilaga 4

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 11 § lagen (2022:1746) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en paneuropeisk privat pensionsprodukt (PEPP-produkt) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

11 §

En sanktion som anges i 7 § får beslutas bara om sanktionsföreläggandet har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsföreläggande enligt 8 § upphör att gälla, om det inte har delgetts den som sanktionen riktas mot inom två år från den tidpunkt då överträdelsen ägde rum. I ett sådant fall får inte heller någon sanktion enligt 10 § första stycket beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden kommit in från Ekobrottsmyndigheten, Euroclear Sweden AB, Finansbolagens Förening, Finansinspektionen, Fondbolagens förening, Företagarna, Polismyndigheten, Sparbankernas Riksförbund, Svenska Bankföreningen, Svenska Försäkringsförmedlares förening, Sveriges advokatsamfund, Säkerhetspolisen och Åklagarmyndigheten.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter. Svensk Försäkring, Svensk Värdepappersmarknad, Svenskt näringsliv och Swedish FinTech Association.